

Møte tirsdag den 15. mai 2007 kl. 10

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n (nr. 79):

1. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om fjerning av kvikksølv i vrak etter ubåt U-864 (Innst. S. nr. 193 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:33 (2006-2007))
2. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om å gjenopprette hoveddepot for oljevernberedskap på Fedje (Innst. S. nr. 178 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:34 (2006-2007))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om sammen for et giftfritt miljø – forutsetninger for en tryggere fremtid (Innst. S. nr. 180 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 14 (2006-2007))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (Innst. S. nr. 183 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 32 (2006-2007))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om evaluering av nytt regelverk for barnebidrag (Innst. S. nr. 185 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 19 (2006-2007))
6. Referat

Presidenten: Representanten Sonja Irene Sjøli vil fremsette et representantforslag.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:00:38]: På vegne av representantene Erna Solberg, Inge Lønning, Martin Engeset og meg selv vil jeg framsette forslag om forslag til lovbestemmelser som gir rett til permisjon og ordninger for inntektssikring i forbindelse med omsorgsoppgaver.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om fjerning av kvikksølv i vrak etter ubåt U-864 (Innst. S. nr. 193 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:33 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir

begrenset til 5 minutter til hvert parti og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Øyvind Halleraker (H) [10:02:20] (ordfører for saken): Saken om kvikksølvlasten i vraket etter U-864, foranlediget av et representantforslag, er blitt en betydelig større sak både i omfang og oppmerksomhet enn mange kanskje hadde trodd i utgangspunktet.

Som saksordfører skjønte jeg snart at her var det store interessenemotsetninger, som krevde bred og åpen informasjon og dialog. Derfor var det også helt naturlig å anlegge to høringer, hvor til sammen 23 høringsinstanser har kommet til orde i saken. Saken ble tilspisset da konstituert fiskeri- og kystminister Dag Terje Andersen tidligere i vinter så klart og kompromissløst gikk inn for å dekke til vraket med olivinsand.

Bekymringene fra kystbefolkningen, fiskerinæringen og ikke minst mange fagmiljøer var mange, uten at dette så ut til å ha noen innvirkning verken på vikarierende statsråd eller på Kystverket som faglig instans. Men mange andre begynte å tvile. Årsmøter og landsmøtene i flere politiske partier i og utenfor Regjeringen bad om mer tid, flere undersøkelser, konsekvensutredninger og risikoanalyser. Særlig mente man at hevingsalternativet var undervurdert og for dårlig utredet med hensyn til alternativer og disses risiko. Men også faglige spørsmål når det gjelder biologiske forhold og metallurgiske forandingsprosesser knyttet til at man ved tildekking etablerer en sump med et oksygenfattig miljø som akselerer tæringsprosessen kraftig, ble påpekt. Videre i forlengelsen av dette: Virkningene på stålskroget, trykktankene og torpedorørene, med store mengder trykkluft og sprengstoff, var ikke godt nok kartlagt og sikkerhetsvurdert med hensyn til ytre påvirkning av forskjellig slag over lengre tid.

Under høringen 16. april 2007 kom det også klart fram at det ikke var gjennomført noen omdømmerisikoanalyse for norsk fiskeri- og oppdrettsnæring knyttet til faren for at disse næringene kunne bli skadelidende på lengre sikt. Det er ikke hverdagskost med skryt av statsråder fra opposisjonen, men i denne saken vil jeg gjerne gi anerkjennelse til fiskeri- og kystminister Helga Pedersen, som tok grep straks hun var tilbake i funksjon etter sin permisjon, avlyste sommerens tildekkingsoperasjon og bad om at man gikk en ny runde for å vurdere alternative hevingsmetoder – dette til tross for at det var mange som hadde kommittert seg til Kystverkets anbefaling, ikke minst de selv, men også vikarierende statsråd og landets statsministre. Jeg velger å tro at dette var oppriktig ment, ikke for å stagge en stadig sterkere opposisjon i eget parti før landsmøtet. Det gjenstår jo å se.

Imidlertid har vi fra ikke-regjeringspartiene i komiteen også påpekt en del forhold knyttet til flere sider av tildekkingsløsningen og forskjellige risikoaspekter og konsekvenser av disse, som også kom fram under høringen. Dette har vi bedt statsråden se nærmere på. Jeg vil mer enn antyde at hun gjør klokt i å se nærmere på dette, for ellers vil endelig anbefaling om løsning ikke være fullendt. Spørsmål vil stå ubesvart.

Vi har også påpekt at Kystverkets relativt bombastiske kommentering av egen løsning, og nærmest hovering over andres – også faglige innvendinger på siste høring – er årsaken til at vi trekker deres objektivitet i tvil. Men utover å anbefale statsråden en alternativ løsning på denne håndteringen vil ikke undertegnede gå lenger i å forsøke å instruere.

En sak som denne har store miljø- og forurensningsimplikasjoner. Det er derfor avgjørende for det videre politiske arbeidet med saken at Statens forurensningstilsyns rolle og syn avklares og kommer fram. Vi har markert oss tydelig som nasjon overfor andre lands unnlattelsessynder, og derfor må vi gjøre regning med stor internasjonal oppmerksomhet knyttet til hvordan vi rydder opp i denne saken. Saken har jo allerede vakt betydelig internasjonal oppmerksomhet – kanskje ikke så rart! 65 tonn kvikksølv som potensiell forurensningsfare i et av verdens rikeste havområder er ikke hverdagskost.

Så en formalitet: Mindretallet skriver i merknads form at forslagsstillernes forslag i realiteten er til behandling i Stortinget. Så vel flertallet som mindretallet i saken forutsetter at statsråden kommer tilbake til Stortinget med sine konklusjoner.

Da blir det misvisende at det i vedtaket i dag avvises. Jeg vil derfor invitere alle partier til å endre dette til at dokumentet vedlegges protokollen, som er korrekt i forhold til dette. Et forslag om dette skal være omdelt i salen, og jeg tar det opp. For øvrig tar jeg opp de forslag som Høyre er medforslagsstiller på.

Presidenten: Representanten Øyvind Halleraker har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:08:06]: Eg vil takka saksordføreren for eit godt arbeid med saka.

Mitt spørsmål er retta mot at den førre regjeringa, som Halleraker sitt parti var ein del av, òg kjende til denne saka. Dette er ikkje noka ny sak. Denne ubåten har lege der sidan krigen dagar. Mitt spørsmål er retta mot kvifor Høgre, då dei var i posisjon, ikkje dreiv denne saka opp i tempo? Dei er no takksame for at den raud-grøne regjeringa grip fatt i denne saka, som ein kanskje burde ha rydda av vegen sjølv.

Øyvind Halleraker (H) [10:08:46]: Jeg er ikke helt sikker på om jeg skjønnte det spørsmålet når man kjenner til det historiske forløpet i saken. Det er ingen tvil om at også forrige regjering tok fatt i denne saken ved flere anledninger. Man inviterte bl.a. Stortinget til å vedta ekstra-bevilgninger for å rydde opp og avklare hva som måtte

gjøres. Det som imidlertid skapte de store konflikter i saken, var at vikarierende kyst- og fiskeriminister konkluderte som faginstansen Kystverket gjorde, og tilrådte tildekking. Det har aldri Bondevik-regjeringen gjort.

Tor-Arne Strøm (A) [10:09:36]: Representanten Halleraker har ved flere anledninger understreket sin sterke mistillit til Kystverket. Prinsipielt er det vel litt betenkelig at en stortingsrepresentant skal dømme, eller planlegge, underliggende etaters arbeid, men jeg skal la det ligge.

I Bergens Tidende den 24. april har Halleraker sagt:

«Jeg har vanskelig for å skjønne at denne etaten vil være i stand til å foreta en objektiv vurdering, etter alt som er skjedd fra Kystverkets side.»

Da spør jeg representanten Halleraker: Har Høyre og Halleraker fortsatt en slik sterk mistillit til Kystverket, og vil denne mistilliten fortsette uavhengig av hvilken konklusjon Kystverket trekker?

Øyvind Halleraker (H) [10:10:15]: Som jeg sa i mitt innlegg, har jeg store vanskeligheter med å se at Kystverket opptre objektivt i denne saken. Bakgrunnen for det er ikke minst deres egen opptreden på siste høring. Jeg tror alle som var til stede i den salen, ble relativt overrasket over den holdning de viste overfor andres syn i denne saken.

I Høyre er vi veldig klare på at i slike saker bør man innenfor forvaltningssystemet overlate beslutningene og vurderingene til en alternativ instans. Det har vi også anbefalt her. Vi vil imidlertid ikke gå så langt at vi forsøker å instruere dette, men forutsetter at Regjeringen selv foretar denne vurderingen. Det er Regjeringens ansvar.

Truls Wickholm (A) [10:11:19]: Jeg vil også takke saksordføreren for at han har bidratt til å få mange opplysninger fram i dagen her, men hvis settestatsråd Andersen skal omtales som bombastisk og lite nyansert i saken, er det vel andre i opposisjonen som kunne prøve å se denne saken fra litt flere sider.

Tunge fagmiljøer, slik som f.eks. NIVA, som har gitt råd til Kystverket i denne saken, har jobbet spesielt med denne saken i fire år, og NIVA er Norges tyngste fagmiljø på forurensning av bunnsedimenter. De har vært svært bekymret for hva en heving vil kunne medføre. Denne bekymringen har altså Halleraker avfeid med begrunnelse i at kvikksølv er så tungt at det ikke vil utgjøre denne type fare. Er det ikke lurere å lytte til fagmiljøene i denne type saker?

Øyvind Halleraker (H) [10:12:26]: Jo, i alle saker må vi som politikere lytte til fagmiljøer. Det som er problemet i denne saken, er at fagmiljøene til dels står mot hverandre. NIVAs rapport og anbefaling blir imøtegått av relevante miljøer. Det er det som er alvorlig. Når det gjelder hevingsalternativet, er det vel, går jeg ut fra, derfor at sittende kyst- og fiskeriminister har vurdert dette annerledes etter hvert, nettopp fordi de alternative hevingsmetodene som kunne bidra til at dette skjedde sikkert, ikke var godt nok utredet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Tor-Arne Strøm (A) [10:13:38]: I dag behandler vi en viktig sak, Dokument nr. 8:33 for 2006-2007 om ubåt U-864.

Det har vært stor interesse for ubåten både mediemesig, politisk og spesielt også fra befolkningen som bor rundt omkring i området. Det er heller ikke så rart at en er opptatt av denne saken og bryr seg. Det er kommet fram sterke meninger om hvordan dette skal gjøres, og en del hevder at de har de rette svarene og er 100 pst. sikker i sin sak, men slik er det jo ikke. Det er nå viktig å ta seg god tid, ettersom flertallet legger til grunn at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget med saken på en egnet måte og på et tidspunkt som Regjeringen anser som forsvarlig i forhold til de nødvendige vurderingene den må ta. Derfor har vi avvist forslagsstillers forslag om å framlegge en slik sak straks, og vi skjønner lite av at det skal være så viktig å få tatt denne saken så raskt som mulig, slik Fremskrittspartiet bl.a. foreslår.

U-864 har jo ligget der i mange år. I og med at man nå skal gå noen runder, er det enda mer viktig at en har litt is i magen, slik at en kan få foretatt nye vurderinger i ro og fred. Faren for en større kvikksølvforurensning fra vraket gjør denne saken for alvorlig til at vi kan ta sjanser. Det er faktisk det det handler om.

Jeg ikke bare tror, men jeg vet, at Kystverket har den samme målsettingen: Å finne det alternativet som totalt sett er den beste løsningen for miljøet. Kystverket er Fiskeri- og kystdepartementets fagetat innen akutt forurensning. Derfor er det helt naturlig at Kystverket leder det videre arbeidet som skal skje med å utrede hevingsalternativet, noe annet hadde vært helt umulig. Da kunne en virkelig snakke om mistillit.

Derfor er det viktig å få fram at man med de kunnskapene Regjeringen hadde i vinter, ikke kunne ta sjansen på å heve vraket med last, og det synes jeg at Kystverket og Regjeringen skal bli trodd på.

Så er det slik at noen beskylder Regjeringen for å ha snudd i denne saken. Det er jo ikke riktig. Jeg synes heller at opposisjonen skulle ha rost Regjeringen for den beslutningen som den har tatt, om å ønske å snu flere steiner.

Så helt til slutt: Vi får håpe at Regjeringen, etter å ha gått de nødvendige rundene og kommet med sin beslutning til Stortinget, får bredest mulig politisk støtte for det alternativet som blir valgt. Det er veldig viktig i en så vanskelig sak at en bygger sine politiske vedtak på den kompetansen vi har pr. i dag. Derfor er det viktig at vi får den tiden vi trenger, og lar Regjeringen få arbeidsro.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [10:16:34]: Har ikke representanten fra Arbeiderpartiet fått med seg at Fremskrittspartiet ikke har gjentatt sitt opprinnelige forslag?

Som saksordfører nylig gav uttrykk for, er det jo nettopp gjennom høringer fremkommet så mange nye opplysninger at det som ender opp som forslag fra ulike opposisjonspartier, også fra Fremskrittspartiet, selvfølgelig er

helt annerledes enn det var ved inngangen. Hensikten med å fremme forslag var å få saken til Stortinget, ut av regjeringskontorene.

Spørsmål nr. 2: Hvorfor vil ikke Arbeiderpartiet se på fjerningsalternativet, det tredje selvstendige fjerningsalternativet, når man først skal ha en bred, god og grundig vurdering, som representanten selv gir uttrykk for nå skal være resultatet av denne øvelsen? Hvorfor vil man ikke se på det tredje alternativet? Det kom klart frem, spesielt på siste høring 16. april, at det å fjerne kvikksølvet som alternativ til å heve vraket med kvikksølv, er et selvstendig alternativ. Hvorfor vil ikke Arbeiderpartiet se grundig på den løsningen?

Tor-Arne Strøm (A) [10:17:39]: Jeg sa jo også i mitt innlegg at nå må Regjeringen få arbeidsro til å snu de steinene som skal til for å få en løsning på dette. Vi har nå hatt mange runder på det, og jeg synes det er viktig at man nå får tatt tak i dette, og at man nå går noen runder for å få brakt på det rene om man skal gjøre det ene eller det andre. Jeg vil også anmode opposisjonen om å la Regjeringen få arbeidsro i denne situasjonen.

Når det gjelder hva jeg har fått med meg eller ikke, så er det veldig mye som har versert i denne saken. Men jeg tror i hvert fall man nå bør enes om at det alternativet Regjeringen kommer opp med, må få bredest mulig politisk støtte.

Øyvind Halleraker (H) [10:18:32]: Det kan virke som om representanten Strøm ikke hørte helt etter under mitt innlegg. Jeg gav jo nettopp anerkjennelse til statsråden for at hun har snudd i saken.

Årsmøtet i Hordaland Arbeiderparti vedtok 17. mars en uttalelse i samme retning. På det samme møtet var også landets statsminister, som derimot var veldig klar på at vraket måtte tildekkes. Han støttet altså settestatsråd Dag Terje Andersen. Det gjorde imidlertid ikke statsråd Helga Pedersen, som kom så vel opposisjonen som andre i møte.

Det som er interessant i denne sammenheng, er: Hva mener egentlig Arbeiderpartiets stortingsgruppe? Har man en selvstendig mening i saken som kan bidra til at miljøtrusselen ved Fedje elimineres?

Tor-Arne Strøm (A) [10:19:26]: Når det gjelder forholdet mellom Regjeringen og Arbeiderpartiets stortingsgruppe, har det vært mange runder. Det er ikke til å stikke under stol at det har vært forskjellige oppfatninger i denne saken. Men jeg synes det er viktig nå at Regjeringen får ros for at man har tatt tak i saken på nytt, for det har vært en vanskelig og komplisert sak.

På det tidspunktet da man mente at man skulle tildekke vraket, mente vi at det var en riktig løsning. Men så har man gått noen runder, og det er ingen skam å snu – det betyr ikke snu når det gjelder hva man skal gjøre – men at man tar tak i dette på nytt.

Jan Sahl (KrF) [10:20:15]: Jeg merket meg at representanten Strøm nå i replikkordskiftet har tatt til orde for

at Regjeringen har snudd i denne saken. Det var ikke riktig det samme som kom i innlegget.

Men er det ikke slik at Regjeringens egne representanter har vært med på å bidra til at Regjeringen har snudd? Så vidt jeg har oppfattet fra debatten her på Stortinget og i samtale med Regjeringens egne representanter, har man vært uenig i den konklusjonen som opprinnelig ble gitt. Kristelig Folkeparti er glad for denne snuoperasjonen.

Så til det med habilitet. Kristelig Folkeparti er veldig opptatt av at vi nå får en bred gjennomgang, en total gjennomgang, av situasjonen for ubåten. Vi vil ikke blande oss inn i hvem man skal bruke, om det blir Kystverket eller andre er Regjeringens ansvar i saken. Men for at man skal ha habilitet i neste omgang på grunn av at man gikk så sterkt ut, forventer vi nå at vi får en bred sak til Stortinget i neste runde.

Tor-Arne Strøm (A) [10:21:22]: Representanten Jan Sahl prøver å fokusere på at jeg sa at Regjeringen hadde snudd. Hvis jeg skal være veldig presis i forhold til det, så sa jeg i mitt innlegg at man nå ønsker å snu noen steiner for å se på hevingsalternativet. Det var fordi denne saken har vært komplisert, og man ønsker å gå noen nye runder. Så hvis det blir oppfattet som om Regjeringen har snudd i denne saken, er det faktisk i forhold til å snu noen steiner.

Representanten Jan Sahl har sikkert fått med seg at det har vært forskjellige oppfatninger i regjeringsapparatet og i stortingsgruppen når det gjelder denne saken, men vi landet i hvert fall på det at man skulle tildekke den i første runde. Derfor ønsker man å gå noen nye runder ut fra den situasjonen vi har. Det har vært mye usikkerhet rundt denne saken.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed omme.

Arne Sortevik (FrP) [10:22:22]: Denne saken gjelder en internasjonal miljøskandale i Norges egen bakgård, nærmere bestemt i havet utenfor Fedje i Hordaland. Det er ingen lokal sak, det er ingen regional sak. Dette er en sak av internasjonal interesse. Hva gjør Norge selv med en miljøgift i havet i kystnære områder? For en nasjon som gjennom sin statsminister søker lederrollen blant verdens fremste miljønasjoner, er dette selvsagt av internasjonal interesse. Det er også en sak med internasjonale konsekvenser for Norge som fiskerinasjon. Derfor har vi registrert at ulike fiskeriorganisasjoner har engasjert seg sterkt i saken, og på begge høringene som komiteen har hatt, krevd fjerning av kvikksølv.

Det er kvikksølv det dreier seg om, ikke bare litt, men mye kvikksølv. Minst 65 tonn er lagret i metallbeholdere inne i ubåten. Vi finner få, om noen, tilsvarende situasjoner. Kystverket har ikke, slik de i sin sterke og langvarige argumentasjon for tildekking har hevdet, 30 kjente internasjonale tilfeller av tildekking å vise til. Det er i beste fall feilaktig informasjon. Det er beklagelig at slikt fremføres og gjentas av fagmyndighet.

Derimot er det kjent for mange – men kanskje ikke for Kystverket og kanskje ikke for departementet – at Japan siden midten av 1950-tallet har slitt med de dødelige kon-

sekvensene av kvikksølvumping i sjøen, som angivelig startet i 1925. Det gjelder Minamata, den japanske katasotrofen. I 1959 slo et japansk universitet fast at utslipp av organisk kvikksølv var årsaken til det som er blitt betegnet som Minamata-sykdommen: Nervesystemet ble lammet. Også ufødte ble rammet. Kilder jeg har funnet, har oppgitt 1 760 bekreftede ofre, mens 3 000 venter på erstatning.

Jeg peker ikke på dette for å male et redselsbilde, men for å understreke at konsekvensene dersom kvikksølv utlekker ut og forbinder seg med sjøvann, er at giften går i næringskjeden, at giftvirkningen forsterkes, og at virkningen på dem som spiser/utsettes for slik gift, kan komme tydelig frem i løpet av en 50-årsperiode. Forestillingen om frisk fisk fra norsk hav kan være vanskelig å kombinere med «The Minamata Disaster».

Vi er glade for den første viktige «operasjonen» i saken, nemlig Arbeiderpartiets «snuoperasjon». Den 17. mars i år sa statsminister Jens Stoltenberg på årsmøtet i Hordaland Arbeiderparti: «Det haster med tildekking». Den 17. april i år – to dager før landsmøtet i Arbeiderpartiet startet – sa fiskeriministeren:

«På bakgrunn av høringer i Stortinget der flere aktører har kommet opp med nye forslag til hvordan ubåten kan heves, er det behov for mer tid til å utrede hevingsalternativet av ubåtvraket».

Høringene og saksbehandlingen i Stortinget har skjedd på bakgrunn av initiativ og representantforslag fra Fremskrittspartiet. Som forslagsstiller er jeg fornøyd med «snuoperasjonen». Jeg er langt mindre fornøyd med opplegg og rammer for videre behandling.

Fremskrittspartiet ønsker at andre enn Kystverket skal vurdere heving og andre alternativer. Det har statsråden avvist. Derfor mener Fremskrittspartiet at et annet departement bør overta saken. Det er naturlig at det blir Miljøverndepartementet, og Fremskrittspartiet foreslår derfor det. Jeg tar opp det forslaget.

Jeg viser også til at det er kompetansemessig uenighet mellom Miljøverndepartementet og Fiskeridepartementet om rollen til Statens forurensningstilsyn i denne saken. Fremskrittspartiet legger til grunn at tilsynsmyndighet også må godkjenne løsningen når statlig myndighet er tiltakshaver. Fremskrittspartiet peker på at det tredje alternativet også må utredes grundig: fjerningsalternativet gjennom kombinert dykker/subsea-løsning. Vi mener det kom klart frem på siste høring 16. april at det er en selvstendig og alternativ løsning. Den bør vurderes like grundig som hevingsalternativet. Fjerning av kvikksølv er viktigere enn fjerning av vraket.

Fremskrittspartiet ønsker saken tilbake til Stortinget når den er utredet på nytt. Regjeringspartienes løsning med å komme tilbake «på egnet måte» er for upresis: Stortinget bør og skal etter Fremskrittspartiets mening få denne saken tilbake til full behandling for å sikre at Arbeiderpartiet og Regjeringens «snuoperasjon» blir en aksjon som munner ut i at kvikksølv fjernes.

Til orientering: Vi har altså ikke gjentatt vårt opprinnelige forslag. Selve prosessen med Dokument nr. 8-forslaget og høringene har jo medført at tildekking er blitt stop-

pet. Det er en god begynnelse på en bedre løsning. Det gjenstår å sikre at dette ikke blir stående som politisk taktikkeri fra Regjeringen. Jeg minner også om at (presidenten klubber) komiteen fortsatt ikke har fått svar på sine siste spørsmål til statsråden.

Presidenten: Representanten Arne Sortevis har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Torstein Rudihagen (A) [10:27:52]: Representanten Sortevis hadde ei omfattende skildring av dei negative konsekvensane av kvikksølv og kvikksølvforgifting. Da må eg understreke at det heile tida har vore Regjeringa sitt mål å gjere det som var mogleg for å hindre ei stor miljøkatastrofe på grunn av det kvikksølvet som ligg der. Det var det ei samla regjering som stod bak.

Eg registrerer at Framstegspartiet no vil fortelje Regjeringa at Kystverket ikkje er eigna til å gjere denne utgreiinga, og dei vil òg flytte utgreiinga over til eit anna departement. Da må eg spørje Sortevis: Er det Stortinget eller er det Regjeringa som skal regjere her i landet?

Elles må eg seie at det er utruleg at Framstegspartiet sine stortingsrepresentantar tidleg visste så mykje betre enn Kystverket og dei nasjonale og internasjonale faglege instansane som dei hadde brukt. Eg må neste spørje: Kva slags fagmann er representanten Sortevis på dette området? Framstegspartiet seier jo i innstillinga at dei heile tida har vore for heving, samstundes som dei viser til høyringar og det nye som har kome fram. Men det har for så vidt ikkje hatt noka betydning for Framstegspartiet, for dei hadde jo allereie i utgangspunktet bestemt seg for ei heving (presidenten klubbar). Da må eg spørje Sortevis: Vil Framstegspartiet ta ansvaret (presidenten klubbar på nytt) dersom noko skulle gå gale under hevinga?

Arne Sortevis (FrP) [10:29:07]: Fremskrittspartiet mener – og har lenge ment – at den beste løsningen er at kvikksølv fjernes. Referansen til hendelsen i Japan, som er internasjonalt kjent, viser nettopp de store, negative virkningene som kan forekomme når kvikksølv blir liggende lenge i havet.

Vi har det syn at når Kystverket får i oppdrag på nytt å utrede et alternativ som de iherdig har tatt avstand fra og faktisk gjentatt sin avstandstagen til i høringer som Stortingets transportkomite har gjennomført, har vi liten tillit til at det blir en ny, grundig og balansert utredning.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:30:05]: Eg registrerer eit vel overstått landsmøte til Framstegspartiet. Eg registrerer òg at ein skal trenasteg på å sitja i regjering. Eg vil vel tru at Sortevis, om han nokon gong skulle bli regjeringsmedlem, vil få problem om Stortinget hadde eit slikt instruksjonsnivå som det Sortevis her legg seg på. – Men lat no det liggja.

Så vil eg òg átvara mot å bruka Minamata-saka som eksempel, fordi – og dette veit Sortevis – professor Sletten i rapporten sin tilbakeviser dette som ei problemstilling for nettopp denne ubåten.

Men for å koma til spørsmåla, eg har to spørsmål: No blir revidert nasjonalbudsjett lagt fram. Regjeringa brukar 20 mill. kr meir på å utgreia dette. Er Framstegspartiet og Sortevis nøgde med det? Så noko meir overraskande: USA brukar uranimert ammunisjon i Irak, som fører til kreft (presidenten klubbar). Bør USA rydda opp i denne ammunisjonen?

Arne Sortevis (FrP) [10:31:18]: Jeg tror vi skal holde oss til det saken gjelder, og den gjelder altså en internasjonal miljøskandale i Norges egen bakgård knyttet til vårt omdømme som internasjonal fiskerinasjon. Det er det som er utgangspunktet for Fremskrittspartiet.

Når det gjelder påstander om og kommentarer til stortingsregjereri, er det faktisk slik at grunnvingen fra fiskeriministeren – som har tatt et godt grep og sørget for at det blir en snuoperasjon fra Regjeringens side, en snuoperasjon i forhold til det landets statsminister selv proklamerte en måned før fiskeriministeren, som også i mellomtiden er blitt nestleder i same parti, grep inn og foretok – er nettopp henvisningen til at man nå utreder mer. Det er det som er kommet fram for Stortinget. – Så først og fremst er dette et godt eksempel på at initiativ fra Stortinget, fra partier på Stortinget, fra representanter på Stortinget, i viktige saker kan føre noe godt med seg og er et godt instrument som bør og skal brukes. I denne saken fører det til at Regjeringen snur, og vi håper at den endelige løsningen blir at kvikksølv fjernes.

Torstein Rudihagen (A) [10:32:45]: Eg registrerte at representanten Sortevis ikkje svara på mitt førre spørsmål. No vil Regjeringa greie ut hevingsalternativet på nytt og sjå på moglegheitene. I utgangspunktet har vi heile tida villa gjere det som er riktig for miljøet. Om konklusjonen så viser at det framleis er for risikabelt med ei heving, vil likevel Framstegspartiet gå inn for ei heving, mot det som er den faglege konklusjonen på dette området? Vil Framstegspartiet og Sortevis ta ansvaret om noko skulle skje med spreing av kvikksølv under hevinga?

Det andre er omtala av Kystverket. Eg var sjølv med på denne høyringa. Det Kystverket gjorde, var at dei forklarte og grunn gav konklusjonen sin og stod så klart fast på den. Utgangspunktet mitt er at eg ville tvila veldig på Kystverket om dei hadde begynt å dra sin eigen konklusjon i tvil. Da ville eg i høyringa ha lurt på kva Kystverket dreiv med, og kva slags fagleg arbeid dei hadde gjort.

Arne Sortevis (FrP) [10:33:45]: Jeg hadde faktisk i høringen forventet at Kystverkets ledelse hadde en noe mer åpen og respektfull holdning til synspunkter fra andre fagmiljøer. Det var nettopp synspunkter fra andre fagmiljøer som kom frem gjennom transportkomiteens to høringer. Jeg hadde faktisk forventet at Kystverkets direktør ville ha vært mer romslig og åpen når det gjelder at andre fagfolk med høy internasjonal kompetanse faktisk har et annet syn enn det Kystverket har konkludert med.

Når det gjelder hevingsmetoden og risikoen knyttet til den, må jeg gjenta at vi først og fremst ønsker å få utredet det tredje alternativet. Det er tre løsninger. Tildekking har

vi heldigvis gått bort fra. Heving av ubåten og derunder fjerning av kvikksølvet om bord er én løsning. Det er det Regjeringen nå tydelig har sagt at de vil vurdere. Men det tredje alternativet ønsker vi utredet. Det er å fjerne kvikksølvflaskene som ligger der. Ubåtvraket er for så vidt uinteressant. Det er kvikksølvet vi må få vekk. (Presidenten klubber.)

La meg legge til at Norsk Veritas har en mer betinget risiko ...

Presidenten: Taletiden er ute!
Replikkordskiftet er over.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:35:09]: Me får starta med å takka saksordføraren for arbeidet med ei sak som etter kvart blei interessant, med litt politisk spenning i. Saka viser at Stortinget òg er ein interessant arbeidsplass ikkje berre for regjeringspartia, men òg for opposisjonen. Kanskje kan dei Høgre-folka som er her, vidarebringa det til tidlegare utanriksminister Jan Petersen, som synest det er for lite å gjera her!

Så til saka. Det er slik at Regjeringa handlar. Ho legg fram revidert budsjett i dag. Der blir det sett av 20 mill. kr til vidare utgreiing av denne saka, som ein allereie har bruka mange millionar på å greia ut frå før av. Det reknar eg med at eit samla storting er svært godt nøgd med i dag, og at når ein eventuelt kjem fram til nye konklusjonar, i alle fall klare utgreiingsalternativ, blir Stortinget nøgd med det.

Eg kan ikkje la vera å ripa litt opp i dei som tidlegare har hatt politisk makt i Noreg, nemleg Framstegspartiet sjølv og Bondevik II-regjeringa. Dei har òg hatt denne saka liggjande. Dei kunne ha drive opp tempoet, dei kunne ha satsa meir og bruka meir pengar på utgreiing. Det registrerer me at korkje Venstre, Høgre, Kristeleg Folkeparti eller Framstegspartiet bidrog til. Men no reknar eg med at desse, som no er opposisjonsparti, er godt nøgde med at Regjeringa no faktisk brukar meir pengar på denne utgreiinga. Det er SV godt nøgd med!

Hordaland SV har lenge vore bekymra for denne saka og har fleire gonger teke ho opp med oss i SV og i stortingsgruppa, fordi ein har ønskt å få vidare utgreiing av alternativna.

Utgangspunktet er sjølvsagt at ingen ønskjer å ha ein ubåt med kvikksølv liggjande i nabolaget. Alle her har då som utgangspunkt at det ønskjer ein å fjerna. Ein ønskjer å få vekk problemet, slik at ein veit at ein har eit trygt miljø i nabolaget sitt. Det trur eg er utgangspunktet til dei aller fleste. Men så må ein jo, som SV sitt landsmøte konkluderte med, utgreia tryggleiken i dette. Sjølv om eg meiner at det beste ville vera at ein heva denne ubåten – òg SV meiner det – må ein altså sjå på utgreiingane før ein konkluderer om dette er farleg. Det er jo klart at eg ikkje vil vera med på ein operasjon der ein gamblar med tryggleiken ved at ein kan forverra eit problem i staden for å løysa det. Det synest eg må vera tilnærmingmåten for alle partia på Stortinget, at ein gjer det som er mest forsvarleg, og som er best for miljøet. Det er iallfall mitt utgangspunkt.

Så er det jo klart at det som har kome fram i dei to høyringane me har hatt, er det viktig å ha i mente. Spørsmål som blir knytte opp mot Noreg som miljønasjon, Noreg som fiskerinasjon, kan bli svært alvorlege dersom me ikkje gjer dette på den retten måten. Det kan m.a. få enorme økonomiske konsekvensar, men sjølvsagt òg miljømessige konsekvensar.

Derfor er det som Regjeringa no gjer, det einaste fornuftige, nemleg å bruka meir ressursar på å greia ut dette vidare, slik at ein vel den beste løysinga og den tryggaste løysinga for miljøet. Det er litt prematurt allereie å ha konkludert med kva slags løysing som er best, før denne utgreiinga til 20 mill. kr blir lagd fram.

Med dette innspelet konkluderer eg med at Regjeringa no har gjort noko veldig fornuftig, ved at dei vil bruka meir pengar på å greia ut denne saka, og at ein vil koma tilbake til Stortinget med den konklusjonen ei slik utgreiing måtte få. Eg er heilt sikker på at det iallfall vil bli diskutert med fleirtalspartia på Stortinget kva utgreiingskonsekvensane blir i forhold til den konklusjonen ein vil trekka når det gjeld sjølve saka.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [10:39:57]: Først må jeg jo si at saken har vært drevet fram av regjeringer og departementer, men at det var først da Fremskrittspartiet kom med sitt representantforslag, at saken kom til Stortinget. Det er jeg glad for.

Så synes jeg det er nytt at SV ikke konkluderer i en miljøsak, for vi er jo kjent med at SV stort sett alltid konkluderer tidlig og er veldig klare og tydelige på hva man vil i miljø saker.

Jeg synes også det er litt spesielt at et parti som SV – som prøver å framstille seg som et stort miljøparti, og som er opptatt av å løse de store problemene knyttet til klima og andre miljøutfordringer i verden – er helt annerledes og mye mer defensive når det gjelder problemer i vår egen bakgård enn vi er vant til å se i helt andre saker.

Spørsmålene mine til representanten Langeland er: Ønsker SV en heving, eller vil man fortsatt la giften få lov til å ligge på bunnen der, slik at framtidige generasjoner kanskje må ta problemet? Og: Mener SV at denne saken burde vært i et annet departement – kanskje Miljøverndepartementet, som også har en SV-statsråd – for å få mer objektivitet? Vi registrerte jo hvordan kystdirektøren var på høringen i forhold til ikke å ønske denne løsningen.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:41:05]: Når det kjem miljøkritikk frå Framstegspartiet, skal ein lytta nøye, for er det noko som Framstegspartiet ikkje er kjent for, så er det å ha ein offensiv miljøpolitikk. Men i denne saka har ein gjort ein jobb – det skal eg seia. Men eg skulle gjerne ha ønskt meg at Framstegspartiet no, ikkje minst ut frå slik som situasjonen er blant folk flest, hadde eit engasjement for både klima- og miljøpolitikken. Men det kjem sikkert dersom gallupane for klimaet er gode framover også.

Eg synest det er uansvarleg når Framstegspartiet konkluderer med at ein absolutt skal heva denne ubåten, uavhengig av kva ekspertar og internasjonal ekspertise seier om dette. Det er veldig farleg for Noreg som miljønasjon at ein risikerer uhell med kvikksølv osv. Det synest eg er uansvarleg. Derfor seier eg at no brukar me 20 mill. kr til, og så utgreier me dette vidare. Eg ønskjer ei heving, men eg vågar ikkje konkludera før eg har fått beskjed om at dette er trygt.

Øyvind Halleraker (H) [10:42:20]: Representanten Langeland har gjerne visitter innom tidlige regjeringer. Jeg syns kanskje det er på tide, etter to år, å begynne å styre på egen hånd. Han anklager forrige regjering for ikke å ha drevet opp tempoet. Jeg trodde nettopp det vi var med på her i dag, var å slakke av litt på tempoet, for å foreta skikkelige vurderinger.

Men SV er jo i godt lag når de sier at de mener at heving er det beste. Det Norske Veritas sier jo:

«Det eneste tiltak som på lang sikt har lav risiko, er heving. Tildekking har derimot høy risiko på lang sikt.»

Så er det sagt.

Det jeg ønsker å spørre representanten Langeland om, er mindretallets formuleringer om SFTs – Statens forurenstilsyns – rolle i saken. Det er her et forslag som SV ikke vil være med på. Mener SV og Langeland at forslaget om at SFTs rolle må avklares, ikke er vesentlig i en sak som denne? Og: Mener SV at det derfor heller ikke er noen grunn til å få dette avklart?

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:43:28]: Ein av grunnane til at SV ønskjer å gå vidare med utgreiinga, er nettopp det uavklara forholdet til SFT. At me ikkje skriv dette inn i den merknaden som saksordføraren har, er fordi me reknar med at Regjeringa, ved statsråd Helga Pedersen og statsråd Helen Bjørnøy, sjølv vil gå meir inn i den problemstillinga som saksordføraren har teke opp. Så har eg svara på det.

At eg stadig vekk rippar opp i Høgres, Venstres og Kristeleg Folkepartis regjeringssperiodar òg i denne saka, er fordi eg har sakna at ein frå den førre regjeringa si side bruka meir pengar og ressursar på utgreiingar. Det ønskjer eg meg. Konklusjonen min må vera at så lenge representanten Halleraker og Høgre kjenner seg angripne, må det vera fordi han og partiet ikkje er stolte av det dei gjorde då dei satt i posisjon. Eg prøver å sitja i posisjon for å bli stolt av det verket eg og mitt parti gjer, og helst òg skal gjera i fire nye år.

Per Sandberg (FrP) [10:44:36]: Jeg registrerer at representanten Langeland er veldig opptatt av historien, men han driver med litt feil historiebetraktning. Fremskrittspartiet har foreløpig ikke sittet i noen regjering, som det ble sagt fra talerstolen.

Jeg registrerer at Hallgeir Langeland også sier at SV primært ønsker heving. Da synes jeg det er litt merkelig at SV ikke klart og tydelig vil være med på å utrede et tredje alternativ, for det finner jo Fremskrittspartiet mye mer in-

teressant, slik saken står nå. Vraket er kanskje totalt uinteressant. Det viktige er å få opp kvikksølv.

Så registrerer jeg at representanten Langeland igjen kritiserer Fremskrittspartiet for ikke å ha tatt tak i saken tidligere. Vi når bare ikke å ta over alle sakene hele tiden!

Mitt spørsmål til SV er: Når Hordaland har vært så sterkt på banen i forhold til å engasjere seg i denne saken, hvorfor har da aldri SV reist saken, i posisjon eller i opposisjon? Det er jo slik at denne saken har departementet, ikke Stortinget, jobbet med, men Fremskrittspartiet har i hvert fall reist saken (presidenten klubber), uavhengig av om vi har sittet i regjering eller ikke, og nå har vi gjort det i opposisjon.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:45:48]: Lat meg gje representanten Sandberg rett i at Framstegspartiet ikkje har vore i regjering, men dei har vore med på å vedta tre statsbudsjett og har dermed vore ansvarlege for både bensinavgift og tobakksavgift og for å få gjort noko med ubåten utanfor Fedje, eventuelt for å bruka pengar på utgreiing.

Hovudpoenget med å trekkja dette fram er at Framstegspartiet er litt for flinke til å frigjera seg frå ansvar i staden for faktisk å innrømme at dei har ansvar for ein del av det som skjer – og har skjedd – i Noreg. No forstår eg at det kanskje skal endra seg, og at representanten Sandberg, som nestleiar i partiet, vil profilera òg det som Framstegspartiet gjorde medan dei «sat i regjering».

Når det gjeld heving, er svaret mitt at eg trur at ein, same kor ein er i Hordaland, vil ønskja seg ei heving. Alle i nabolaget ønskjer seg det. Det gjer eg òg. Det legg eg ikkje skjul på. Men som eg har sagt til tidlegare replikantar: Eg kan ikkje ta sjansen på å konkludera på dette her og no, for utgreiinga frå Regjeringa ligg føre. Det vil for meg vera uansvarleg (presidenten klubbar) å gå for ei løysing som me ikkje veit om er sikker.

Jan Sahl (KrF) [10:47:17]: Kristelig Folkeparti er glad for at Regjeringen har trukket tilbake den opprinnelige beslutningen om ikke å heve ubåten utenfor Fedje. Vi mener det er svært viktig at nye vurderinger skal bli foretatt før endelig beslutning fattes.

Det har vært en enorm interesse for denne saken lokalt. Debatten har gått høylytt mellom ulike faginstanser og ulike interessegrupper. Vi har i to høringer fått innspill fra i alt 23 instanser. De rådene som er blitt gitt, er svært sprikende. Jeg har videre merket meg at ingen uttaler seg med skråsikkerhet. Det bare understreker kompleksiteten i denne saken.

Det er knyttet betydelig usikkerhet til begge løsningsalternativene. Hensynet til mulige miljødeleggelser må hele tiden være styrende, enten man velger å tildekke ubåten, eller man velger å heve den. Kristelig Folkeparti støtter derfor at de hevingsforslagene som har kommet opp etter at Regjeringen tok sin første beslutning, skal få samme grundige vurdering som det de allerede utredede alternativene har fått.

Vi mener også at Regjeringen nå skal ta seg god tid og så komme tilbake til Stortinget med saken når de nødven-

dige nye vurderingene er forsvarlig gjennomført. Denne saken er ekstremt vanskelig. Det er så mye som står på spill, og det er så viktig for miljøets skyld at den rette avgjørelsen blir tatt.

Det er en lang historie som ligger bak saken som vi har til behandling i dag. Selv om vi har visst om vraket av den tyske ubåten i bare fire år, har den faktisk ligget der den ligger i dag, i over 60 år. Funnene fra forundersøkelser som ble utført høsten 2005, bekreftet at ubåten var lastet med kvikksølv. Kvikksølv er blant de farligste miljøgiftene som finnes, og utgjør en trussel for miljø og mennesker. Dette ubåtvraket utgjør en enorm trussel mot havmiljøet. Det er mange som er bekymret for at situasjonen her kan bidra til å svekke det internasjonale omdømmet av norske sjømatprodukter som ren og trygg mat.

Kristelig Folkeparti er svært opptatt av at det til slutt ikke skal kunne stilles spørsmål ved departementets håndtering av saken, all den tid man allerede på forhånd har anbefalt tildekking av ubåten. Derfor er det nå særdeles viktig at alle instanser som har meldt sin interesse for saken, får legge fram sine løsningsforslag før man trekker den endelige konklusjon. Til slutt må hensynet til mulige miljødeleggelser være avgjørende for den konklusjonen som man trekker.

Det er bred enighet om at vi må gjøre alt vi kan for å minimere eventuelle skader som kvikksølvet kan forårsake. Vi regner med at Regjeringen kommer tilbake med løsningsforslag som har støtte i fagmiljøene, og som Stortinget kan samle seg om.

Til slutt støtter jeg forslag nr. 7, fra Øyvind Halleraker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Svein Gjelseth (A) [10:50:41]: Representanten Sahl har skapt mykje merksemd om denne saka, bl.a. gjennom ei rekkje oppslag i Bergens Tidende. Samtidig veit vi at representanten Sahl, på same måten som vi i regjeringspartia, er veldig oppteken av omdømmet til Noreg som fiskerinasjon og sjømatnasjon. Er representanten Sahl einig med meg i at denne til dels betydelege turbulensen som opposisjonspartia har skapt i media om kvikksølvlasta, i seg sjølv kan vere til skade for omdømmet av norsk sjømat?

Jan Sahl (KrF) [10:51:26]: Den mediemessige oppmerksomheten omkring denne saken ble først og fremst skapt av uro i lokalmiljøet og uro hos de lokale politikere. Det har vært et enormt trykk mot Stortinget for å få en videre utredning av en sak der man opplevde at Regjeringen konkluderte på det som mange karakteriserte som sviktende grunnlag.

Så har vi hatt to høringer i saken. Vi har hørt 23 instanser. Det som har vært mitt anliggende i – jeg vil si – de få medieoppslag jeg har hatt i denne saken etter kontakt fra Bergens Tidende, har vært å sikre at vi nå får en bred høring. Kristelig Folkeparti har ikke tradisjon for å drive regjereri, for å styre regjeringer, selv om vi har møtt litt av hvert av det i tidligere sammenhenger. På grunn av habi-

litetsspørsmålet i denne saken har mitt engasjement gått på grundigheten i den jobben som nå skal gjøres.

Tor-Arne Strøm (A) [10:52:44]: Jeg kunne tenke meg å spørre representanten Jan Sahl om hvorfor han og opposisjonen bruker ordene at Regjeringen har snudd. Har man forutsett resultatet av denne saken?

Jeg synes det er viktig å presisere at det er forskjell på å snu noen steiner og se behovet for at man ser på saken på nytt, og det at man har snudd i denne saken. Så jeg vet ikke om representanten Jan Sahl kan utdype det litt, for det kunne være interessant.

Jan Sahl (KrF) [10:53:12]: Til representanten Tor-Arne Strøm vil jeg si at han benyttet jo selv ordene og svarte bekreftende på at Regjeringen var villig til å snu noen steiner i denne saken. Tilfellet er vel at Regjeringen ville ha avgjort dette på eget bord, og det kunne Regjeringen ha gjort, men at man etter trykk fra Stortinget og trykk fra egne representanter har valgt å gå en ny runde, og Kristelig Folkeparti synes det er prisverdig. Kristelig Folkepartis engasjement videre er at den jobben som Regjeringen nå skal gjøre, må gjøres på et så bredt grunnlag som mulig, slik at vi, når vi får saken tilbake til Stortinget igjen, kanskje kan få et samlet storting bak en bred og god løsning som kan både roe ned folk som bor i nærheten av der ubåten ligger, og skape ro omkring norsk sjømat for framtiden.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jenny Klinge (Sp) [10:54:32]: Den saka vi diskuterer no, er ikkje ei sak som det finst lettvinde løysingar på. Vraket av ubåten ligg på havbotnen, som eit minne om ein tragisk epoke av historia vår. Etter mange år med fred i landet er det likevel slik at leivningar frå krigen kan utgjere ein trussel for liv og helse. Den frykta mange kjenner for ubåten no, er knytt til kvikksølvet som ligg der på havbotnen.

Vraket kan ikkje liggje der utan at vi gjer noko, og då blir spørsmålet kva som skal gjerast. I samband med dette vil eg gje honnør til både departementet og opposisjonen. Departementet har vist evne til å gå grundig gjennom saka og tok i utgangspunktet ei avgjerd om å dekkje til ubåten, bygd på gode faglege råd. I ettertid har det kome fram nye moment, og då kan det passe med eit sitat frå den kjende økonomen John Maynard Keynes, som sa: «When the facts change, I change my mind.» Departementet ønskjer å sjå på saka på nytt og vurdere all ny informasjon, slik at den løysinga som til slutt blir vald, skal vere den beste. I samband med dette vil eg, som sagt, også gje honnør til opposisjonen, fordi dei har vore aktive for å få belyst saka meir.

For meg er denne saka eit godt eksempel på at høringsinstituttet fungerer som det skal. Dei to høyringane vi har opna for i saka, har gjeve oss meir kunnskap, ikkje berre om dei praktiske og tekniske sidene. Ikkje minst har vi også sett eit stort lokalt engasjement. Det siste er ein viktig grunn til at eg er glad for at departementet har be-

stemt seg for å ta seg bedre tid og sjå på saka på nytt. Det er særst viktig at den avgjerda som blir teken, utan omsyn til om det blir tildekking eller heving, blir ei løysing som flest mogleg vil kjenne seg trygge på er den beste.

Når det er sagt, veit vi også at ekspertane strir seg imellom om kva som er den beste løysinga. Fasitsvar finst ikkje, nettopp fordi uventa ting kan skje. I så måte er etterpåklokskapen den mest presise vitskapen, men han kan vi ikkje sitje og vente på. Det handlar om fiskeressursane våre, tryggleik for liv og helse både for oss som lever i dag, og for framtidige generasjonar. Eg er trygg på at departementet gjer sitt aller beste for at resultatet skal bli best mogleg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Halleraker (H) [10:57:14]: Senterpartiet har vært oppsiktsvekkende klare og – jeg vil si – pågående i denne saken. Senterpartiet hadde sitt landsmøte på Lillehammer 18. mars, og der gjorde de et vedtak som jeg står med her. Det er kort og greit: Miljøpartiet Senterpartiet vil heve ubåtvraket. Intet mindre!

Mitt spørsmål til representanten Klinge er: Vet Senterpartiet mer enn de andre partiene i Regjeringen? Og vil Senterpartiet stå fast på sitt landmøtevedtak også i fortsettelsen?

Jenny Klinge (Sp) [10:57:54]: No synest eg aldri det er «oppsiktsvekkende» at Senterpartiet er klart og tydelig, for det er vi stort sett heile tida. Men når det gjeld denne saka, er det rett at vi har vore ivrige etter å få vurdert alternativet med heving. Det som eg hugsar frå den utsegna som landsmøtet vedtok, var ikkje at vi var så bastante som det som sitatet gav uttrykk for, men at det som vi var klare på, var at begge alternativa skulle bli vurderte, slik at den løysinga som blir vald, er den beste.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Gunnar Kvassheim (V) [10:58:41]: Ubåtvraket utenfor Fedje, med store mengder kvikksølv, er en betydelig miljørisiko. Det har blitt belyst godt i debatten i dag og i den prosessen som har vært både i huset her og andre steder før saken har kommet så langt som den har gjort i dag. Det er også godt belyst at Regjeringens beslutning om å tildekke vraket ble foretatt på mangelfullt grunnlag. Venstre mener at heving av ubåtvraket er den beste løsningen i et langsiktig perspektiv, og viser i den forbindelse bl.a. til uttalelsen fra Veritas.

Ubåtvraket representerer en miljørisiko, og det er også en omdømmerisiko i forhold til norske fiskeressurser. Dette handler også om vår troverdighet internasjonalt i forhold til å ordne opp i miljøutfordringer vi står overfor. Jeg har over lang tid jobbet med Sellafield-saken, og det arbeidet må fortsette, knyttet til planene om å starte opp igjen THORP-anlegget på Sellafield. Det ville være å svekke vårt internasjonale arbeid på dette området, dersom vi nøler nasjonalt med å velge de gode løsningene når vi møter en utfordring som den vi har gjort med ubåtvra-

ket på Fedje. Det er også helt åpenbart at det er føre var-prinsippet som må ligge til grunn i saker som denne, og at en må ta beslutninger som er gode i et svært langsiktig perspektiv.

Jeg forutsetter at hevingsforslaget nå får grundig behandling. Men jeg vil vise til at Kystverket var veldig bastant i sin anbefaling om at tildekning var klart å foretrekke. Den fungerende fiskeri- og kystminister var det samme, og jeg merket meg også at statsminister Jens Stoltenberg på fylkesårsmøtet i Hordaland Arbeiderparti var krystallklar på at ubåtvraket skulle tildekkes, og at det ikke kom på tale å omgjøre den beslutningen. Det er positivt på denne bakgrunn at Regjeringen snudde. Men jeg har ingen tro på at det er indre krefter i Regjeringen som utløste en slik endring, og viser i den forbindelse til statsministerens bastante utsagn.

Jeg forutsetter at den gjennomgangen en nå skal ha, ikke blir en rituell handling for å styre klar av høstens valg, men en reell gjennomgang hvor en er åpen for en annen konklusjon enn den Regjeringen tidligere har hatt.

Det var forunderlig å følge høringen i Stortinget om denne saken og Kystverkets skråsikkerhet og avvisning og innvendinger som kom fram under høringen. På denne bakgrunn mener jeg at det kan være gode grunner til at andre instanser har en ledende rolle i det arbeidet som nå skal gjøres.

Det som har vært oppløftende med denne debatten, er at debatt fungerer, at det faktisk er mulig å endre oppfatninger bare det jobbes systematisk og trykket er stort nok. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at en her fra arbeiderpartihold nærmest blir beskyldt for å ha laget medieoppmærksomhet rundt dette. Uten den oppmerksomheten ville en ikke ha snudd i denne saken, og uten den oppmerksomheten ville denne ubåtsaken ligget uavklart, med den omdømmerisiko det representerer internasjonalt.

Jeg har lyst til å rose de lokale aksjonistene som har vært pådrivere i denne saken, som skal ha sin del av æren for at vi har kommet et stykke i retning av en god løsning. Dette er en svært inspirerende sak for oss i opposisjonen når det gjelder miljø, ikke minst når vi også ser på klimasaken, hvor statsministeren kommer til et annet standpunkt enn det han tidligere var tydelig på at han ville ha. Og det er positivt, som det har vært nevnt her, at høringsrundene i Stortinget har reell betydning. De har hatt et rituell preg knyttet til budsjettbehandlingen, hvor til og med små beløp som er godt begrunnet, ikke ble tatt inn fordi regjeringspartiene hadde bestemt seg. Her gikk det annerledes.

Sånn sett har denne saken om ubåtvraket, som er en alvorlig miljøutfordring, likevel blitt positiv, fordi den kan gi et annet resultat enn det Regjeringen sa en ønsket, og fordi den viser at det nytter å slåss politisk når en har en god sak, både lokalt og sentralt.

K e n n e t h S v e n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Truls Wickholm (A) [11:03:18]: Jeg synes det er oppsiktsvekkende å høre representantens bastante tilnærming, at denne beslutningen er tatt på mangelfullt grunnlag. Jeg kan gjerne informere representanten Kvasheim om at det har vært både nasjonal og internasjonal kompetanse inne i bildet. Både Forsvaret, NIVA, Veritas og SMIT Salvage har vært med når Kystverket har tatt sine beslutninger. Nå er det altså enda et fagmiljø som har kastet seg på her, og departementet har sagt at også deres vurderinger skal bli tatt med.

Men jeg vil spørre: Er det ikke nettopp føre var-prinsippet som vi burde legge til grunn her? Heving av vraket blir bl.a. trukket fram av NIVA som en kjempestor risiko for oppvirvling av bunnsedimenter og spredning av kvikksølv. Dette er skader som vil være helt uopprettelige, og det vil bli umulig å gjenopprette ryktet til norsk sjømat. Med tildekning kan vi gjennomføre årlige kontroller og sikre at rapporter blir gitt til interesserte parter med bekreftelse på at norsk sjømat i området er trygg. Er det ikke nettopp det som er lurt?

Gunnar Kvasheim (V) [11:04:31]: Denne replikken gjør meg urolig. For det representanten fra Arbeiderpartiet gjør, er å ha et kraftfullt forsvar for tildekningsløsningen og problematisere – med velkjente argumenter – heving. Det jeg frykter vil være utgangspunktet for den nye gjennomgangen som nå skal foretas, er at det blir en rituell handling for å kjøpe seg tid i et stormfullt terreng.

Når det gjelder min påstand om at Regjeringens beslutning var tatt på et for svakt grunnlag, går det fram av innstillingen. Det viser seg at det er en rekke instanser og en rekke innspill som hører med i dette bildet – som altså nå fikk en til å ta et nytt standpunkt – som burde vært klarlagt mye tidligere og vært på plass da Regjeringen fattet sitt vedtak.

Under henvisning til Veritas' anbefaling og hva som er en god løsning i et langsiktig perspektiv, er det Venstre har ment at heving er det alternativet som er å foretrekke.

Torstein Rudihagen (A) [11:05:43]: Når representanten Kvasheim seier at han blir uroleg over replikken til Truls Wickholm, må eg seie at eg blir uroleg over det som Kvasheim seier. Han skuldar andre for å vere bastante, men det verkar som om Venstre og representanten Kvasheim har bestemt seg uansett. Han starta òg med å seie at dei var for heving. Og så frykta han at det ikkje ville bli reell gjennomgang og utgreiing. Det ein da kan frykte, er at uansett kor reell og god den utgreiinga måtte bli som Regjeringa gjer og legg fram for Stortinget, vil Venstre og representanten Kvasheim gå for heving. Det må jo vere det som er uforvarleg i denne samanhengen.

Lat oss slå fast at alle har vi eit felles mål om å gjere dei grepa som miljømessig er tryggast og best både på kort og – sjølv sagt – på lang sikt med omsyn òg til norsk matomdømme. Det er jo det som må vere utgangspunktet for Regjeringa. Derfor har mange alternativ vore vurderte. Det har vore brukt nasjonale og internasjonale faglege instansar, som har konkludert som dei har gjort. Da vil det vere oppsiktsvekkjande om ikkje Regjeringa òg slutta seg

til det. Og når ein no opnar for ein ny runde att, håpar eg at alle kan møte det med eit ope sinn.

Gunnar Kvasheim (V) [11:06:54]: En av grunnene til at jeg imøteser den gjennomgangen som nå skal foretas, er at det foreligger ulike alternativer for hvordan ubåtvraket kan heves. Det er også spilt inn alternativ med fjerning av kvikksølv. Jeg imøteser en gjennomgang av de alternativene. Men det vi er helt klare på med bakgrunn i de innspill som kom bl.a. fra Veritas, er at det ikke er en god nok løsning å foreta tildekning av ubåtvraket, fordi det på lang sikt representerer en risiko, og vi vil ha den usikkerheten heftet ved denne saken. Det ønsker ikke Venstre.

Tor-Arne Strøm (A) [11:07:40]: I Bergens Tidende 24. april står det følgende:

«Det er derfor definitivt grunn til å sette andre enn Kystverket til å lede arbeidet videre, sier Tenden som representerer Akershus på Stortinget.»

Deler representanten Kvasheim denne mistilliten til Kystverket?

Gunnar Kvasheim (V) [11:07:58]: Det redegjorde jeg for i mitt innlegg, at jeg mener at Kystverkets håndtering og bastante tilnærming til denne saken tilsier at andre sitter i førersetet når en skal jobbe videre med dette. Men organiseringen av det har vi overlatt til Regjeringen. Vårt råd er imidlertid at en lærer av den prosessen som har vært, og korrigerer i forhold til det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Statsråd Helga Pedersen [11:08:34]: Faren for en større kvikksølvforurensning fra vraket av U-864 gjør denne saken for alvorlig til at vi kan tillate oss å ta sjanser. Det har hele tiden vært myndighetenes holdning når det gjelder ubåten utenfor Fedje. Det var også grunnen til at vi, basert på den kunnskapen vi hadde i vinter, ikke kunne ta sjansen på å heve vraket med last. Risikoen for at noe kunne gå galt under selve hevingsoperasjonen, ble vurdert til å være for høy. Vi ville ikke risikere hasardspill med folks liv og helse under selve gjennomføringen eller en ytterligere ukontrollert spredning av kvikksølv til områder som i dag er rene. Bare det å røre på de skjøre vrakdelene – godt nedsunket i forurensede bunnmasser og på 140 meters dyp – ble vurdert av en rekke tekniske eksperter som meget risikofyllt.

I utgangspunktet er det to hovedmetoder for å hindre videre forurensning fra vraket og den forurensede havbunnen. Den ene er fjerning av kvikksølv og forurensede sedimenter. Den andre er å håndtere vraket på stedet gjennom å isolere kvikksølv slik at det ikke lenger kan forurense havmiljøet.

Dersom det ikke hadde vært noen risiko forbundet med heving og fjerning, hadde valget vært enkelt – da hadde vi selvfølgelig gjort det. Men så enkel er ikke verden. Både erfaringene fra arbeidene i den forurensede havbunnen under forundersøkelsene i 2005 og 2006, Det Norske

(Statsråd Pedersen)

Veritas' risikovurdering og Norsk institutt for vannforskning vurderinger tilsa at man ikke burde røre vraket eller den forurensede havbunnen mer enn høyst nødvendig, men heller isolere forurensningen der den ligger, med en tildekking av rene masser.

For Fremskrittspartiets representanter synes imidlertid saken å være svært enkel – ja faktisk så enkel at partiet kunne konkludere allerede våren 2006, før undersøkelsene av vraket og havbunnen på sensommeren og høsten 2006 ble gjennomført. Dette var undersøkelser som Kystverket mente var helt nødvendige å gjennomføre for å kunne gi en faglig anbefaling om tiltak, men allerede i Innst. S. nr. 155 for 2005-2006 om bevilgningen av midler til disse undersøkelsene hadde Fremskrittspartiet konkludert. Partiet bad da Regjeringen om å legge fram en plan for å få fjernet kvikksølvet og forurensede sedimenter fra området «så fort undersøkelsene er ferdige». Resultatet av undersøkelsene og risikovurderingene skulle det altså ikke legges noen vekt på.

Jeg mener at dette blir en altfor lettvinnt tilnærming i en så alvorlig sak. For meg er det helt avgjørende at det foretas grundige faglige og tekniske vurderinger før det trekkes konklusjoner. Dette er også den tilnærmingen vi vil ha i den bredere vurderingen av hevingsalternativet som vi nå skal gjennomføre.

Noen, også her i salen, benytter anledningen til å framstille saken som at Regjeringen har snudd, eller at det er taktiske hensyn som ligger bak beslutningen om en bredere vurdering av hevingsalternativet. Det er ikke riktig. Det som har skjedd, er at det har kommet nye relevante opplysninger i saken. Det tar jeg på alvor, og Regjeringen vil ha denne saken så godt opplyst som mulig. Det er én motivasjon for den beslutningen, og det er å være helt trygg på at det er det miljømessig beste alternativet som blir valgt, altså det alternativet som medfører lavest risiko både for mennesker og for miljøet. Derfor ser jeg det som positivt at flere aktører har engasjert seg og kommet med innspill om hvordan de mener at vraket kan heves.

Kystverket har selv sagt den samme målsettingen, nemlig å finne det alternativet som totalt sett er det beste for miljøet. Kystverket er Fiskeri- og kystdepartementets fagetat innen akutt forurensning. Det er derfor naturlig at det er Kystverket som leder det videre arbeidet med å utrede hevingsalternativet.

Jeg mener at Kystverket som fagetat har gjort et grundig arbeid som grunnlag for sin første anbefaling, basert på den informasjon og den kunnskapen som var tilgjengelig på det tidspunktet da rapporten ble skrevet. Kystverket har også samarbeidet med og trukket på kunnskapen til en rekke uavhengige fagmiljøer. Det kommer de til å fortsette med.

Arbeidet med å utrede hevingsalternativet har høy prioritet. Det er viktig for meg og for Regjeringen at alle forslag til hevingsmetoder nå kommer på bordet. De forslagene skal få den samme grundige vurderingen som det de allerede utredede alternativene har. I tillegg skal det benyttes uavhengig faglig ekspertise til å vurdere og sammenlikne risikoen ved metodene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevis (FrP) [11:13:30]: Vil statsråden svare på de spørsmål som pr. i dag står ubesvart, som er sendt fra komiteen, spørsmålene 19 og 20?

Spørsmål nr. 2: Kan statsråden gjenta bekreftelsen, at når man vurderer ytterligere å se på hevingsalternativet, skyldes det opplysninger som er kommet under høring i Stortinget? Hvordan ville disse opplysningene ha kommet hvis det ikke var tatt et initiativ fra Stortinget og det ikke var gjennomført høring – for det er der opplysningene er kommet?

Så til slutt: Ser statsråden at fjerning er et alternativ til heving, og at det altså foreligger tre alternativer? Vil statsråden holde fast på at det kun er hevingen som skal vurderes grundigere, eller vil statsråden iallfall her i Stortinget i dag bekrefte at man også vil ha et bredt perspektiv, slik at man inkluderer det tredje selvstendige alternativet, fjerning av kvikksølv, som ble bekreftet som metode på høringen 16. april?

Statsråd Helga Pedersen [11:14:34]: Bakgrunnen for at Regjeringen skal foreta en ytterligere vurdering av hevingsalternativet, er at det er flere aktører som er kommet på banen i forbindelse med høringen i Stortinget. Flere av de aktørene var også invitert til å komme med sine innspill mens Kystverket gjorde sin forrige utredning. De valgte da ikke å komme med sine forslag, men de forslagene skal vurderes nå.

Når det gjelder forslaget om fjerning, er det noe den faglige ekspertisen vår til nå har avvist som en mulig løsning. Vi skal se nærmere også på det alternativet.

Øyvind Halleraker (H) [11:15:28]: Jeg har før i dag gitt statsråden anerkjennelse for den beslutningen hun fattet, og vil gjerne gjenta det ansikt til ansikt.

Men på høringen 16. april bekreftet Kystverket at det ikke var foretatt noen omdømmerisiko i forhold til hvordan fiskeri- eller oppdrettsnæringens interesser stod på verdensmarkedet i denne saken. Det forundrer meg ikke at Kystverket ikke hadde tatt seg bryet med dette, men de uttalte også at dette er en sak for departementet som lå utenfor deres ansvarsområde. Fiskeriinteresser ligger imidlertid definitivt innenfor denne statsrådens ansvarsområde. Vil statsråden sørge for at omdømmerisiko blir utredet og er med i det beslutningsgrunnlaget hun nå arbeider med?

Statsråd Helga Pedersen [11:16:29]: Det er jo helt åpenbart at når vi har et ubåtvrak med kvikksølv liggende på havbunnen, innebærer det en omdømmerisiko for norsk sjømatnæring. Derfor synes ikke jeg det er noe poeng i å bruke penger på å utrede det. Norsk sjømat er avhengig av at vi har orden i sysakene når det gjelder havmiljøet. Derfor har Regjeringen bevilget penger til det, bl.a. på inneværende års budsjett, og derfor ønsker også Regjeringen å håndtere denne ubåtsaken på den måten som miljømessig er mest forsvarlig.

Jan Sahl (KrF) [11:17:21]: Også Kristelig Folkeparti vil gi ros til statsråd Pedersen for den muligheten som nå er gitt til en ny gjennomgang av saken. Kristelig Folkeparti aksepterer selvfølgelig det også at Regjeringen skal bruke de utredningsinstansene som de selv finner rett å bruke – i dette tilfellet er det konkludert med Kystverket. Men ser statsråden da det som Kristelig Folkeparti også har påpekt i innlegget sitt her, at det kan ligge noen habilitetsproblemer og at vi kan få en ny debatt omkring dette, når det i utgangspunktet var en så bastant konklusjon som det var, om heving? Det kan ikke bli helt enkelt for Kystverket da å trekke sine nye konklusjoner og ikke vente at det skal bli debatt av det.

Og så et spørsmål til. Det er blitt hevdet av regjeringspartienes representanter, bl.a. i replikk til meg, at det er til skade for landets interesser at vi har fått en mediedebatt om denne saken. Er statsråden enig i det?

Statsråd Helga Pedersen [11:18:26]: Når det gjelder Kystverkets rolle i denne saken, har jeg full tillit til det arbeidet Kystverket har gjort. Bakgrunnen for at vi nå skal gå en ny runde og få utredet hevingsalternativet, er jo ikke at vi har mistillit til måten Kystverket har håndtert saken på. Bakgrunnen for at vi nå tar en ny runde, er at det er kommet fram nye opplysninger. Det er jo viktig for Regjeringen at vi bruker den fagetaten som har kompetanse på dette området. Den kompetansen ligger i Kystverket og i Fiskeri- og kystdepartementet. Det ville ikke være forsvarlig å overføre denne saken til en etat som ikke har kompetanse på det området.

Gunnar Kvassheim (V) [11:19:14]: Det er interessant at statsministeren bastant konkluderte i vinter med at ubåten skulle tildekkes. Andre løsninger var uaktuelle.

Nå opplyser statsråden at under høringen i Stortinget kom det fram opplysninger som gjorde at statsministerens bastante holdning måtte justeres. Da må det være slik at det å løfte saken inn i Stortinget og det å ha oppmerksomhet rundt saken i media har fått fram nye aktører, ny informasjon. På den bakgrunnen skal jeg gjenta det spørsmålet som Jan Sahl hadde: Vurderer statsråden oppmerksomheten i avisen rundt denne saken som et problem? Er det også et problem at lokalbefolkningen har sagt klart fra at opposisjonen har vært engasjert? Eller er det slik at det engasjementet, det trykket, justerte den kursen som statsministeren var helt bastant på, og at medieoppmerksomheten ikke har vært problemet, men forutsetningen for en ny løsning?

Statsråd Helga Pedersen [11:20:15]: Regjeringen har hatt et standpunkt i denne saken basert på de beste tilgjengelige råd vi hadde.

Så har det kommet nye opplysninger i saken som har gjort at vi har bestemt at vi vil ta en ny runde på å vurdere hevingsalternativet. Regjeringens standpunkt vil så endelig bli besluttet etter at vi har de nye vurderingene på plass.

Jeg har ingen problemer med at det er debatt rundt U-864 og håndteringen av det, men jeg vil advare spesielt

Fremskrittspartiet mot å prøve å slå politisk mynt på denne saken og konkludere med at heving er det beste alternativet, før man har gått de rundene med de faglige vurderingene og de faglige rådene som vi er nødt til å lene den endelige beslutningen på.

Bård Hoksrud (FrP) [11:21:22]: Jeg registrerer at statsråden er svært opptatt av Fremskrittspartiet i en svarreplikk til en representant fra et annet parti.

Men først: Statsråden svarte ikke på spørsmålet fra representanten Sortevis – får vi svar på de spørsmål som er sendt fra komiteen som fortsatt ikke er besvart?

Og så: Regjeringen har bestemt at Kystverket skal ha ansvaret for å vurdere alternativet med å heve ubåten på nytt. Under høringen i komiteen uttalte kystdirektøren at de instanser som var opptatt av å heve ubåten, drev med kvalifisert synsing. Med slike uttalelser fra Kystverkets ledelse, ser ikke statsråden at det vil være problematisk, at det vil kunne skape tvil om objektiviteten i utredningen, når det er disse som skal ha ansvaret for å vurdere et alternativ de helt klart ikke ønsker? Og ser ikke statsråden at det ville være naturlig at kanskje et annet departement fikk ansvaret for å sikre at de som skal vurdere alle alternativene, gjør dette på et objektivt grunnlag?

Jeg registrerte at det også er sendt et brev til Justisdepartementet som er unntatt offentlighet. Det kunne vært interessant å få vite om det går på om det burde være et annet departement som skulle vurdere saken. Men det har vi heller ikke fått noe greie på.

Statsråd Helga Pedersen [11:22:30]: Det er Fiskeri- og kystdepartementet som håndterer denne saken i Regjeringen, og Kystverket er den fagetaten som skal ha ansvaret for de videre utredningene på dette området. Kystverkets rolle er også å gå ut til den ekspertisen de mener det er naturlig å spørre, og hente inn råd, skille mellom de rådene som kommer fra ulike hold – skille klinten fra hveten – og komme med en endelig vurdering og anbefaling til Regjeringen. Jeg har full tillit til at Kystverket gjør den jobben på en skikkelig måte også i fortsettelsen.

Presidenten: Da er replikkordskiftet over.

De talere som får ordet heretter, har en taletid på inntil 3 minutter.

Torstein Rudihagen (A) [11:23:39]: Regjeringa vedtok altså nedgraving. Forslagsstillarane ville behandle denne saka i Stortinget straks. Eit eventuelt raskt vedtak om heving – om det var det som var målet – meiner vi ville vere direkte uansvarleg, all den tid Kystverket med alle dei nasjonale og internasjonale faglege instansane som dei har støtta seg til, har konkludert med at det ville vere for risikabelt med tanke på spreining av kvikksølv. Eit vedtak om ei eventuell heving eller anna form for fjerning av kvikksølvet må i så fall òg byggje på ei grundig fagleg vurdering, særleg av nøytral fagkompetanse.

Entreprenørar som skisserer løysingar, treng ikkje nødvendigvis vere det eg vil kalle fagleg nøytrale – utan at eg kan gå god for eller gå imot deira framlagde forslag.

Det har eg ikkje kompetanse til, og ikkje trur eg at andre i denne salen heller har fagleg kompetanse til å peike på kva som er den rette løysinga her.

Departementet og Regjeringa har hatt eitt mål. Det er å gjere det som på ein tryggast måte vil hindre ein stor miljøkatastrofe på grunn av at ubåten inneheld kvikksølv og TNT. Det skulle ein tru at alle hadde respekt for. Når Kystverket etter veldig grundig arbeid konkluderte med at det sikraste og beste var å dekkje han til, ja, så ville det iallfall etter mitt syn vere oppsiktsvekkjande om Regjeringa hadde gått for noko anna. Når mange i ettertid har meint at Kystverkets konklusjon er feil, at det vil vere mogleg å heve båten på ein trygg måte, ja, så er eg glad for at Regjeringa vil gå grundig igjennom hevingsalternativet på nytt.

Eg skjønner inderleg vel at det vil kjennast best å bli kvitt heile greia, og dermed bli kvitt all frykt for at kvikksølvet skal forureine miljøet ein gong i framtida. Men eg ventar at dei som frå starten av har vore så skråsikre på at heving er mogleg, vil stå fram og ta ansvaret for at ikkje kvikksølvet blir spreidd ved heving. Ein pratrar trass alt om norske kystområde med norske vêrforhold.

I innstillinga kjem det kritikk frå opposisjonen for at det ikkje er lagt vekt på omdømmet til norsk mat – det har òg vore nemnt her – og ein reagerer på at det ikkje har vore ein del av vedtaksgrunnlaget. Som eg sa: Målet har jo heile tida vore å gjere det som er miljømessig tryggast og best, og det vil sjølvsagt òg vere det beste for norsk matomdømme. Kva slag omdømme skulle det bli om noko gjekk feil under hevinga, slik at kvikksølvet fekk spreie seg?

Maken til stortingsregjereri skal ein leite lenge etter når opposisjonen no peiker på enkeltfirma som skal inviterast, og enkeltløysingar som spesielt skal vurderast – ein føreset at det blir gjort. Eg ser det som sjølvsagt at når departementet no går inn og føreteik ei grundig vurdering, så vil alle alternativ bli vurderte, og at departementet sjølv er i stand til å gjere det på ein best mogleg måte.

Per Rune Henriksen (A) [11:27:03]: Det er en vanskelig sak vi har til behandling her i dag. Saken er vanskelig i sin helhet.

Det som er viktig, er at det ikke legges prestisje i saken på noen som helst måte. Ut fra debatten her i dag er jeg redd for at det begynner å nærme seg en prestisjesak for deler av opposisjonen. Her snakker vi om tekniske spørsmål. Vi snakker om spørsmål som det hersker faglig uenighet om. Det vi alle er enige om, er at vi ønsker en miljømessig god løsning på saken. Når vi har så mange tekniske momenter i saken, og det er en sånn faglig uenighet om den, er denne saken lite egnet til å score politiske poeng på, eller til å trekke politiske slutninger av, på det stadiet vi er nå.

Når representanten Sortevis kaller dette for en miljøskandale – og intet mindre enn en *internasjonal* miljøskandale – synes jeg han foregriper begivenhetenes gang. Det er ingen miljøskandale at det ligger en ubåt på bunnen utenfor Fedje. Det som vil være en miljøskandale, er om det går galt når den skal håndteres. Slik saken står,

er det forbundet med stor risiko å heve vraket. Det vet vi. Det er også forbundet med en langsiktig risiko å tildekke vraket. Det vet vi også. Her skal det gjøres noen vurderinger av hva som er den beste løsningen, fordi vi alle er opp-tatt av å finne den beste miljømessige løsningen, en trygg løsning.

Det vi gjør, må være trygt. Det er også sånn at det vi gjør, må oppfattes som trygt. Dette har vært den store saken for befolkningen på Fedje og i Hordaland, at man skal være sikker på at det man gjør, er trygt. Etter som saken utviklet seg, og etter som engasjementet fra lokalbefolkningen på Fedje også mobiliserte andre synspunkter enn dem som var kommet fram i undersøkelsen som Kystverket gjorde, viste det seg at det var grunn til å spørre om hevingsalternativet var godt nok utredet. Da synes jeg det er veldig betryggende at vi har en prosess både i Stortinget, i kontakten mellom Stortinget og Regjeringen og i kontakten mellom lokalbefolkningen på Fedje og Regjeringen, som gjør at Regjeringen ikke har noen prestisje i dette, men sier ja, vi vurderer dette videre.

Jeg kjenner ikke igjen beskrivelsen av Regjeringen som «bastant» i denne saken. Tvert imot tror jeg også lokalbefolkningen på Fedje vil være med meg på å si at det har vært veldig god kontakt, og at man har lyttet godt til andre røster enn Kystverkets i denne saken. Det skal vi også fortsette med, for dette er en regjering som lytter.

Arne Sortevis (FrP) [11:30:26]: Regjeringen har lyttet, både til folkeaksjonen og til fiskeriorganisasjonene, men meldingen kom jo i forbindelse med at statsministeren besøkte årsmøtet i Hordaland Arbeiderparti – og den var veldig klar i forhold til det man hadde lyttet til i mange omganger før: Det hastet med å starte med tildekking. Det er det som er skandalen, både nasjonalt og internasjonalt, at man gikk inn for en løsning med tildekking – i strid med de innspill og oppfordringer som kom bl.a. fra folkeaksjonen og fra fiskeriorganisasjoner. Dette ble med stigende undring bivånet også av internasjonale medier og internasjonale organisasjoner.

Det politiske i denne saken er at man på initiativ fra Stortinget nå stopper tildekkingen i 2007. Det vi i alle fall kan konstatere med tilfredshet, er at tidsvinduet i denne saken er slik at ingenting skjer i 2007. Det skjer tidligst noe i 2008. Vi håper fortsatt at det blir fjerning. Det er vår løsning. Det har det vært hele tiden. Jeg konstaterer, hvis jeg tolker svaret gitt i replikkvekslingen her riktig, at statsråden nå har snudd for andre gang. Først stoppet hun tildekking, nå åpner hun også for at fjerningsalternativet skal vurderes seriøst. Jeg håper inderlig, på vegne av Fremskrittspartiet, at statsråden sørger for at fjerning blir vurdert som det selvstendige alternativet det er, og som er påpekt fra meget kompetent hold, bl.a. under høringer i Stortinget. Men det er det politiske initiativet som er kommet gjennom representantforslaget fra representanter fra Fremskrittspartiet – og ikke minst høringen som forslaget har forårsaket i Stortinget – som gjør at vi er der vi er i dag.

Det er kommet nytt syn på tildekking også gjennom høringen på Stortinget. Det er sider ved tildekking som

ikke er bra. Statsråden sa at denne saken er for alvorlig til å ta sjanser i. Ja, vi vil ikke ta sjanser. Vi støtter oss på den risikovurderingen som foreløpig ligger på bordet, den til Det Norske Veritas. Der er miljørisikoen på lang sikt vurdert som størst ved tildekking. Det er kommet nye opplysninger om heving. De løsningsforslag som er omtalt, er delvis uriktig omtalt av både Kystverket og departementet. Det er også kommet frem under høring. Det har også kommet opplysninger om fjerning – fjerning som et selvstendig og virksomt alternativ. Derfor er jeg først og fremst glad for at vi nå i dag har oppnådd at statsråden også vil se på det. Fjerningen er det viktigste, kvikksølvet må bort.

Øyvind Halleraker (H) [11:33:46]: Representanten Rudihagen uttrykte at han var oppgitt over opposisjonens holdninger, spesielt til statsetaten Kystverket, og at vi har trukket deres konklusjoner i tvil. Men det er vi faktisk ikke alene om. Det er altså slik at statsråden selv, den sittende regjering, snur om på den bombastiske beslutningen og går en runde til. Når denne saken er ferdigbehandlet, skal vi behandle en sak til hvor Kystverkets tilråding var akkurat like bombastisk, nemlig saken om å flytte hovedverndepotet. Også der har denne regjeringen snudd – den skal ha all ære for det.

Så til dette med omdømmerisiko. Omdømmerisiko er etter min oppfatning et strategisk beslutningsgrep som er vanlig innenfor beslutningslære. Da syns jeg ikke man skal avfeie det som noe som egentlig vedkommer hele saken. Det er helt vanlig i strategiske og viktige beslutningsprosesser. Det er slett ikke slik som representanten Rudihagen også sa, at vi forsøker å instruere Regjeringen i hvilke enkeltfirmaer som skal inviteres. Snarere tvert imot, det er Regjeringen selv og Kystverket som i sine rapporter skriver at disse selskapene var invitert, men at de ikke hadde anledning til å komme. Og det er jo nettopp statsråden som har oppgitt som grunn at disse forskjellige hevingsalternativene var mangelfullt utredet. Det er derfor hun ønsker å gå en ny runde. Jeg må si at det får være måte på å være hårsår. Man må jo finne seg i at også opposisjonen har mening.

Per Rune Henriksen (A) [11:35:46]: Det er et par av de retoriske poengene som brukes her, som jeg reagerer noe på. Når man snakker om Veritas' risikovurdering, legger man sterk vekt på at Veritas sier at tildekkingsalternativet gir størst risiko på lang sikt. Det er helt riktig. Det har også vært med i vurderingene hele veien. Men det Veritas også sier, er at hevingsalternativet gir størst risiko på kort sikt. Hvis man ikke har med seg begge deler her, blir det bare et retorisk poeng og ingenting mer når man skal sitere Veritas-rapporten.

Ettersom jeg antakelig er den eneste i denne salen som var til stede på Hordaland Arbeiderpartis landsmøte og hørte statsministerens innlegg og hva som faktisk ble sagt om ubåtsituasjonen på Fedje, kan jeg igjen avkrefte at det var noen bastante konklusjoner som ble trukket på dette punkt. Det som ble sagt fra statsministerens side, er det samme som er blitt sagt av settestatsråden i saken, som

også er blitt sagt av statsråden – og regjeringsapparatet – nemlig at det faglige grunnlaget så langt tilsa at tildekkingsalternativet var det mest forsvarlige. Det ble sagt den gangen. I Hordaland Arbeiderparti fattet vi vedtak om at vi ønsket en ny runde på dette. Jeg registrerer at representantene Halleraker og Sortevik gladelig siterer vårt vedtak i Hordaland Arbeiderparti på dette punkt. Jeg kan også henvise til en rekke andre gode vedtak som ble gjort på vårt årsmøte som kan være til inspirasjon i det daglige politiske arbeidet, og oppfordrer representantene til å lese dette.

Så har det vært sagt noe om Kystverkets rolle i denne saken. Jeg mener jo bestemt at det er Regjeringen som håndterer denne saken, og at det er rette departement som har saken til behandling. Men det er også beklageligvis et poeng at Kystverkets renommé i Hordaland er noe svekket på grunn av håndteringen av *andre saker* enn den saken vi har til behandling her. Den ene er, som representanten Halleraker var inne på, den konklusjonen som Kystverket hadde når det gjelder oljeverndepotet. Den andre saken gjaldt en relativt dårlig uttalelse i forbindelse med «Server»-forliset, og for så vidt også håndteringen av «Server»-forliset. Så der har Kystverket en utfordring med å gjenopprette tilliten. Men jeg føler det vil være usaklig å bruke de sakene som argument mot at Kystverket skal håndtere denne saken som vi har her i dag. Jeg tror det er hevet over enhver tvil at den faglige kompetansen på disse spørsmålene ligger hos Kystverket. Min tillit til Regjeringen er helt upåvirket av noen uheldige uttalelser som Kystverket har kommet med tidligere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 3022)

S a k n r . 2

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om å gjenopprette hoveddepot for oljevernberedskap på Fedje (Innst. S. nr. 178 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:34 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Tor-Arne Strøm (A) [11:40:14] (ordfører for saken): Først ønsker jeg å si at den norske oljevernberedskapen bygger på en effektiv og helhetlig bruk av samfunnets til-

gjengelige ressurser og et godt samarbeid mellom private, kommunale og statlige aktører. Det er stor tilfredshet med Regjeringens beslutning om å reetablere hoveddepotet med oljevernutstyr på Fedje i Nordhordland. Forliset og ulykken med lastebåten MS «Server» var en sterk påminnelse om viktigheten av beredskapen langs kysten og aktualiserte spørsmålet om behovet for et hoveddepot for oljevernberedskap i dette området.

Det var Bondevik II-regjeringen som i 2005 omgjorde hoveddepotet på Fedje til et mellomdepot og flyttet hoveddepotet til Florø.

Den beslutningen som nå blir gjort, har stor betydning og innebærer en vesentlig styrking av oljevernberedskapen i et område med stor skipstrafikk. At man nå etablerer hoveddepotet på Fedje igjen, innebærer mer og bedre oljevernmateriell, og ikke minst gjenoppretting av en øvet mannskapsstyrke som kan mobilisere og betjene utstyret, slik som ved de øvrige 15 hoveddepotene.

Vi har også merket oss at Regjeringens faglige begrunnede oppfatning av at det ikke er umiddelbart behov for ytterligere endringer i depotstrukturen, men at det er utrustningen av det enkelte depotet som er viktig nå. Det er også viktige signaler når Regjeringen sier at aktuelle tiltak vil prioriteres på bakgrunn av risikovurderingen og følges opp gjennom de kommende budsjettprosessene.

Det er også, som sagt tidligere, en betydelig skipstrafikk i Nordhordland både i form av tankskipstrafikk til Mongstad og Sture og i form av lokaltrafikk og ordinær kysttrafikk.

Så til slutt: Det er bra at denne regjeringen satser innen sjøsikkerhet og oljevernberedskap i tiden som kommer, og vurderer det slik at det i første omgang er mest aktuelt å oppgradere hoveddepotene og erstatte gammelt utstyr. Det ser også ut til at alle er tilfreds med at det har blitt en ordening på denne saken.

Sjøveien er riksvei nr. 1.

Bård Hoksrud (FrP) [11:42:44]: Først har jeg lyst til å si at Fremskrittspartiet er svært fornøyd med at Regjeringen etter sterkt påtrykk nå endelig går inn for å reetablere hoveddepotet på Fedje. Jeg vil likevel peke på at dette først skjer etter det sterke påtrykket som bl.a. Fremskrittspartiet har hatt i saken, og at det faktisk måtte skje en ulykke før Regjeringen virkelig kom på banen og sa at den nå ønsker å reetablere depotet.

Opprydningen etter «Server»-ulykken har så langt medført utgifter på over 200 mill. kr. Vi er av den klare overbevisning at dersom depotet på Fedje hadde vært der når ulykken skjedde, ville skadene og omfanget av oljesøl på dyr og natur vært langt mindre enn det som ble resultatet.

Denne debatten er også på mange måter en videreføring av interpellasjonsdebatten vi hadde her tirsdag 8. mai. Fremskrittspartiet er svært fornøyd med at oljevernberedskap nå virkelig blir satt på den politiske dagsordenen, og at dette sannsynligvis vil bidra til at oljevernberedskapen blir styrket i tiden framover.

Jeg vil likevel peke på at statsråden i 2006 valgte å hemmeligholde en rapport fra Kystdirektoratet hvor man

hadde en gjennomgang av behov for nyanskaffelse og utskifting av oljevernutstyr. Rapporten ble som kjent offentliggjort, men først etter at Fremskrittspartiets parlamentariske leder sendte et brev til statsministeren i februar 2007. Vi mener det er svært uheldig når Regjeringen forsøker å framstille seg som en regjering som er opptatt av mer offentlighet, mens den i praksis dessverre viser til mindre offentlighet ved å unnta dokumentet offentlighet. I rapporten kom det klart fram at det er svære mangler ved det utstyret vi har i depotene, og at det er stort behov for å kjøpe inn nytt utstyr. På to år har etterslepet økt med over 100 mill. kr. Det er opplysninger som statsråden tydeligvis ikke har ønsket å informere om, og det innebærer at vi har hatt en svært alvorlig situasjon i den forstand at vi har en oljevernberedskap som både er mangelfull og langt fra slik den burde være. Dette står i sterk kontrast til det statsråden sa i sitt innlegg i interpellasjonsdebatten i forrige uke:

«Kystverket har (...) spilt inn et behov for ca. 260 mill. kr fordelt over fem år for at oljevernberedskapen skal holdes på et akseptabelt nivå. Så vi har ennå god tid til å følge opp de anbefalingene som Kystverket har kommet med.»

Det er ikke slik at Kystverket har kommet med en anbefaling der de sier at man i løpet av fem år har behov for 260 mill. kr. Nei, de sier at man må ha skiftet ut og investert i utstyr for 52 mill. kr i 2006, 71 mill. kr i 2007, 51 mill. kr i 2008, 56 mill. kr i 2009 og 30 mill. kr i 2010. Når vi da vet at Arbeiderpartiets Tore Nordtun i debatten skrøt av at Regjeringen har bevilget 11 mill. kr i 2006 og i 2007, viser det at Regjeringen ikke ønsker å bidra til at vi får en skikkelig oljevernberedskap langs hele kysten vår.

Jeg vil også vise til Fremskrittspartiets forslag i innstillingen, forslag nr. 2, hvor vi ber Regjeringen om å legge fram en oversikt over hvorvidt den depotdekningen vi har i dag, er tilstrekkelig. Det skal ikke være slik at man mange steder i landet føler at oljevernberedskapen ikke er tilfredsstillende. Jeg vil her peke på et område som f.eks. Grenland, hvor det hvert år går mange skip med farlig last, og hvor en grunnstøting eller annet ville få enorme konsekvenser for dyre- og plantelivet langs kysten. Et annet eksempel er Frøya/Hitra i Sør-Trøndelag, hvor ca. 50 pst. av all eksportvarene fra Sør-Trøndelag kommer fra – det aller meste består av ressurser fra havet – og hvor man er helt avhengig av en havnæring og et fiske å leve av. En oljeulykke i dette området ville være en katastrofe både for næringen og for bosettingen der.

Vi vil derfor peke på at det er viktig å sikre en god oljevernberedskap over hele landet, slik at det, når ulykken er ute, ikke står på ressurser for å kunne sørge for at skaden blir minst mulig.

Jeg håper at engasjementet og debatten sist uke vil bidra til at flere av partiene nå slutter seg til Fremskrittspartiets forslag, nr. 2, som jeg har redegjort for tidligere i mitt innlegg.

Jeg vil ta opp forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, og forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, om å få en skikkelig oljevernberedskap i hele landet.

Vi er selvfølgelig glade for at vi nå får gjenopprettet et hoveddepot for oljevernberedskap på Fedje.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp de forslagene han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [11:47:34]: Området Sture/Mongstad har over 3 000 skipsbevegelser i året. Det er over 1 000 tankskipanløp på disse to stedene.

Det er altså formidable verdier og en formidabel forurensningsrisiko knyttet til denne trafikken. Man snakker ikke her om tankskip i definerte skipsleder langt utenfor kysten – nei, dette er tankskip som skal helt inn i fjæresteinene hver gang.

Tor-Arne Strøm sa at det er stor tilfredshet med at hoveddepotet gjenopprettes. Det slutter jeg meg til. Dette er en sak som undertegnede har arbeidet mye og lenge med.

Jeg må imidlertid minne om at da Bondevik II gikk inn for å flytte depotet til Florø, var det etter en faglig tilråding fra Kystverket. Begrunnelsen var nettopp at det var så store private ressurser i området at man kunne få den hjelp man trengte. Vi så hva som skjedde i forbindelse med «Server»-ulykken. Nettopp de private ressursene som var i området, ble ikke tilkalt. Igjen ser vi at Kystverkets tilråding var gal. Derfor er det også riktig å anmerke at det var i Bondevik II-regjeringens tid man tok initiativ til å vurdere denne beslutningen på nytt – i et større perspektiv.

Det er viktig at folk langs kysten føler sikkerhet for at den store tankskipstrafikken er så sikker som mulig, og at det, hvis en ulykke skulle inntreffe, er maksimal beredskap når det gjelder opprydding.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:50:02]: Eg synest det er svært interessant å følgja med på kva Høgre seier – òg i denne saka. Ikkje minst har me interpellasjonen frå Børge Brende friskt i minne. Ein har plutsleg kome på offensiven når det gjeld oljevernberedskap, ein offensiv som er heilt utan sidestykke i noregshistoria – og iallfall i Høgre si historie. Maken til den frekkheita som Høgre utviser i denne saka, skal ein leita lenge etter å finna.

Våren 2005 vedtok Halleraker og Børge Brende – og andre – å flytta oljevernberedskapen frå Fedje. Dei vedtok å gjera oljevernberedskapen mykje dårlegare i eit område med stor tanktrafikk, lokaltrafikk og nasjonal båttrafikk. Med opne auge var Halleraker og Børge Brende med på dette våren 2005. Så er dei altså så frekke at dei seier at dei saknar denne saka i budsjettet for 2006. I det budsjettet som dei sjølve har skrive, og som me tok over frå dei, skulle denne regjeringa altså få dette depotet på plass igjen. Seks månader etter at Halleraker og Børge Brende var med på å leggja det ned, forventar ein at den nye regjeringa skal få det på plass igjen.

Politikken kjem i vanry når ein oppfører seg slik som Høgre gjer i denne saka. Eg veit ikkje om det er bevisst frå Halleraker si side når han er med på dette narrespelet, men Børge Brende er heilt tydeleg på at dette er ein profil som er nyttig for Høgre. For min del vil eg berre seia at det er

svært unyttig for politikken – generelt sett – å oppføra seg slik som Høgre no gjer.

Det er ei glede for SV å kunna gjenta dei argumenta ein hadde då denne saka blei behandla våren 2005, då Bondevik II, med Børge Brende i spissen, la ned – og flytta – dette depotet. Alle dei argumenta som i dag blir brukte for å få gjenoppretta depotet, hadde SV i sine merknader då ein la det ned. Det at alle partia no ser ut til vera einige i dei merknadene og dei konklusjonane som SV hadde våren 2005, ser eg på som positivt. Høgre og andre parti burde lytta meir til SVs konklusjonar på eit tidleg stadium, slik at ein kan unngå å gjera slike flausar som ein gjorde våren 2005.

I dag blir revidert budsjett lagt fram. I dag er det klart at Regjeringa løyver 29 mill. kr til denne saka. Me handlar altså – me sparer ikkje pengar på dette viktige depotet, me bruker pengar på det.

Så kan ein stilla spørsmål, som enkelte parti gjer, om oljevernberedskapen generelt, som me diskuterte sist. Mitt råd til Regjeringa og mi haldning framover er at der skal me sjølvsagt auka innsatsen meir enn det me har gjort så langt.

Eg er veldig nøgd med at Regjeringa no bruker pengar på å gjenoppretta depotet på Fedje, som altså Kvasheim og Børge Brende og Knut Arild Hareide frå den førre regjeringa la ned, trass i at dei same argumenta som dei i dag bruker for å gjenoppretta depotet, blei brukte av SV og andre parti våren 2005.

Jan Sahl (KrF) [11:54:22]: Kristelig Folkeparti støtter reetablering av hoveddepotet på Fedje og at oljevernberedskapen i dette området styrkes.

Da MS «Server» forliste utenfor Fedje i januar i år, var det lite som tydet på at miljødeleggelsene som følge av ulykken kunne vært unngått dersom Fedje hadde hatt en høyere depotstatus. Kristelig Folkeparti hevdet at det var en avsporing i debatten å si at hovedårsaken til miljødeleggelsene var at de ikke hadde et hoveddepot. Det holder vi fast på fortsatt. Det er andre faktorer som må forklare hvorfor ulykken ikke ble håndtert bedre.

Jeg tror at en del av svaret ligger i at vi har altfor gammelt utstyr plassert på depotene. Det fins nyutviklet utstyr som vi snarest mulig må få på plass, enten det nå gjelder et hoveddepot eller et mellomdepot. Det er ofte i hardt vær at alvorlige ulykker oppstår. Da må vi ha en beredskap som fungerer.

Når det gjelder flyttingen av hoveddepotet fra Fedje til Florø, støttet, så vidt jeg vet, Stortingets flertall – alle unntatt Fremskrittspartiet – dette, fordi vi fikk det anbefalt av fagmyndigheter, som Statens forurensningstilsyn og Kystverket. Flyttingen var begrunnet med behovet for å redusere reaksjonstiden mot områdene nordover mot Stad. Samtidig skulle oljevernberedskapen i Nordhordland være tilfredsstillende med kun mellomdepotet på Fedje. Det viste seg også at det var gode grunner til at det ble etablert et hoveddepot i Florø, men, som både Kristelig Folkeparti, Høyre og Arbeiderpartiet påpekte da vi behandlet sjøsikkerhetsmeldingen våren 2005, var det gode grunner for at det i tillegg måtte vurderes å gjenopprette

et eget hoveddepot på Fedje. Høsten 2006 påpekte en samlet opposisjon på nytt at det burde gjenoprettes et hoveddepot på Fedje. Derfor er vi glad for at Regjeringen nå har tatt denne beslutningen, og at et samlet storting i dag støtter gjenopprettingen av hoveddepotet på Fedje.

Jenny Klinge (Sp) [11:56:55]: Skipstrafikken langs kysten er eit synleg teikn på verdiskaping og på den globaliserte økonomien. Velstanden i landet vårt er i stor grad knytt til det som skjer ute i havet. Derfor er det mykje positivt ved sjøtransporten. Samtidig inneber denne skipsstrafikken også ein betydeleg trussel for miljøet. Oljevernberedskap er derfor eit aktuelt og viktig tema. Vi blir stadig minte på kor sårbar naturen vår er for spreiding av kjemikalier og det griseriet som utslepp i sjøen fører til.

Etter at MS «Server» forliste i vinter, kom diskusjonen om eit hovuddepot for oljevernutstyr på Fedje sterkt på dagsordenen igjen. Fedje ligg sentralt plassert i forhold til tankskipstrafikken til Mongstad og Sture, og det er òg mykje anna trafikk i området. I motsetning til det Jan Sahl frå Kristeleg Folkeparti nettopp sa, har Senterpartiet heile tida meint at det er behov for eit hovuddepot på Fedje. Vi er nøgde med at Regjeringa meiner det same, og at det kjem pengar til dette no. Desse pengane fører til at oljevernmateriellet kan styrkjast, og at det blir gjenoppretta ein røynd mannskapsstyrke som kan bruke utstyret.

Risikoen for forlis og utslepp i sjøen kjem aldri bort. Men det er viktig med tiltak for å redusere risikoen, og det er viktig at vi har ein god oljevernberedskap som kan fungere raskt og effektivt når ulykka er ute.

Presidenten: Gunnar Kvassheim har bedt om ordet, og han får ordet før statsråd Helga Pedersen.

Gunnar Kvassheim (V) [11:58:42]: Jeg vil starte med å gjøre oppmerksom på at jeg var inntegnet som Venstres taler både i den foregående saken og i denne saken. I denne saken skal det gå relativt raskt.

Det var en riktig beslutning å styrke oljevernberedskapen ved å opprette et hoveddepot i Florø, men det var feil å gjøre det på bekostning av depotet på Fedje, selv om det ble gjort på bakgrunn av de faglige anbefalingene som var innhentet.

Venstre er glad for at det nå blir en ordening med hoveddepot både i Florø og på Fedje. Vi var med på en merknad i forbindelse med budsjettet for 2007, hvor vi ønsket at dette skulle skje så raskt som mulig. Selv om representanten Hallgeir H. Langeland opptrer som fornærmet når en påpeker at også dagens regjering tidligere har hatt anledning til å gjenopprette depotet på Fedje, må en kunne påpeke at et slikt forslag ikke kom i budsjettet for 2007. Det er imidlertid historie. Det viktigste nå er at depotet kommer på plass, og det er gledelig at det også er fulgt opp med en bevilgning i revidert budsjett i dag, slik at dette kan skje raskt.

Jeg har lyst til å knytte noen få kommentarer til oljevernberedskapen mer generelt, for det er viktig at en har klart for seg at jobben med å styrke oljevernberedskapen

har kommet et lite, men viktig skritt videre med dagens beslutning. Men mye arbeid gjenstår.

Bondevik II-regjeringen satte disse spørsmål på dagsordenen med full tyngde gjennom en egen havmiljømelding og en rekke tiltak. Det ble satt i verk tiltak for å styrke slepebåtkapasiteten, få nye seilingsleder, osv., et arbeid som er fulgt opp av dagens regjering. Men i lys av den oppmerksomhet som dagens sak og andre saker har fått, forventer jeg at det kommer bevilgninger i statsbudsjettet som reflekterer en økt prioritering på dette området.

Jeg vil også gjerne uttrykke en viss bekymring for oppfølgingen av forvaltningsplanen for nordområdene, hvor det var en forutsetning at det skulle være en økt beredskap knyttet til oljeaktiviteten. Det skulle også skje en økt beredskap når det gjaldt miljøinformasjon og miljøovervåking, også knyttet til seismikk. Når det gjelder seismikkaktiviteten, er den fulgt opp, men en tilsvarende oppfølging når det gjelder oljevernberedskapen, har en så langt ikke sett. Det forventer jeg at det blir gjort noe med i budsjettet for 2008.

Statsråd Helga Pedersen [12:01:28]: Ulykken med lastebåten MS «Server», som sank utenfor Fedje i januar i år, aktualiserte spørsmålet om behovet for et hoveddepot for oljevernberedskap i dette området. Det var Bondeviks andre regjering som i 2005 la ned hoveddepotet på Fedje, til tross for massive protester, særlig lokalt.

Det er en betydelig skipstrafikk i Nordhordland, både i form av tankskipstrafikk til Mongstad og Sture og i form av lokaltrafikk og ordinær kysttrafikk. Fedje ligger sentralt plassert i forhold til denne trafikken, og Regjeringen vurderer det derfor som viktig å styrke oljevernberedskapen i området og ser det som viktig å gjenreise depotet på Fedje som hoveddepot. Jeg regner med Stortingets støtte til Regjeringens forslag om å bevilge 29 mill. kr til dette i revidert nasjonalbudsjett, slik at hoveddepotet på Fedje kan være på plass allerede i løpet av 2007. På den måten får man en betydelig styrking av oljevernmateriellet på Fedje, og man får etablert en øvet mannskapsstyrke som kan mobilisere og betjene utstyret. Reetablering av depotet på Fedje kommer i tillegg til de 15 hoveddepotene som allerede er etablert langs kysten. Dette innebærer derfor en styrking av den samlede beredskapen mot akutt forurensning.

Så har Kystverkets rapport om opprusting av oljevernutstyret vært nevnt fra talerstolen. Jeg skal derfor kommentere den. Jeg hører at man fra opposisjonens side snakker om denne rapporten som om den skulle være unntatt offentlighet. Det er den ikke. Den er offentlig og har vært det i flere måneder. Den er til og med omtalt i budsjetteksten for 2007, så det har ikke vært noen hemmelighet at en slik rapport foreligger. Rapporten vi snakker om her, ble ferdigstilt i oktober 2005 og er slik sett en status for oljevernberedskapen slik den så ut da Bondevik II-regjeringen gikk av. Når Kystverket har estimert et behov for investeringer på 260 mill. kr i løpet av fem år, inkluderer det et etterslep fra den forrige regjeringen. I 2001 var det SFT som var den fagetaten som hadde ansvaret for oljevernberedskapen, og SFT ligger som kjent under Mil-

jøverndepartementet. I 2001 sa SFT i en rapport at man hadde behov for 60 mill. kr fordelt på tre år for å ruste opp oljevernberedskapen. Dette medførte en reell økning på litt i overkant av 2 mill. kr i 2002, da det var daværende miljøvernminister Børge Brende som hadde ansvaret for oljevernberedskapen.

Status i dag er at beredskapen er tilfredsstillende i forhold til de risikovurderingene som er gjort, men Kystverket har altså foreslått en femårig opprustingsplan for utskifting av oljevernutstyret. Det er en sak som Regjeringen skal komme tilbake til i de årlige budsjettene.

Regjeringen skal, når den utformer oljevernberedskapen, basere seg på faglige råd som kommer fra Kystverket, men oljevernberedskapen er til syvende og sist Regjeringens ansvar, uansett farge på den regjeringen. Derfor kan ikke Høyre dekke seg bak Kystverket i saken om Fedje. Det var ikke Kystverket som la ned hoveddepotet på Fedje. Det var det Bondevik II-regjeringen som gjorde, med daværende Høyre-statsråd Svein Ludvigsen i spissen.

Det har vært snakket mye om snuoperasjoner i dag. Jeg synes det er gledelig at Høyre nå snur i denne saken. Jeg synes også det er både gledelig og interessant å legge merke til at opposisjonen stiller større krav til og har større forventninger og tillit til at Stoltenberg II-regjeringen skal ruste opp oljevernberedskapen, enn man hadde til sin egen regjering, som gikk av for et og et halvt år siden.

P e r O v e W i d t h hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [12:06:01]: Først til rapporten. Jeg synes det er litt spesielt at statsråden sier at rapporten har vært offentlig i mange måneder. Det er jo slik at rapporten var ferdig den 9. januar 2006, og den 20. februar 2007 får Fremskrittspartiets stortingsgruppe svar tilbake fra departementet om at man nå har gått gjennom Kystverkets brev, som kan unntas fra offentlighet. Departementet skriver:

«Fiskeri- og kystdepartementet har på bakgrunn av Deres henvendelse foretatt en ny vurdering av saken og har, i tråd med offentlighetsloven § 2 tredje ledd om meroffentlighet og hensynene bak miljøinformasjonsloven, besluttet at det bør gis innsyn i dokumentet. I tråd med forvaltningsloven § 33 andre ledd har Fiskeri- og kystdepartementet således besluttet at dokumentet er offentlig.»

Det er ikke flere måneder siden, det er veldig kort tid siden. Det er derfor spesielt når statsråden i interpellasjonsdebatten den 8. mai sier at «ut fra dagens risikovurdering er oljevernberedskapen tilfredsstillende».

Mener statsråden fortsatt at oljevernberedskapen er tilfredsstillende, når det altså mangler ca. 100 mill. kr i forhold til de behovene som er nevnt i rapporten, som statsråden unntok fra offentlighet den 9. januar 2006?

Statsråd Helga Pedersen [12:07:10]: Denne rapporten er omtalt i budsjettproposisjonen for 2007. Det har

slik sett ikke vært hemmelig at denne rapporten foreligger. Den er offentlig. La oss nå være enige om det og så diskutere innholdet i rapporten.

Det er ikke uvanlig at departementene bruker tid på å vurdere rådene fra de faglige etatene før man offentliggjør selve rapporten og underlagsmaterialet. 19. konsesjonsrunde var jo et glitrende eksempel på det, der den forrige regjeringen nektet å utlevere underlagsmateriale fra bl.a. SFT, havforskning, Kystverket og Fiskeridirektoratet. Det var denne regjeringen som måtte ta jobben med å offentliggjøre det materialet.

Jeg vil gjenta at oljevernberedskapen i dag er tilfredsstillende ut fra de risikovurderingene man har gjort. Rapporten fra Kystverket peker på en del utfordringer som vi har, men de har lagt et femårig løp for de investeringene. Man må ha et flerårig perspektiv når man skal vurdere den rapporten, og det vil Regjeringen komme tilbake til.

Øyvind Halleraker (H) [12:08:30]: Som representant for partiet som satt i den forrige regjeringen, unnsår jeg selvsagt ikke at vi etter råd fra fagetaten gikk inn for å flytte depotet. Men som det er blitt sagt også av denne regjeringsrepresentanten her i dag, er det nettopp fagetaten man skal stole på i slike avgjørelser – da med referanse til forrige sak. Nå viser det seg at både i denne sak og i forrige har man valgt ikke å gjøre det på litt lengre sikt.

Mitt spørsmål går imidlertid til statsråden, som sier i Aftenposten i dag at oljevernberedskapen i dag er tilfredsstillende i forhold til de risikovurderinger som foreligger. Men det er altså ikke i tråd med den rapporten som er lagt fram. Bortsett fra de 29 mill. kr til gjenopprettelsen av Fedje er det ikke kommet mer penger inn i budsjettene til oljevernberedskap. Kan statsråd Pedersen svare på dette?

Statsråd Helga Pedersen [12:09:32]: Vi skal lytte til og basere vår politikk på faglige råd, i dette tilfelle fra Kystverket. Det er viktig for Regjeringen at vi ikke skal handle på tross av de faglige rådene som Kystverket gir oss, og det er bl.a. sentralt i forhold til den forrige saken vi behandlet, om U-864.

Men når Kystverket gir faglige råd, er det ikke noe i veien for at Regjeringen kan gjøre noe mer utover det fagetatene foreslår. I det lyset foreslår vi nå å reetablere hoveddepotet på Fedje – bl.a. for at lokalbefolkningen på Fedje skal føle trygghet for sin hverdag, i tillegg til at det styrker oljevernberedskapen.

Jeg vil bare gjenta at den rapporten fra Kystverket vi her diskuterer, må leses i et femårig perspektiv. Det er ikke sånn at oljevernutstyret plutselig er blitt så mye eldre og mer utrangert på det halvannet året som er gått siden Bondevik II-regjeringen forlot regjeringskontorene. Det forelå også en rapport i 2001 som Bondevik-regjeringen og Børge Brende valgte ikke å følge opp.

Gunnar Kvassheim (V) [12:10:51]: Statsråden viser til at den omdiskuterte rapporten med anbefalinger fra Kystverket var omtalt i budsjettet. Men det var ikke de anbefalinger som Kystverket kom med, og som ville ha vært et viktig beslutningsgrunnlag for Stortinget da vi skulle ta

stilling til hvor mye ressurser som skulle brukes på dette området. Det var tvert imot slik at da det ble forsøkt å få innsyn i rapporten, ble det gitt beskjed om at den var unntatt offentlighet. Det var etter et langvarig arbeid fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe at en vurderte mer offentlighet og likevel vurderte å slippe den av hensyn til den offentlige debatten. Det forteller i alle fall at den plikt som en etter offentlighetsloven har til å vurdere merofentlighet, ikke ble fulgt i departementet på tidspunktet det burde ha blitt gjort, men først etter påtrykk fra Fremskrittspartiet og ett år i ettertid.

Kan statsråden forsikre om at meroffentlighetsprinsippet slik det blir beskrevet i offentlighetsloven, vil bli løpende praktisert i departementet og ikke kun etter ytre påtrykk?

Statsråd Helga Pedersen [12:12:01]: Jeg registrerer at representanten Kvasheim mener at det skal ligge andre prinsipper til grunn for denne regjeringens offentlighetspolitikk enn det som den forrige regjeringen forholdt seg til, og at man har høyere forventninger til hva denne regjeringen skal gjøre med oljevernberedskapen, enn til det den forrige regjeringen gjorde. Det registrerer jeg, og jeg skal love at vi skal offentliggjøre opplysninger knyttet til miljøet på mange ulike områder som er viktige for Stortinget å ha innsyn i, og jeg kan også forsikre om at vi skal levere mer når det gjelder oljevernberedskap, enn det den forrige regjeringen gjorde.

Arne Sortevisk (FrP) [12:12:53]: Til dette med offentlighet: Denne regjeringen har proklamert mer offentlighet. Det er det som reiser spørsmål, når man blir møtt med «unntatt offentlighet» når man etterlyser en viktig rapport. Jeg registrerer at det er et betydelig sprik mellom faglig tilråding og politisk konklusjon i forrige sak og i denne saken. Det går begge veier. Her har statsråden redegjort for begrunnelsen fra departementet for å gjenopprette depotet, som står i sterk motstrid til det som er den faglige konklusjonen. Det kan sikkert statsråden bekrefte.

Jeg vil spørre om når nytt og moderne utstyr vil være på plass. Jeg håper det vil komme på plass før utløpet av 2007. Jeg vil så spørre om hvorfor ikke Stortinget kan få denne rapporten som nå er gjort offentlig, til en bred behandling i Stortinget. Det dreier seg om oljevernberedskapen langs hele kysten, og det dreier seg om en status som ikke er god. Det bør Stortinget drøfte på en bred og grundig måte.

Statsråd Helga Pedersen [12:13:58]: Når det gjelder Kystverkets råd, er det viktig for denne regjeringen at vi ikke handler på tvers av de faglige rådene Kystverket gir oss. Men det er ikke slik at Kystverket har frarådd å gjenetablere depotet på Fedje. Det gjør vi ut fra den trafikkutviklingen som har vært, og ut fra det sterke lokale engasjementet som har vært rundt denne saken på Fedje.

Når det gjelder rapporten fra Kystverket, er det slik at den er offentlig, og Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen i de årlige budsjettene. Vi starter i dag med

å foreslå 29 mill. kr til å gjenopprette hoveddepotet på Fedje.

Jeg vil bare gjenta at denne regjeringen legger vekt på offentlighet. Derfor offentliggjorde vi underlagsmateriale til fagetatene i 19. konsesjonsrunde – noe den forrige regjeringen ikke var villig til å gjøre.

Gunnar Kvasheim (V) [12:15:07]: Statsråden viste til 19. konsesjonsrunde og at det ikke var offentliggjort dokumenter og innspill i den forbindelse, og sier at det var en praksis den forrige regjeringen hadde. Det er en del av bildet. Det var arbeiderpartiregjeringen som etablerte den praksisen, som ble videreført av den forrige regjeringen. Venstre har vært mot den praksisen både i opposisjon og i posisjon. Det er SVs innspill som har ført til den nye praksisen i dagens regjering, det er ikke Arbeiderpartiets innsats.

Statsråden undres over at det er større forventninger til dagens regjering enn til den forrige når det gjelder oljevernberedskap. Det henger jo sammen med at dagens regjering har økt oljeaktiviteten i nordområdene. Det er altså nye forutsetninger på plass. Det er også kommet anbefalinger fra Kystverket om at bevilgningene trappes opp. Forstår ikke statsråden at det må være en sammenheng mellom det at en nå får opp oljeaktiviteten i nord, og det som leveres på beredskap, og at det er en viktig del av grunnen til at det er økte forventninger?

Statsråd Helga Pedersen [12:16:11]: Nå er det slik at de 260 mill. kr Kystverket har omtalt i sin rapport, også omfatter et betydelig etterslep fra Bondevik II-regjeringen. Det er en del av dette bildet.

Så har vi sagt at når skipstrafikken øker, skal også oljevernberedskapen dimensjoneres i forhold til det. Men representanten Kvasheims poeng i forhold til oljeaktivitet er ikke helt entydig, for med ny petroleumsvirksomhet følger det også krav til privat beredskap. Beredskapen styrkes jo automatisk når det kommer ny aktivitet.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Øyvind Halleraker (H) [12:17:16]: Det var representanten Langeland som fikk meg til å ta ordet igjen, og jeg må nok si at jeg synes den måten å debattere på i landets nasjonalforsamling er uverdig. Det er et skolemøtenivå på debatten som jeg ikke synes vi skal være bekjent av. Historiekrivningen som ble framført, er høyst tvilssom, og jeg tar skarpt avstand fra den. Det er slik at både sittende statsråd i dag og flere representanter fra posisjonen flere ganger, faktisk nå også i siste replikkordskifte som statsråden hadde, framholder at det er viktig å følge fagetatenes tilråding. Jeg synes man skal være såpass edruelig at man også erkjenner at det var det som skjedde i forrige omgang.

Når mange av oss den gangen, også i regjeringspartiene, var imot den beslutningen, fungerer det politiske systemet slik at man fortsetter sin opposisjon og har mulighet

til å komme til orde. Derigjennom gjorde den forrige regjeringen en temmelig parallell snuoperasjon som det denne regjeringen har gjort i forrige sak, nemlig å ta saken opp på nytt igjen i et større perspektiv. Det var den utredningen som man der tok initiativet til, som vi etterspurte i budsjettet for 2006. Verre er det ikke. Men når SV fra denne talerstol sier at vi hadde en annen holdning, tror jeg man må gå tilbake i sine egne notater. Meg bekjent, også etter å ha fått dette bekreftet fra Fremskrittspartiets representanter, var de alene om dette og har ment det hele veien. Ære være dem for det.

Arne Sortevik (FrP) [12:19:41]: Fremskrittspartiet er svært fornøyd med at hoveddepotet på Fedje kommer på plass igjen. Det har vært en lang kamp, og det har vært en lang strid om å opprettholde et hoveddepot for oljevernberedskap på et av de områdene i Europa med mest tankskipstrafikk i kystnære strøk. Allerede tilbake i perioden 2002–2003 ble det fremmet to representantforslag, Dokument nr. 8-forslag, ett fra meg og ett fra representanten Lysbakken, som ble behandlet samtidig i en felles innstilling. La meg minne om at det var fiskeriminister Svein Ludvigsen fra Høyre som la ned depotet. Han mente, og jeg siterer fra et av brevene referert i Innst. S. nr. 16 for 2003-2004:

«Omlegging av depotstrukturen i Hordaland (...) representerer en styrking av de totale oljevernressursene i nærområdet.»

Vi er veldig glade for at vi nå har fått en styrking. Den gangen oppfattet jeg ikke at daværende miljøvernminister Børge Brende fra Høyre mente noe som helst om saken, men jeg kan jo ha overhørt noe her.

Så kom St.meld. nr. 14 for 2004-2005 om sjøsikkerhet og oljevernberedskap. I innstillingen til den, Innst. S. nr. 178 for 2004-2005, sa Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti at det «kan være grunnlag for å gjenopprette Fedje som et eget hoveddepot». Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mente da at det var grunnlag og bad Regjeringen legge til rette for at så skjedde. Jeg har fortsatt ikke registrert hva stortingsrepresentant Børge Brende mente om den ytringen.

Så er det slik at statsråden tar feil. I replikkvekslingen nettopp, om faglig tilrådning og differanse mellom faglig tilrådning og politisk konklusjon, tar statsråden feil. I brevet som følger denne mye omtalte rapporten, brevet fra Kystverket til Fiskeri- og kystdepartementet som er datert 9. januar 2006, sies det på side 4:

«Kystdirektoratet kan ikke ut i fra en samlet vurdering anbefale reetablering av et statlig depot på Fedje.» Sist i brevet, på side 6, står det:

«Kystdirektoratets vurdering er at det ikke er behov for statlige oljevernressurser på Fedje, verken i form av hoved- eller mellomdepot.»

Igjen fremviser Kystverket og Kystdirektoratet et slett faglig skjønn. Det er min vurdering. Jeg går ut fra at det er anledning til å gi uttrykk for det. Det gjør at jeg fortsatt ikke har tillit til Kystdirektoratets vurdering, heller ikke i denne saken. Jeg håper vi nå får moderne, godt utstyr på plass så hurtig som mulig.

Truls Wickholm (A) [12:23:04]: Regjeringen tar nå et grep for å styrke den viktige oljevernberedskapen. Det at det er viktig, er noe som vi dessverre stadig blir minnet om.

Representanten Halleraker liker tydeligvis ikke at vi minner om Høyres gamle synder. Det kunne vi kanskje ha sluppet, hadde det ikke vært for dagens uttalelser fra representanten Børge Brende. Brende er sjokkert over at en ifølge Kystverket nå ligger 120 mill. kr under det som trengs for å ha en god oljevernberedskap, som han sier. Men det er litt rart at Børge Brende er sjokkert over dette, fordi den rapporten som nå foreligger, jo er en videreføring av en rapport fra SFT som kom i 2001. Den gang sa man at det manglet 60 mill. kr for å ha en god oljevernberedskap. Dette er altså etterslep som har fått lov til å utvikle seg siden den gang. Ikke har det kommet mer penger, og det utstyret som var nytt den gang, har nå blitt slitt. Det eneste unntaket når det gjelder bevilgninger, er bevilgninger som kom fra Stoltenberg I-regjeringen i forbindelse med «Green Ålesund», og at det ble gitt bevilgninger til Sjøkartverket.

Høyres selvrettferdighet og høye mørke ritt i denne saken blir derfor noe spesielt, særlig når vi vet at det var Høyres regjering som i 2005 fjernet det depotet som vi i dag diskuterer om vi skal gjenopprette. Det er tydeligvis intet hinder for at Høyre med den største selvfølgelighet i sin merknad slår fast at dette hoveddepotet burde ha vært gjenopprettet allerede i 2006-budsjettet. Når representanten Halleraker nå tar opp spørsmålet om vi skal følge faglige råd, og tidligere i dag sådde tvil om Kystverket er en god nok instans, sier altså Børge Brende i dag i den saken at det ikke kan levnes noe tvil om at hadde Høyre sittet i regjering og visst det som står i den rapporten, ville 120 mill. kr vært lagt inn med en gang. Dette virker noe ulogisk og noe usammenhengende for meg. Nok en gang mener jeg Høyre har litt kort hukommelse.

Til slutt vil jeg ta opp én ting til. Det er det voldsomme rittet vi i dag har sett fra Fremskrittspartiet når det gjelder retten til offentlig innsyn. Denne regjeringen har tatt til orde for at vi skal ha mer offentlig innsyn og mer åpenhet. Men til Fremskrittspartiet vil jeg bare si at før man maser på at andre bør gi offentlig innsyn, bør man kanskje ta en titt på seg selv og gi skattebetalerne innblikk i hvordan Fremskrittspartiets stortingsgruppe bruker de pengene som de er satt til å administrere her i bygget, med ulike reiser o.l.

Hallgeir H. Langeland (SV) [12:26:16]: Det var egentlig Høgre som gjorde det nødvendig å ta ein liten runde til frå Stortingets talarstol i denne saka.

I merknadene står det at Høgre, som stemde for nedlegging av depotet våren 2005, meiner at allereie i budsjettet for 2006 burde gjenopprettinga av depotet vore på plass. Det er ein måte å driva politikk på som etter mi meining er på eit lågare nivå enn gymnasnivået, som Halleraker peika på frå denne talarstolen for ei stund sidan. Når dette budsjettet faktisk er det budsjettet som Høgre sjølv har jobba med, og dei då forlanger av den nye raud-grøne regjeringa at dei skal ha det på plass det første året, heng

det ikkje på greip. At ein kan kritisera det for 2007, er litt meir rimeleg. Men i dag står me her og leverer 29 mill. kr for å gjenoppretta dette depotet som Børge Brende, Kvassheim, Halleraker og andre la ned. Det burde vera ei stor glede. Når Høgre frittek seg ved å visa til faglege råd – er ikkje politikk å ta ansvar? Er politikk å stikka frå ansvar? Det er jo det Halleraker her forsøker på ved å dekkja seg bak faginstansen. Faginstansen seier at rushtidsavgifter er veldig lurt i Noreg. Det er verkeleg noko som verkar i Stockholm, synest faginstansen. Betyr det at Høgre no støttar faginstansen, fordi dei seier dette, og at alle råd frå faginstansen no blir følgde av Høgre? Nepp! Då synest eg det er litt billig å bruka faginstansen som skalleskjul for sitt eige elende når ein legg ned depotet på Fedje.

Når det gjeld dei merknadene som òg er refererte i saka, vil eg berre seia at det ikkje er tvil om at det var tre parti som var i front mot denne nedlegginga. Det var Framstegspartiet, Senterpartiet og SV. Det er dei faktiske forholda. Om det var ei votering av dette, har eg ikkje fått sjekka grundig nok opp, men så vidt eg har forstått, er det ikkje votert over. Men det er jo ingen tvil om kor SV, Senterpartiet og Framstegspartiet står i denne saka, slik Høgre forsøkte å få sagt her frå talarstolen. Men eg synest Høgre no skal smila og vera glad sidan dei ikkje er stolte over regjeringa si. Ver stolt over denne regjeringa, som faktisk gjenopprettar depotet og bruker 29 mill. kr på det.

Tord Lien (FrP) [12:29:31]: Denne saken har noe til felles med den saken Stortinget behandlet like før denne. Det ene er det som representanten Langeland var inne på, og det er at partiene SV og Fremskrittspartiet har hatt engasjement i disse sakene i mange år. Det andre disse sakene har til felles, som òg Langeland peker på, er at mange av premissene for den politikken som ligger der i dag, er det Bondevik-regjeringen og Svein Ludvigsen og til dels også tidligere miljøvernminister Børge Brende som har lagt. Det tredje som imidlertid disse to sakene har til felles, er at det ikke bare handler om Norges troverdighet som miljønasjon, men det handler også om Norges troverdighet som leverandør av fisk og sjømat fra et rent og rikt hav. Vi selger sjømat for 40 milliarder kr i året. Mer enn 50 000 mennesker har sin jobb direkte tilknyttet fiskeri- og havbruksnæringen i Norge. En oljekatastrofe vil ramme denne næringen hardt, og jeg vil bare oppfordre Regjeringen til å ta med seg dette i det videre arbeidet med oljevernberedskapen.

Jeg tror ikke vi kan si oss fornøyd bare med å ruste opp depotene. Jeg tror at vi også må sørge for en havgående beredskap i hele landet. Det kan ikke være slik at fiskerinnæringen i Nord-Norge er den eneste som skal beskyttes av havgående, statlig oljevernberedskap. Det fortjener også resten av landet å få.

Så kan man si at det er gledelig at Regjeringen har snudd. Jeg blir likevel litt skeptisk når jeg hører statsråden si at hun følger de faglige rådene hun får. I rapporten står det at det må atskillig høyere bevilgninger til for å nå det man kaller et «anbefalt beredskapsnivå». Når Regjeringen ikke følger opp disse bevilgningene i tråd med det som står i rapporten, hvordan kan det være å følge de anbefa-

lingene Kystverket gir? Det forstår ikke jeg. Før disse tingene blir korrigeret, mener jeg at vi setter flere tusen arbeidsplasser langs norskekysten i fare.

Børge Brende (H) [12:32:18]: I forrige uke sa fiskeriminister Helga Pedersen i Stortinget at oljevernberedskapen i Norge er «tilfredsstillende» – og det etter å ha sittet snart to år i statsrådsstolen uten å bevilge én krone ekstra til oljevernberedskapen. Det sier også noe om standarden på den oljevernberedskapen som statsråden overtok da hun inntok regjeringskontorene for to år siden. Den må ha vært meget tilfredsstillende.

I løpet av de to årene er forvaltningsplanen for nordområdene blitt fremlagt, hvor Regjeringen selv sa at det ble nødvendig å etterbevilge mer penger. Kysttrafikken, og ikke minst trafikken knyttet til russiske oljefartøyer, har økt kraftig. Derfor fremla Kystverket en rapport noen dager etter at statsråden overtok, hvor de sa at en i 2006 ville trenge 50 mill. kr i ekstra investeringer for å holde det samme nivået på oljevernberedskapen. Så trenger man 70 mill. kr i 2007. Det er til sammen 120 mill. kr. Da nytter det ikke, som statsråden sa i forrige uke, at dette hadde man «god tid» til å oppfylle, man hadde jo tiden frem til 2010. Som også flere andre representanter har understreket og slått fast, var dette årlige bevilgninger som var nødvendige. Dette fant ikke statsråden det riktig å informere Stortinget om i budsjettproposisjonen for inneværende år. Der er disse tallene fra Kystverket overhodet ikke kommentert, og det ville vært riktig for Stortinget å vite at Kystverket mente at det var nødvendig med 120 mill. kr ekstra. Statsråden kunne selvsagt skrevet at det mente ikke Regjeringen. Det var ikke nødvendig. Det var tilfredsstillende slik det er nå. Jeg ville vært litt mer ydmyk i forhold til de opplysningene og forholdet til Stortinget.

Så har jeg hørt at noen representanter gjør det til et poeng at SFT i 2001 mente at det var nødvendig med 60 mill. kr. Ja, det var Stortinget kjent med. De opplysningene var aldri unntatt offentligheten. Dette var til og med kommentert i stortingsproposisjonen. Når jeg ser meg rundt i salen, ser jeg flere partier som i sine alternative budsjetter ikke hadde én krone ekstra i forhold til de opplysningene som Regjeringen da fremla. Dette var ikke unntatt offentligheten, men det behovet for økt oljevernberedskap løste man gjennom utvidede territorialfarvannsgrenser, man anskaffet to–tre nye slepebåter, og i tillegg startet man arbeidet med å etablere alternative seilingsleder.

Det denne saken dreier seg om, er hvilken informasjon Stortinget skal ha om hva som er behovet, hva statsråden finner opportunt å fremlegge overfor Stortinget, og det faktum at nå ligger vi 120 mill. kr dårligere an enn da den rød-grønne regjeringen overtok og mente at man skulle satse mer på oljevernberedskap. Det greier man ikke å snakke seg unna.

Bare som en avslutning: Når det gjelder representantens Langelands innlegg, fikk han påtale fra presidenten i forrige uke for sitt innlegg, og jeg må si at det sier alt om behovet for å kommentere hans innlegg ytterligere.

Presidenten: Øyvind Halleraker har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort replikk, begrenset til 1 minutt.

Øyvind Halleraker (H) [12:36:06]: Takk for det!

Representanten Langeland gjør et nummer av at Høyre har endret holdning i en sak som vi så var gal. Det var jo nettopp det den sittende regjering gjorde i den forrige saken vi behandlet, også mens saken pågikk. Så snakker Langeland om stolthet. Jeg kan gjerne innrømme at jeg ikke er stolt over at vi fulgte et feilaktig faglig råd, men jeg er stolt over at det engasjementet som ble vist mot denne beslutningen, bidrog til at regjeringen Bondevik igangsatte et arbeid for å få endret beslutningen. Det er resultatet av det vi ser i dag.

Presidenten: Hallgeir H. Langeland har også hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort replikk, begrenset til 1 minutt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [12:37:05]: Eg synest det er bra at Halleraker no er fornøgd med denne regjeringa når det gjeld løyvingane til Fedje, og at me bruker 29 mill. kr til å gjenoppretta depotet der. Det er bra. Eg set pris på at Høgres representant no skryter av det.

Grunnen til at eg måtte ta ein siste replikk, er at den tidlegare miljøvernministeren ikkje var heilt presis i si forklaring av dette. Børge Brende var miljøvernminister. Han fekk ein rapport frå SFT der det stod at ein måtte ha 100 mill. kr ekstra til oljevern i Noreg. Det tok vedkommande miljøvernminister Børge Brende ikkje omsyn til i det heile, han brydde seg ikkje i det heile om det. Tvert imot sytte Børge Brende for, frå ein annan regjeringsposisjon, å leggja ned eit oljeverndepot i Noreg og svekkja beredskapen. Då synest eg ein skal vera litt forsiktig med å kritisera denne regjeringa, som faktisk no bruker 29 mill. kr på å retta opp ein fadese som Børge Brende sjølv stod for.

Børge Brende (H) [12:38:35]: Jeg vil bare gjenta det jeg sa i mitt forrige innlegg, nemlig det som også statsråd Helga Pedersen uttalte i Stortinget i forrige uke, at Regjeringens vurdering er at oljevernberedskapen i dag er på et tilfredsstillende nivå – og det etter ikke å ha bevilget en ekstra krone, ifølge WWF, i løpet av to år.

Når det gjelder tallene fra SFT i sin tid, var de ikke unntatt offentligheten. SFTs tall ble redegjort for i stortingsproposisjoner, og Stortinget kunne diskutere det. Som jeg sa i mitt innlegg, ser jeg opp til flere partier her som ikke hadde noen tilleggsbevilgninger, fordi Regjeringen sa at oljevernberedskapen – etter å ha påbegynt arbeidet med å endre seilingsledene, etter å ha utvidet territorialfarvannsgrensene og også etter å ha styrket slepebåtkapasiteten med tre båter – var tilfredsstillende.

Det denne debatten nå dreier seg om, er at det i 2005 kom en rapport på Regjeringens bord som sa at for å opprettholde oljevernberedskapen på et forsvarlig nivå trengtes det 50 mill. kr i 2006 og 70 mill. kr i 2007. Har Stortinget blitt gjort kjent med denne rapporten? Nei. Vi visste

ikke at de faglige rådene var at så mye ekstra penger trengtes på grunn av at man åpnet for økt olje- og gassvirksomhet gjennom den nye forvaltningsplanen, og fordi flere oljetankere nå seiler langs kysten vår.

Så kunne vi selvsagt også fått en kommentar fra Regjeringen knyttet til Kystverkets rapport, hvor de hadde sagt at ja, vi har gjennomgått rapporten, og vi mener at de ekstrabevilgningene ikke er nødvendig. Det nivået vi i dag er på, er tilfredsstillende. Da hadde iallfall Stortinget i utforming av sine alternative budsjetter hatt den informasjonen som vi burde hatt, og som Stortinget fikk gjennom SFTs rapport i 2001.

Jeg synes ikke at det er riktig ikke å la Stortinget få tilgang til den type informasjon, selv om det oppleves som ubehagelig. Ekstra viktig er det på et så sårbart område som oljevernberedskap. Der er det viktig at landets nasjonalforsamling får denne informasjonen. Hadde jeg vært fra regjeringspartiene, hadde jeg sagt at ja, Stortinget burde ha fått denne rapporten på sitt bord, og vi burde ikke ha holdt den hemmelig til inntil etter ulykken ved Fedje. Da kunne vi diskutert nivået og hatt argumenter i begge retninger.

Statsråd Helga Pedersen [12:41:46]: For det første har denne regjeringen foreslått å bevilge ekstra penger. Bevilgningen til depotet på Fedje som er foreslått i revidert nasjonalbudsjett, er et godt eksempel på det. I de kommende budsjettene som denne regjeringen skal legge fram, skal vi komme tilbake til rapporten fra Kystverket og til det etterslepet som Bondevik II-regjeringen etterlot seg.

Representanten Børge Brende argumenterer som om denne rapporten ikke var offentliggjort. Den er offentliggjort. Høyre har all mulighet til å legge inn de bevilgningene de ønsker i sine alternative statsbudsjett, en mulighet de ikke benyttet seg av mens de satt i regjering og laget ordentlige budsjett.

Høyre har en glimrende anledning når revidert skal behandles i Stortinget. Der har Regjeringen foreslått 29 mill. kr til å gjenopprette det depotet som den forrige regjeringen la ned. Jeg håper og regner med at Høyre vil støtte det forslaget, og jeg gleder meg til det depotet er gjenopprettet.

Presidenten: Børge Brende har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Børge Brende (H) [12:43:14]: Jeg hadde faktisk sett frem til statsrådens innlegg. Jeg hadde håpet at statsråden hadde lagt saken død knyttet til denne rapporten, og at hun hadde vært såpass storsinnet å si at denne rapporten burde nok Stortinget ha blitt informert om i inneværende års budsjettproposisjon. Det tror jeg statsråden hadde tjent på.

Det er jo ikke riktig som statsråden sier, at vi i vårt alternative budsjett kunne tatt høyde for denne informasjonen. Den rapporten er nå frigitt, men den ble frigitt etter Fedje-ulykken, i mars i år. Hvordan kunne vi da ha tatt høyde for dette i våre alternative budsjetter? Det forstår jeg rett og slett ikke. Jeg tror det er et godt prinsipp å gi

Stortinget den informasjonen som Stortinget ønsker. Det kan også være med på å presse frem økt satsing, hvis det er det som er ønsket fra statsrådets side.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2. (Votering, se side 3023)

S a k n r . 3

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om sammen for et giftfritt miljø – forutsetninger for en tryggere fremtid (Innst. S. nr. 180 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 14 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Det foreslås i tillegg at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Børge Brende (H) [12:46:05] (ordfører for saken): Jeg tror temperaturen i denne saken er litt lavere. Det skyldes også at vi har fått et, etter min mening, godt dokument på bordet knyttet til en offensiv og internasjonalt rettet kjemikaliepolitikk.

Det er ikke noen tvil om at de tre virkelig store miljøutfordringene vi står overfor, er knyttet til klima, dramatisk tap i arts mangfold, og det er slik at den mengden av miljøgifter og andre helse- og miljøfarlige kjemikalier vi omgir oss med, er av en slik både karakter og mengde at det føyer seg inn sammen med de to andre utfordringene.

Miljøgiftene kjenner ingen landegrenser og utgjør faktisk et ikke ubetydelig globalt problem. Norge og nordområdene er spesielt utsatt for miljøgifter som kommer med hav- og luftstrømmer fra andre land og verdensdeler. Igen hjelper det lite med strenge forbud her hjemme, så lenge vårt sårbare Arktis fungerer som verdens utslagsvask for giftstoffer. Dette er med andre ord også en viktig global utfordring.

Mange av de miljøproblemene vi sliter med i dag, skyldes tidligere tiders uvitenhet. PCB, DDT og kvikksølv ble lenge brukt uten at noen kjente skadevirkningene. Slike gamle miljøsynder finner vi i dag i forurenset grunn og i forurensete sedimenter i fjordene. Det er faktisk slik at

det er kostholdsrestriksjoner i 27 av våre fjorder, hvor det ikke er anbefalt å spise skalldyr og lignende.

Det er også slik at når vi i dag diskuterer opprydding i forurenset grunn og i tidligere miljøsynder, var det på 1950- og 1960-tallet ikke noen stor diskusjon rundt bruken av PCB og DDT. Det som da er viktig i denne meldingen, er at vi nå også ser for oss hva som blir de fremtidige miljøgiftene, der faktisk noen om 20 år kan si: Hvorfor sa dere ikke nei til dette i 2007? Vi må være mer forutseende, og det er rammeverket rundt et slikt regelverk vi i dag er bedt om å ta stilling til.

Miljøgiftene hopper seg opp i næringskjeden og skaper problemer for dyr og mennesker. Det er faktisk slik at i måseegg i Nord-Norge er det målt så høye PCB-verdier at det ikke er anbefalt å spise mer enn ett måseegg i året, og dette er et av de områdene som vi tror er rene i verden. Barn og kvinner i fruktbar alder rådes til helt å unngå måseegg. Forskere har også mistanke om at tvekjønnet hos isbjørner på Svalbard kan skyldes høye PCB-nivå. Hvorfor lever f.eks. isbjørner på Svalbard så mye kortere enn de tilsvarende isbjørnene som man har i den nordlige delen av Canada? Det kan være noe med luftstrømmene som er annerledes. Mer av miljøgiftene havner på grunn av de spesielle luftstrømmene oppe i våre arktiske områder.

Vi må, som jeg sa, unngå at vi skaper tilsvarende problemer for senere generasjoner ved å bruke kjemikalier som kan vise seg å bli fremtidens miljøgifter. Et slikt eksempel kan være bromerte flammehemmere. De siste 20 årene er det registrert en kraftig økning av disse stoffene i morsmelk. Erfaringene med PCB viser at når miljøgiftene først slipper ut i naturen, er det svært vanskelig og dyrt å rydde opp etterpå. Dette er altså et område der føre var-prinsippet både økologisk og økonomisk er å foretrekke.

Samtidig kan vi vanskelig se for oss et moderne samfunn uten utstrakt bruk av kjemikalier i produkter og arbeidsprosesser. Bare på det europeiske markedet er det i dag 50 000 kjemikalier i bruk. Det er i første rekke de farligste kjemikalierne, miljøgiftene, som vi ønsker å skjerme oss helt imot. Disse kan forårsake, som jeg nevnte i sted, stor skade på sikt. Blant de aller mest kjente giftstoffene finner vi bly, kvikksølv, PCB, kadmium og bromerte flammehemmere. De farligste miljøgiftene er ikke bare farlige ved direkte kontakt. De har i tillegg den egenskapen at de klatrer oppover i næringskjeden. Det hjelper lite å forby et stoff her hjemme når vi importerer varer fra andre land som er mindre strenge enn oss. Det hjelper lite å stille strenge krav til produksjonen av nye produkter hvis vi ikke samtidig har et godt grep om sortering av farlig avfall her hjemme.

Komiteen har jobbet grundig med denne saken og har faktisk også vært enig i at det er et viktig arbeid vi nå står foran med å etablere et giftfritt miljø og en tryggere fremtid. Komiteen understreker at

«kjemikaliepolitikken må være konsistent og forutsigbar, og ha et langsiktig perspektiv. Kjemikaliepolitikken må heller ikke bidra til at viktige industriarbeidsplasser forsvinner ut fra Norge, og at selskapene eta-

blerer seg i land med lavere miljøstandard. Det taper både Norge og miljøet på».

I tillegg er det nå slik at man innenfor EU har fått etablert et nytt kjemikalierregelverk. EU er også på dette området den store globale miljøaktøren som er mest på offensiven. Det er jo interessant å merke seg at i klimaforhandlingene nå er det EU som er ute og setter ambisiøse målsettinger. Vi kommer etter i Norge.

Når det gjelder biologisk mangfold, er EU den førende drivkraft globalt, og Norge ville f.eks. ved et EU-medlemskap måttet skjerpe en god del av sin naturforvaltningspolitikk på grunn av et strengere regelverk der. Innenfor kjemikaliepolitikken har også EU tatt et stort ansvar. Det er derfor interessant at det er en samlet komite som sier:

«Med sine omfattende krav til tester, informasjon om bruk og eksponering oppover og nedover i forsyningskjedene, er REACH i en global sammenheng svært ambisiøst. Komiteen imøteser implementeringen av REACH-forordningen i norsk lovgivning så snart som mulig.»

Jeg vil også utfordre statsråden til i sitt innlegg å si noe nærmere om når statsråden ser for seg at REACH-direktivet kan tas inn i det norske lovverket. Jeg forstår at det nå er en høring på gang, og at det er komplisert å si et eksakt tidspunkt. Men det en samlet komite sier, og også med SVs utmerkede representant om bord, er at vi bør få en avklaring raskt, og at vi også bør ta inn REACH-direktivet raskt. Jeg synes at statsråden i et svarbrev til komiteen understreker både hvilke konsekvenser det vil få for norske arbeidsplasser, og faren for at en del av industrien da flytter ut av Norge til områder med lavere miljøstandarder, hvis vi ikke er raskt ute med å ta inn REACH-direktivet i norsk lovgivning. Statsråden sier i sitt svar, som er referert på side 12 i innstillingen:

«REACH har stor betydning for norsk næringsliv og da særlig norske leverandører av kjemiske produkter. Så lenge REACH ikke er del av EØS-avtalen vil norske leverandører kunne anses som eksportører fra tredjeland, og kundene i EU får da status som importører med de omfattende plikter dette medfører (...) Dette vil dermed kunne medføre at kunder i EU foretrekker leverandører innen EU.»

Vi må for all del unngå at på grunn av sen implementering av REACH i Norge får vi en situasjon hvor viktige norske arbeidsplasser forsvinner ut, f.eks. den store malingsprodusenten Jotun o.l. Dette er avgjørende, for det ligger ingen miljøgevinst i at disse eventuelt skulle forsvinne.

Det som nå også er vesentlig, og der jeg vil etterlyse et større engasjement og mer konkrete initiativ fra Regjeringen, er når det gjelder opprydding i sedimentene. Jeg nevnte de 27 fjordene som har så mye miljøgifter i sedimentene at man har innført kostholdsrestriksjoner. Man har begynt et viktig arbeid – man har gjennomført det i Sandefjord, man er på gang i Oslo, og man har gjort det i Trondheimsfjorden – for å rydde opp i disse gamle miljøsyndene. Her etterlyser jeg faktisk et mer konkret handlingsprogram fra Regjeringens side, og iallfall som opposisjonsparti beklager vi at Regjeringen i år reduserte be-

vilgningene til opprydding i fjordene med 6 mill. kr. Det var riktignok etter en økt innsats i budsjettet for 2006. Men på et område som er så utrolig viktig, var det dumt med kutt for inneværende år. Der er det også interessant å høre hvilke tanker statsråden og departementet har. Var det et arbeidsuhell at man kuttet med, jeg tror det var 6 mill. kr eller 7 mill. kr for inneværende år? Behovene er jo kjempestore. Behovet er ikke bare et titalls millioner. SFT har i en tidligere rapport slått fast at det er snakk om milliarder. Men dette er investeringer for å rydde opp i gamle miljøsynder. Hold gjerne dem ansvarlige som er ansvarlige, men mange av dem er ikke søkegode. Det gjelder altså forurensning fra så mange år tilbake i tid at staten må gå inn og ta et ansvar.

Gjennom denne stortingsmeldingen tror jeg Norge nå etablerer en offensiv kjemikaliepolitikk. Vi har internasjonalt og nasjonalt også hatt det i mange år. Vi har hatt noen av de strengeste kravene. Men ved å ta REACH-direktivet inn i norsk lovverk på toppen av dette får vi et enda bedre og mer effektivt regelverk. Så får vi håpe at vi får internasjonalt gjennomslag for at også mye av dette regelverket kan bli et globalt regelverk, for det hjelper lite hvis vi har strenge regler, og Kina ikke har det, og mye av dette ender i Arktis.

Asmund Kristoffersen (A) [12:56:37]: Vern av miljøet er nå for alvor kommet på den politiske dagsordenen, og denne regjeringen har i større grad enn noen annen regjering tatt initiativ til at vi i den praktiske politikken skal gjøre Norge til et av de land som handler der andre hittil bare har pratet. Vi skal ta opp kampen mot en rekke av forurensningene. Det gjelder kraftig reduksjon av utslipp til luft og vann, reduksjon av stoffer som bryter ned ozonlaget, reduksjon av stoffer som tilfører hav og vassdrag altfor store mengder av næringsstoffer, og det gjelder reduksjon av utslipp av klimagasser m.m. I dette bildet hører selvsagt bruken og utslippene av miljøgiftene hjemme.

Vi ønsker en tryggere framtid. Derfor trenger vi nå å sette oss mål for en politikk som ikke fører til helseskader, som ikke fører til skader på økosystemene, og som ikke fører til skader på naturens evne til produksjon og selvfornyelse.

Ambisjonen til den rød-grønne regjeringen er å få konsentrasjonene av farlige kjemikalier ned på det nivået som samsvarer med bakgrunnsnivået for naturlig forekommende stoffer. Det innebærer et nivå tilnærmet null for menneskeskapt miljøgifter. Ett av flere initiativ og svar kommer gjennom den stortingsmeldingen vi behandler nå om et giftfritt miljø.

Behovet for å få til nødvendige reguleringer og eventuelt forbud mot bruk av mange kjemikalier er påtrengende. Dette kom tydelig fram i arbeidet i EU med et nytt kjemikalierregelverk, REACH, som Børge Brende omtalte ganske bredt.

Jeg har delvis fulgt dette arbeidet i EU nært siden EU-kommisjonen la fram sitt forslag høsten 2003. I dette arbeidet kom det fram at vi for det første har et enormt antall kjemikalier i bruk, og for det andre ikke kjenner til om disse er skadelige, eller hvor skadelige disse er. Det er alt-

så snakk om flere titusener kjemikalier. Vi vet ikke nok i forhold til helse og miljø. Dette er meget alvorlig. I framtiden må det være slik at de kjemikaliene vi omgir oss med, er trygge.

Det er viktig at miljøgifter tas ut av gjenvinningskjedene.

Kjemikalierregelverket må også være tydelig, og tilsynsorganene må ha kunnskap og passe på at regelverket etterlevs.

Jeg har tidligere arbeidet mye med helse spørsmål og helsepolitikk, og jeg må bare innrømme at det til tider har vært frustrerende å se økning av forekomsten av mange sykdommer, uten at noen har kunnet peke på klare årsaksfaktorer. Mange kreftformer har økt med fra 100 pst. til 300 pst. på ca. 40 år. Det skulle ikke være særlig spekulativt å anta at helse- og miljøfarlige kjemikalier har sin rikelige andel i denne sørgelige statistikken. Sterk økning i forekomsten av allergi og redusert fruktbarhet trenger også forklaringer. Dessverre er det slik at det på verdensbasis er benyttet miljøgifter bl.a. i landbruket lenge etter at det var klart at bruken kunne eller ville medføre stor skade.

Dette utvalg av eksempler kan danne bakteppe for at vi må foreta kraftige forbedringer etter hvert som mangelen på kunnskap om kjemikaliene blir mindre og mindre. Dessuten er, slik det er omtalt i meldingen, føre var-prinsippet viktig når vitenskapen ikke kan gi oss sikre råd og svar. Forurensere betaler-prinsippet får også mange til å tenke seg om. Hvis det koster å forurense, kommer også forbedringene raskere på bordet.

Men mye er allerede oppnådd om en ser på resultatene av reduksjoner i utslipp på listen over prioriterte områder, med f.eks. 95 pst. reduksjon fra 1985 til i dag av de farligste stoffene på listen. Men mye gjenstår ennå når det gjelder både PCB, bromerte flammehemmere og diverse tungmetaller, som f.eks. bly, kadmium og kvikksølv.

Når det gjelder f.eks. tungmetaller, gjenstår det ennå å få til globale avtaler, noe Norge må bidra sterkt til, slik Regjeringen har varslet også i denne meldingen. Det er viktig at FNs vedtatte klassifiseringssystem, med klassifiseringsregler for hvilke fysiske, kjemiske og helse- og miljøegenskaper som kan være farlige, nå kan bli akseptert og implementert på verdensbasis.

Dessuten er det viktig å oppnå forståelse, både i Norge og globalt, for at vesentlige deler av produksjon og framtidig verdiskaping bygger på en ren og giftfri natur. Ja, i mange sammenhenger er dette et avgjørende konkurransefortrinn. Jeg kunne bare nevne en av de mest voksende næringene ute og hjemme, nemlig reiseliv og turisme.

Matvaretrygghet knyttes mer og mer til giftfrie og miljøvennlige produksjonsmetoder og til et giftfritt miljø.

Vi stiller nå meget strenge krav til bruken av kjemikalier i vår største næring, det vil si olje- og gasssektoren. Det har ikke alltid vært gjort i tilstrekkelig grad tidligere. Kravene bør være harde og konsekvente. Havet er langt mer sårbart enn mange har villet ta inn over seg hittil.

Regjeringen varsler og gir i meldingen eksempler på sterk satsing på opprydding av forurenset sjøbunn og opprydding av forurensete sedimenter. Det redegjøres i mel-

dingen tydelig for en handlingsplan på dette området. Det er utmerket. Derfor tror ikke jeg det var helt nødvendig med et separat forslag fra opposisjonen om det, for dette er allerede på gang. Det er noe som heter å slå opp åpne dører, det gjør en helst ikke. Det er ikke noe galt med forslaget, det er bare det at Regjeringen allerede har tatt høyde for dette.

Jeg er også meget tilfreds med at det legges fram en handlingsplan for opprydding av forurenset jord i barnehager og på lekeplasser. Trygghet for våre og andres unger må være viktig.

Jeg nevnte REACH tidligere i mitt innlegg. Det er nå viktig at REACH-forordningen – for det er en forordning – tas inn i EØS-avtalen, slik formalitetene krever. Hvis ikke dette skjer, vil norske bedrifter ha en nesten uoverkommelig konkurranseulempe – i alle fall gjelder det for en del bransjer.

Jeg har merket meg hva miljøministeren skrev til komiteen, som også er sitert tidligere, men la meg, for å være fullstendig, ta det inn i mitt innlegg her:

«Så lenge REACH ikke er en del av EØS-avtalen vil norske leverandører kunne anses som eksportører fra tredjeland, og kundene i EU får da status som importører med de omfattende plikter dette medfører under forordningen. Dette vil dermed kunne medføre at kunder i EU foretrekker leverandører innen EU.»

Det haster altså med å få en avklaring, slik at ikke kunder som norske bedrifter har i EU, nå skifter til leverandører innenfor EU. Det sies at noen allerede har begynt å ta strategiske valg, så dette kan vi ikke vente særlig lenge med.

Jeg vil også si at det kan være en risikosport å prøve å få til omfattende unntak fra deler av REACH-regelverket. Det er vel meget lite sannsynlig at vi får unntak fra REACH-forordningene som ingen andre land har fått. Vi får heller arbeide for – det er min visitt til Regjeringen, og det er jeg sikker på den gjør også – at regelverket for alle justeres i tråd med ny kunnskap og god miljøpolitikk.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Tord Lien (FrP) [13:06:40]: La meg begynne med å berømme Regjeringen for den jobben den har gjort med denne meldingen.

Jeg har lyst til å si noen ord om isbjørnen. Klimaet endrer seg. Isen trekker seg tilbake. Det har den gjort tidligere også, men dette skaper visse problemer for isbjørnen. I tillegg kommer at man måler stadig høyere verdier av kjemikalier i isbjørnen i nordområdene. Disse giftige kjemikaliene kommer opp gjennom næringskjeden, via fisk til sel og til isbjørn i hovedsak. Dette gjør at isbjørnen får to utfordringer å forholde seg til, hvorav minst den ene er menneskeskapt. Det høye kjemikalienivået fører til at isbjørnen får problemer med formeringsdyktigheten. Men selv om isbjørnen opptrer i områder som vi regner som norske, kommer mesteparten av kjemikaliene fra andre deler av verden. Det viser at det er viktig å ha et betydelig

engasjement i internasjonale forhandlinger, for denne utfordringen kan man ikke løse bare i Norge.

Det man kan løse i Norge, er problemene som sjøfuglene i Trondheimsfjorden står overfor. På grunn av mange års høye verdier av kjemikalier og giftstoffer i vannet i Trondheimsfjorden har mange sjøfugler som hekker i området, fått sterkt redusert hekkesuksess. Årsaken til det er at sjøfugleggenes skall ikke tar opp nok kalk. Da reduseres hekkesuksessen, på bakgrunn av at eggene ikke er sterke nok. Disse giftstoffene kommer ikke fra USA. Her tror jeg at jeg vil arrestere noe av det Regjeringen peker på i meldingen. Giftstoffene kommer i dag i all hovedsak ut gjennom kloakken i Trondheim, og det er det grunn til å advare mot. Det viser at nasjonale tiltak også er viktig, i tillegg til internasjonale tiltak.

Jeg konstaterer at Regjeringen i meldingen legger forurenser betaler-prinsippet til grunn. Da er jeg stolt av å kunne si at Fremskrittspartiet var det første partiet i Norge som programfestet nettopp forurenser betaler-prinsippet.

Noe av det andre jeg også har lyst til å framheve fra meldingen, er behovet for informasjon til forbrukeren.

Så skal jeg bare kort nevne områder der vi ikke er helt enig med flertallet.

Fremskrittspartiet peker i innstillingen på at kobber, som er et mikronæringsstoff, ikke bør sammenlignes med alvorlige giftstoffer som PAH, TBT, kvikksølv osv. Konsekvensen av et rigid og strengt regelverk for bruk av kobber i Norge kan f.eks. være at skipsfartsnæringen flytter sine vedlikeholdsoppdrag fra Norge til andre land. Så håper jeg at REACH-direktivet kan korrigere eventuelle endringer. Skulle kobber få samme behandling i REACH-direktivet, er ikke dette noe stort problem. Men å legge avgift på et stoff som kobber når dets bruk er basert på best tilgjengelig teknologi, finner vi noe merkelig.

Sedimenter i sjø har begge de to foregående talere vært inne på. Problemet der er at man i hovedsak ikke kan si at forurenser skal betale, for forurenser er ofte ikke kjent. Forurensningen har pågått over mange tiår. Det er dessverre slik at staten må ta den regningen. Jeg ser fram til at Regjeringen kommer tilbake med en mer ambisøs satsing på nettopp dette arbeidet.

Så er det slik at det også er en del alvorlig forurensning på land. Statsråden og jeg hadde en debatt for et og et halvt år siden om Nygården i Malvik. Vi har nå fått en avklaring for Nygården i Malvik om at det blir ryddet opp. Det må vi bare sette stor pris på.

Jeg skal avslutte med å peke på dette med kvikksølv. Jeg finner to store paradokser når det gjelder Regjeringens arbeid med dette. Hvert år slipper norsk industri ut ca. 200 kg kvikksølv. Det er lite i forhold til mengden aluminium og kalk som produseres i disse prosessene. På Fedje ligger det 46 tonn – 46 000 kg – kvikksølv. Jeg mener at skal Regjeringen ha troverdighet i arbeidet med å beskytte Norge, norsk natur, norske forbrukere, norsk fiskerinæring og norsk landbruksnæring mot kvikksølv, må Regjeringen også fjerne kvikksølvet på Fedje. Et annet paradoks er at Regjeringen i samme sesjon som man legger fram denne meldingen, mest sannsynlig også kommer til å legge fram et påbud om bruk av engangspærer. Van-

lige lyspærer inneholder ikke kvikksølv, mens engangspærer inneholder kvikksølv. Det fører til økt forbruk av kjemikalier ved bruk av produktet. Jeg trodde at intensjonen med denne meldingen var at man skulle få ned forbruket av slike produkter.

Jeg tar opp forslaget i innstillingen.

Presidenten: Representanten Tord Lien har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Asmund Kristoffersen (A) [13:13:34]: Representanten Lien må gjøre rett for daglønnen sin i dag!

Det var et paradoks i representantens innlegg som fikk meg til å ta denne replikken.

Svært mange av de miljøforbedringene som vi har sett, er knyttet til at storting og regjering har stilt krav både til offentlige instanser og til bedrifter om å redusere utslippene fra produksjon eller tjenester. Representanten Lien nevnte forurenser betaler-prinsippet. Det er et veldig viktig og riktig prinsipp. Da er det kanskje uheldig, men kanskje ikke overraskende, at Fremskrittspartiet ikke ville være med på en merknad som vi har i innstillingen, der vi nettopp understreker behovet for et utvidet produsentansvar for å redusere bruken av miljøgifter. Med de holdninger som representanten viste i innlegget sitt, lurer jeg på om han kan leve med en slik merknad.

Tord Lien (FrP) [13:14:48]: Absolutt. Vi går ut fra at man for alle farlige miljøgifter skal legge «the best available technology» – den best mulige tilgjengelige teknologi – til grunn. Forurenser betaler-prinsippet er klart. Fremskrittspartiet har sluttet seg til alle de poengene Regjeringen legger fram i sin innstilling.

Når vi ikke har sluttet oss til den merknaden som representanten viser til, er det av frykt for konsekvenser det vil ha for norsk industri.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Heidi Sørensen (SV) [13:15:39]: Arbeidet mot farlige kjemikalier og miljøgifter er et globalt problem, som saksordføreren har beskrevet. Kjemikaliene kjenner ingen landegrenser, og vi er avhengig av et internasjonalt samarbeid for å ha et rent miljø her vi bor.

Også representanten fra Fremskrittspartiet var innom hvordan miljøgiftene hopper seg opp i våre arktiske nær-områder og utgjør et problem for isbjørn og sjøfugl.

Hvis man tenker tilbake til 1950- og 1960-tallet, da de første forskerne begynte å antyde dette, må det ha framstått som litt av noen eventyrfortellinger at industriutslipp, utslipp fra kloakk og til og med utslipp fra produkter skulle kunne følge med havstrømmer og vindstrømmer helt til Nordpolen, for der å bli et problem for formeringsevnen til isbjørn og for eggeskallet til sjøfugl. Det var mange av de forskerne som ble latterliggjort. Det var mange av de forskerne som ropte et varsku da som ingen hørte på. Den mest kjente av dem var Rachel Carson, som skrev «Silent Spring», om virkningene av DDT, som bl.a.

(Sørensen)

gjorde noe med nettopp formeringsevnen til fugl. Historien om miljøgiftene og om de skadene de nå gjør på naturen, er egentlig historien om hvorfor vi har føre var-prinsippet i miljøpolitikken: Hvis vi er i tvil, skal vi la tvilen komme naturen til gode. Jeg kan ikke annet enn å tenke klimaendringer når jeg hører innleggene i salen i dag. Det belegget vi har i dag for klimaendringer på grunn av miljøgifter, overstiger langt det man den gangen burde ha tatt på alvor. De forskerne som ropte et varsku på 1960- og 1970-tallet, hadde spart oss for enorme utgifter til opprydding hvis de hadde blitt lyttet til den gangen.

Norge har historie for å være et av de landene som har prøvd å gå foran når det gjelder kjemikaliepolitikk. Vi var blant de første landene i verden som – gjennom vår strenge arbeidsmiljølov – tok fatt i asbestproblemet. Andre land – og EU – kom langt etter i det spørsmålet. Vi er fremdeles et av de land i verden som har den strengeste politikken når det gjelder hvilke sprøytemidler vi tillater brukt i landbruket. Dessverre klarte ikke EU i denne runden å la landbrukskjemikalier bli en del av REACH-direktivet, og sånn sett fikk man ikke tatt hardt tak i det problemet der heller.

Vi skal selvfølgelig implementere REACH, fordi det er det rammeverket som vi kan være med og forbedre og utvikle, og som vi er nødt til å arbeide innunder. Det vil på noen områder styrke norsk miljøpolitikk, og vi må gjøre det vi kan for å implementere det på en måte som ikke svekker norske standarder.

De store utfordringene på miljøområdet er ikke lenger den giften som kommer ut av fabrikkpipene eller fabrikk-rørene, det er den giften som kommer ut gjennom porten. De fleste miljøgiftene i framtiden vil være miljøgifter som finnes i produkter. Vi begynner å få bukt med de gamle miljøgiftene som PCB – polyklorert bifenyl. I en statistikk som kanskje ikke er hyggelig å lese, ser vi at mengden PCB i morsmelk går ned. Men samtidig ser vi at vi begynner å finne økende mengder av de nye forbrukerkjemikalierne, f.eks. de bromerte flammehemmere, i morsmelk. Når man selv ammer, er det selvfølgelig et paradoks å tenke på. Det er også et paradoks å tenke på at hvis jeg hadde testet meg før jeg fikk mitt barn, ville innholdet av miljøgifter i min kropp vært høyere enn hvis jeg hadde testet meg nå, for det er bare to måter menneskekroppen kan kvitte seg med miljøgifter på – enten gjennom morsmelk eller gjennom å føde et barn.

Vi vet ennå veldig lite om hva de ørsmå mengdene av disse farlige stoffene betyr for kroppen vår og for helsen vår, men det er viktig å være oppmerksom på det og prøve å unngå å ha dem der. Derfor er jeg glad for de grepene Regjeringen nå tar for å få mer informasjon ut, sånn at folk kan velge bort miljøgifter.

Kort om opprydding av sedimenter. For oss er det klart at innsatsen der skal styrkes. Norske fjorder skal være et matfat og ikke noe avfallslager. Jeg er også glad for at det er en nesten samlet komite som har støttet Miljøverndepartementet og miljøvernministeren i det iherdige arbeidet som nå pågår med å få rensset opp i Oslofjorden.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:21:05]:

Regjeringen har med denne meldingen lagt fram en viktig melding for vårt livsmiljø. Tittelen – Sammen for et giftfritt miljø – er også dekkende for behandlingen her i salen.

Komiteens innstilling viser stor grad av politisk enighet om utfordringer, målsettinger og prinsipper for et giftfritt miljø. Det er gledelig.

Denne politiske enigheten kan dermed brukes, ærede statsråd, til å oppnå konkrete resultater overfor industrien og handelsnæringen som omsetter og bruker kjemikalier. Det gir styrke til i internasjonale forhandlinger å være en pådriver for en strengere regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier.

Det gir også mulighet til å løfte fram forbrukerens interesser: trygghet, retten til å vite og hensynet til å være føre var. Kristelig Folkeparti vil at vi skal være en pådriver i internasjonale forhandlinger. Vi vil at Norge skal være et foregangsland for å hindre kjemikalier i å skade helse og miljø. Regjeringen har dermed vår støtte hvis den vil iverksette en politikk med disse ambisjonene som utgangspunkt.

Miljøgifter kan være svært skadelig for miljø og liv. Dette er helse- og miljøfarlige kjemikalier som er lite nedbrytbare i naturen og lett akkumuleres i økosystemet og menneskekroppen. Når disse miljøgiftene hopper seg opp i næringskjeden, kan selv små utslipp medføre en uakseptabel risiko for helse og miljø.

Forskningen kan dokumentere store verdier i f.eks. isbjørn, og det er berettiget mistanke om at dette påvirker isbjørnens forplantningsevne. Vi vet allerede at 10 pst. av isbjørmbestanden er tvekjønnet. Miljøgiftene påvirker naturen og vårt livsgrunnlag, og denne kunnskapen må få politiske konsekvenser i form av at vi krever dokumentasjon fra næringslivet om at brukte kjemikalier er trygge for helse og miljø, og at vi legger større vekt på hensynet til føre var.

Tidligere ble miljøgifter spredt med utslipp fra industriproduksjonen. De siste tiårene er det en klar nedgang i utslippene fra industrien. Men miljøgiftene finner i dag nye veier. I dag er selve produktene en viktig kilde til spredning av miljøgifter. Dette krever økt fokusering på næringslivets eget ansvar, dokumentasjon og forbrukerens rett til å vite. Det er viktig for forbrukeren å ha lett tilgjengelig kunnskap, for kunnskap kan være med og hindre frykt og redsel.

Men ønsket om et giftfritt miljø innebærer også opprydding av miljøgifter. Kristelig Folkeparti mener det nå er viktig å prioritere opprydding. Vi er enig med Regjeringen som setter barnas lekemiljø i fokus. Vi må sikre at lekemiljøet er giftfritt, enten det er produkter eller forurenset jordsmonn på lekeplasser og i barnehager. Det handler om kunnskap blant de voksne, men det handler også om økonomiske midler til å skifte ut forurenset jordsmonn. En handlingsplan uten økonomiske midler er lite verdt.

Også behandling av forurenset sjøbunn er en utfordring. I Kristelig Folkeparti er vi spesielt bekymret for at miljøgifter nå spres i Indre Oslofjord med giftdumpingen utenfor Malmøykalven. Vi er overrasket over at en

miljøvernminister fra SV overser flertallet i folkeavstemningen i SV-styrte Nesodden, og lytter mer til et byråd fra Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg kan ikke si meg fornøyd med de svar statsråden og miljøforvaltningen gir til en urolig befolkning rundt Indre Oslofjord. Ut fra målingene bør en stanse deponeringen, vurdere metodene på nytt og sikre kontroll med situasjonen.

Jeg understreket at det er bred enighet i innstillingen. Men jeg har likevel lyst til å si at det er rart at Regjeringen ikke kan være med på en forpliktende opptrappingsplan for opprydding i forurensede sediment. Det er også viktig at Regjeringen foretar en avklaring omkring REACH-direktivet, og at det raskt blir en implementering av dette.

Ola Borten Moe (Sp) [13:26:28]: Det er godt å se at det er stor grad av enighet rundt den meldingen som i dag legges fram, og i de merknadene som foreligger fra komiteen. Det er bra med tanke på mulighetene for å få gjennomført en effektiv oppfølging av denne stortingsmeldingen, og det er det utvilsomt behov for.

Vi har i Norge tradisjon for å være et foregangsland på dette området, der man har klart å kombinere hensynene til økt produksjon og velferdsvekst med en offensiv og framtidsrettet miljø- og kjemikaliepolitikk. Det er flere av talerne her som har vært inne på skjæringspunktet mellom næring og miljø, og trukket fram det på en måte som får det til å framstå som at det her er et motsetningsforhold. Min oppfatning er vel snarere tvert imot: Dette er to hensyn som bør gå hånd i hånd, og som bør ha god mulighet til å utfylle hverandre.

Og det er nettopp det man ser i Norge. Representanten Lien sa at totalt slipper vi ut i underkant av 200 kg kvikksølv i året. Vi har en aluminiumsindustri som sannsynligvis er blant verdens reneste. Allikevel har man klart å lage rammevilkår rundt denne industrien som gjør at det har vært interessant med utvikling, nyinvestering og nye arbeidsplasser i Norge, nå sist på Sunndalsøra. Det er en politikk som absolutt må fortsette. For det er nettopp denne dynamikken der staten går foran både med pisk og med gulrot, som sørger for innovasjon, utvikling og framtidig aktivitet i vårt næringsliv.

Så er det forholdet til REACH-direktivet. Også Senterpartiet er av den oppfatning at REACH-direktivet er et betydelig framskritt. Vi er likevel opptatt av at dette ikke må få utslag i form av at det er minimumsstandarder som vi pålegger oss selv å følge. Vi er innstilt på å implementere det, men det er med den klare forutsetningen at dette ikke betyr en reduksjon av norske miljøstandarder. Det vil også være veldig viktig at vi fortsetter arbeidet med å forbedre direktivet, eller forordningen, så man kan få strammet opp på de områdene der det er nødvendig innenfor hele den europeiske økonomiske sonen.

I meldingen varsler Regjeringen allerede at man kommer til å arbeide for et totalforbud for deler av de bromerte flammehemmerne. Det er vi veldig glad for, og det er klart at dette forbudet vil få en betydelig større virkning hvis man får innført det over hele Europa.

I fjor var komiteen på studietur til Svalbard. Der fikk vi innblikk i hvilke påvirkninger langtransporterte kjemi-

kalier har på det polare miljøet. Representanten Tord Lien sa i sted at det var en utfordring for isbjørnen at politen forsvant. Det må vel være dagens understatement! Men den har jo i tillegg andre utfordringer knyttet til påvirkningen av kjemikalier, i likhet med en lang rekke andre polare dyrearter. Dette viser for det første hvor sårbart det er, og hvor viktig det er at vi får kjemikalier ut av verdikjedene, slik at vi unngår disse problemene i framtiden. I tillegg gir det Norge en spesiell mulighet og et spesielt ansvar gjennom målrettet forskning og kunnskapsinnhenting for å være med og stramme opp det internasjonale regelverket. Vi har muligheten til å være en kunnskapsbase som gjør at vi legger andre premisser til grunn for den videre debatten.

Så har jeg lyst til å understreke betydningen av at vi har et effektivt ettersyn, og at man har en effektiv produktinformasjon, slik at folk får en fullstendig informasjon om hva produktene deres inneholder. Forbrukerbevissthet er svært viktig.

Så skal jeg avslutte med å si at oppryddingen av gammel forurenset grunn må være et prioritert område. Vi ser fram både til handlingsplanen og til økte økonomiske midler i fortsettelsen.

Gunnar Kvasheim (V) [13:31:52] (komiteens leder): Flere av de foregående talerne har på en god måte beskrevet de utfordringene vi står overfor på dette området. Det er også gitt en god beskrivelse av mye av det positive arbeidet som er gjort, og som har bidratt til at deler av problemet er redusert. Det har også vært en god påpekning av de utfordringene vi står overfor, og som det er bred enighet om at vi nå må ta fatt på med styrket kraft.

For Venstre er det helt naturlig at vi har som ambisjon at Norge skal være et foregangsland når det gjelder å hindre kjemikalier i å gjøre skade på helse og miljø. Det bør være en ambisjon for Norge å være en pådriver for strengere internasjonal regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Venstre støtter fullt og helt de foreslåtte tiltak i meldingen og en innsats på de områdene hvor Regjeringen bebuder at en vil komme tilbake med en mer offensiv politikk.

Vi støtter også de prinsippene som skisseres, og som skal ligge til grunn for arbeidet for et giftfritt miljø. Regjeringen sier i sitt dokument til Stortinget at en er opptatt av at forskningsaktiviteten skal styrkes når det gjelder helse- og miljøfarlige kjemikalier. Det er en helt naturlig ambisjon, for en del av problemet er det en ikke vet, og de sammenhengene en ikke kjenner til. Denne ambisjonen om å styrke forskningsinnsatsen har for øvrig Regjeringen beskrevet på en rekke områder, og det framstår som stadig mer uforståelig at en på en rekke områder ønsker å styrke forskningsinnsatsen, men samtidig reduserer ambisjonene gjennom budsjettene og sier at en ønsker nå å ha et hvileskjær i forskningspolitikken. Det er det viktig at en avløser med ny offensiv satsing.

Det som er oppløftende på dette området, er å se at politikken har virket på noen områder. Men det er fortsatt mye som er ugjort, og vi har det travelt. Et av de områdene som det er viktig å få ryddet opp i, er gamle miljøsynder

som forurenses grunnen både på land og på sjøbunnen. Selv om Regjeringen altså understreker at en skal rydde opp, ble ikke dette, som enkelte foregående talere var inne på, fulgt opp med bevilgninger i budsjettet for 2007. Det er et problem på en del områder i miljøpolitikken at den ambisjonen som en sier en har, og det en faktisk leverer av bevilgninger og virkemidler, ikke henger sammen. Det illustreres godt med et budsjett hvor en sier en har ambisjoner om å rydde opp, men kutter bevilgningene med 6 mill. kr.

Forurensere betaler-prinsippet er viktig for Venstre, og det er viktig at det også inkluderer at der staten eller statlige selskaper har drevet virksomhet, har en et særlig ansvar for å gjennomføre opprydding, bl.a. fordi staten skal vise vei ved å ta ansvar og ved å utføre en offensiv politikk på dette området.

Regjeringen har sagt at den vil gjennomføre handlingsplaner for opprydding av sjøbunnen og for opprydding i forurenset jord – barnehager og lekeplasser er i den forbindelse spesielt nevnt. Jeg håper at en vil komme tilbake med en forpliktende plan for hvordan en vil trappe opp bevilgningene på dette området, og det ville vært positivt om regjeringspartiene hadde sluttet seg til forslaget som foreligger i innstillingen, om å fremme en slik forpliktende plan for Stortinget i løpet av høsten. Det ville være en god måte å komme opposisjonen i møte på, og det ville være en viktig offensiv på et område hvor det definitivt trengs.

Statsråd Helen Bjørnøy [13:36:10]: «Sammen for et giftfritt miljø» er den første stortingsmeldingen som behandler helse- og miljøfarlige kjemikalier i sin fulle bredde. Meldingen kommer fordi dette er et område som Regjeringen prioriterer høyt.

Innstillingen og innleggene så langt i dag viser at et samlet storting er enig i at det trengs en ambisiøs og helhetlig politikk mot helse- og miljøfarlige kjemikalier. Kjemikaliepolitikken skal sikre et høyt beskyttelsesnivå for både forbrukere, arbeidstakere og miljøet. En forsterket innsats i dag og en aktiv bruk av føre var-prinsippet vil også bidra til at kommende generasjoner ikke må bruke store ressurser på å rydde opp etter vår tids forurensninger.

Mye er gjort for å redusere risikoen. Skal vi oppnå en trygg og giftfri framtid, må likevel bruk og utslipp reduseres mer. Regjeringen foreslår derfor i meldingen en rekke nye grep som skal bidra til at utslippene og bruken av helse- og miljøfarlige kjemikalier reduseres.

Miljøgifter kjenner ingen landegrenser. De fraktes over lange avstander gjennom luft og havstrømmer og gjennom handel med produkter. Særlig er våre nordområder, slik som representanten Børge Brende sa det, en slags «utslagsvask» for miljøgifter. Derfor er det helt nødvendig med internasjonale løsninger i tillegg til nasjonale tiltak, og Norge skal være en aktiv pådriver. Mange stoffer som vi har forbudt eller regulert strengt, er fortsatt i bruk i utviklingsland, hvor kontrollen og muligheten for å beskytte seg mot skader er veldig svak. Jeg er glad for at energi- og miljøkomiteen også anser at innsatsen mot miljøgifter må være en viktig del av bistandsarbeidet.

Fortsatt gjenstår det utfordringer for norsk industri. Regjeringen vil derfor ikke tillate miljøgiftutslipp fra ny produksjon etter 2008 med mindre det foreligger tungtveiende grunner. Strengt miljøkrav vil kunne bidra til at ny og renere teknologi utvikles. I tråd med generasjonsmålet skal utslippene være stanset så langt som mulig innen 2020. Næringslivet skal derfor innen 2010 utarbeide planer som viser hvordan dette skal sikres. Regjeringen vil også stille strenge krav til annen verdiskapende virksomhet, som jordbruk, skogbruk, akvakultur og transportsektoren.

Regjeringen vil at produktene vi omgir oss med, skal være trygge. Det er de ikke når de inneholder miljøgifter. Regjeringen vil så langt som mulig stanse bruken av miljøgifter i forbrukerprodukter. I tillegg arbeider vi for å forby eller innføre andre virkemidler for andre miljøgifter, slik som flere bromerte flammehemmere, kvikksølv og kobber. Nylig har vi forbudt miljøgiften PFOS. Regjeringen vil også styrke informasjonen om helse- og miljøfarlige kjemikalier i produkter, slik at vi alle kan foreta informerte valg.

Så noen ord om REACH. Det nye kjemikalierregelverket REACH er altså nylig vedtatt i EU. REACH innebærer at næringslivet får ansvar for å dokumentere at deres kjemikalier er trygge for helse og miljø. REACH-regelverket vil alt i alt gi bedre beskyttelse av helse og miljø. Mer informasjon om kjemikalier vil gjøre det mulig å velge bort de farlige kjemikaliene. REACH vil også sikre at de aller farligste stoffene forbyes eller reguleres strengt. Jeg merker meg at komiteen ønsker en rask gjennomføring av REACH i Norge. Jeg kan forsikre at arbeidet har høy prioritet i Regjeringen.

I tillegg til våre egne vurderinger har vi satt i gang en prosess som involverer de andre EFTA-landene for å få fortgang i prosessen.

Økt kunnskap om kjemikalier er høyt prioritert. Vi må ha forsknings- og overvåkingsresultater som kan brukes som grunnlag for ny politikk. Regjeringen vil bl.a. utvikle et helhetlig kartleggings- og overvåkingsprogram innen 2009, hvor vi særlig vil legge vekt på data fra de arktiske områdene.

Et hovedfokus i meldingen er hvordan vi kan forebygge at det senere blir behov for å rydde opp i forurenset grunn og sedimenter. Flere av våre fjorder og havner er i dag sterkt forurenset som følge av tidligere tiders utslipp og bruk av miljøgifter. Å rydde opp langs norskekysten og i fjordene våre er høyt prioritert av Regjeringen. Meldingen inneholder en egen handlingsplan for forurenset sjøbunn, med utgangspunkt i de 17 mest forurensede områder i Norge.

Regjeringen vil gjøre en særlig innsats for å beskytte barn, og meldingen inneholder en handlingsplan for opprydding av jord i barnehager og på lekeplasser.

Regjeringen ønsker også å øke innsatsen for å redusere mengden farlig avfall. Vi vil også styrke arbeidet med å stanse utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier til og fra avløpsrørene.

Et av hovedmålene i kjemikaliepolitikken er å stanse utslipp av miljøgifter innen 2020. Dette er et ambisiøst

mål og et mål miljøvernmyndighetene ikke kan nå alene. Regjeringen vil derfor invitere relevante organisasjoner og ulike sektorer med i et bredt sammensatt utvalg som skal gi råd om hvordan det må arbeides videre for at målet skal nås.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [13:43:43]: Regjeringen vil stanse utslippene av miljøgifter innen 2020. Det synes jeg er en flott ambisjon.

Men så er det de utslippene som delvis har kommet for mange, mange år siden. Staten er, som sagt, forurenses på mange av områdene. Vi har industristeder rundt omkring i Norges land der både staten selv har vært aktør og industribedrifter eid av staten har vært aktør. De ligger der og er sterkt forurenset. Likeens er det med fjordene, som tidligere nevnt.

Opposisjonen fremmer i dag et forslag som nok kommer til å falle. Vi har hørt fra representanten Kristoffersen at det er et unødvendig forslag, fordi dette jobber Regjeringen med. Hvis statsråden trenger påminning, er forslaget at Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en forpliktende opptrappingsplan for opprydding i forurensende sedimenter – jeg skulle til å si – til lands og til vanns. Når det er unødvendig av mindretallet å be om denne planen, lurer jeg på om statsråden kan fortelle meg hvor dette arbeidet står.

Statsråd Helen Bjørnøy [13:44:56]: Mange av disse områdene er veldig store, de har mange sammensatte forureningsproblemer og det er også flere ansvarlige, noe som selvfølgelig gjør at vi har behov for fleksibilitet når vi skal gå konkret inn i de ulike områdene. Vi ser, på mange av disse områdene, at vi må vurdere både kostnadene og hvem som konkret er ansvarlig. Når det gjelder budsjettene, vil det komme til uttrykk på hvert enkelt, i de årlige budsjetrundene. Men det er helt klart at vi er nødt til å foreta konkrete analyser på hvert enkelt område, fordi det er både komplekst og sammensatt.

Børge Brende (H) [13:45:59]: Som jeg også refererte i mitt innlegg, sier en samlet komite at REACH i en global sammenheng er svært ambisiøst. Når Regjeringen nå jobber med spørsmålet om implementering av REACH-forordningen i norsk regelverk, ser statsråden da noen områder innenfor REACH hvor EU går for kort i forhold til det som er norske standarder i dag?

Statsråd Helen Bjørnøy [13:46:37]: Vi holder akkurat på med vurderingene av de ulike delene av REACH. Det jeg tror det er stor enighet om, er at REACH er et omfattende regelverk, og at det alt i alt er bra for helse og miljø. Men det er helt nødvendig at vi går grundig til verks, nettopp for å avdekke de problemstillingene som bl.a. representanten Brende nevner, for å sikre oss et så godt regelverk som mulig. Men Regjeringen ønsker å innlemme REACH så snart som mulig, og vi jobber altså, som jeg

også sa i mitt innlegg, sammen med de andre EFTA-landene for å få fortgang i prosessen.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [13:47:42]:

Jeg registrerer at statsråden ikke var inne på giftdumpingen i Indre Oslofjord i sitt innlegg. Det synes jeg er litt merkelig, når en representant fra regjeringsfraksjonen sier at denne regjeringen handler der andre bare prater. Her hadde man hatt mulighet til å gå fra ord til bærekraftig handling. Jeg synes også det er rart i forhold til den oppmerksomhet denne saken får i de berørte kommuner. Det er mange i Nesodden, i Opegård og i Oslo som er redde. Man frykter hva denne giftdumpingen fører med seg.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvordan vil statsråden ta denne frykten, denne folkelige reaksjonen i disse kommunene, på alvor? Hvilke tiltak gjør statsråden for å spille på lag, for å informere og for å gjøre de riktige grepene i oppryddingen, slik at befolkningen som bor i dette området, kan være trygg?

Statsråd Helen Bjørnøy [13:48:50]: Oppryddingen i Oslofjorden er et stort miljøtiltak. Det er i tillatelsene til oppryddingen og deponeringen satt en rekke krav til overvåking. På grunn av den uroen som har vært den siste perioden, bad jeg i mars Statens forurenningstilsyn om å sørge for ytterligere overvåking, nettopp for å møte den uroen og for å sikre at prosessen går slik som tillatelsene innebærer. SFT er altså i disse dager i ferd med å iverksette den økte overvåkingen.

Gunnar Kvasheim (V) [13:49:43]: Statsråden har helt rett når hun i sitt innlegg understreker behovet for ny kunnskap og forskning. Det var derfor jeg påpekte i mitt innlegg at det ikke henger sammen med at en ikke følger opp med bevilgninger til forskningssatsing i budsjettene. Statsråden var også inne på behovet for god datatilgang i de arktiske områdene. Jeg viser i den forbindelse til Venstres forslag om støtte til Zeppelin-stasjonen i Ny Ålesund, som er et viktig instrument, men som sliter med knappe budsjetter.

Jeg har registrert at Regjeringen har forpliktende planer når det gjelder barnehagedekning, barnehagepris osv., men når det gjelder opprydding i grunnen i barnehagene og i norske fjorder, er man mye vagere. Man sier at man har ambisjoner, men kutter i budsjettene. Er det statsrådens ambisjon at det i høstens budsjett skal satses mer penger enn tidligere på dette området, som en del av en planmessig opptrapping av bevilgningene?

Statsråd Helen Bjørnøy [13:50:43]: Nå skal ikke jeg avsløre noe knyttet til budsjettet for 2008, men det er helt klart at opprydding av miljøgifter og opprydding både på sjøbunn, i barnehager og på lekeplasser er et høyt prioritert område. Meldingen som vi har lagt fram her, går nettopp på et av de områdene som Regjeringen prioriterer høyt. Miljøgifter, sammen med klima og biologisk mangfold, er de høyest prioriterte områdene innenfor miljø.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [13:51:33]: I stortingsmeldingen sier Regjeringen at de vil vurdere innføring av en avgift eller et forbud mot bruk av kobber i treimpregning. I dag finnes det ikke fullgode alternativ til denne kobberbruken, noe som utstrakt forskning i både Norge og Europa tilsier, og som SFT har bekreftet. En avgift vil da kun medføre at man får økte produksjonskostnader, uten at man får noen særlig miljøeffekt, for man har ikke noe alternativ til kobberet.

Energi- og miljøkomiteen sier i sin innstilling at man vil åpne for at Regjeringen vurderer andre virkemidler enn forbud og avgift. Hvilke virkemidler ser statsråden for seg som mulige i denne sammenheng?

Statsråd Helen Bjørnøy [13:52:16]: Vi har jo et nasjonalt mål om å redusere utslipp av kobber vesentlig innen 2010. For å nå målet om vesentlig reduksjon av kobber, er det behov for ytterligere virkemidler. Vi foretar den vurderingen av hvilke virkemidler som må iverksettes. Da er både forbud og avgifter, eller kombinasjon av forbud og avgifter, relevant. Men det er også viktig at det må forskes mer på miljøgiftfrie alternativer, og her er det også en jobb som må gjøres framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Terje Aasland (A) [13:53:11]: I likhet med mange andre er jeg glad for at et samlet storting er enig i de hovedprinsippene som er lagt fram i denne meldingen. Skal vi oppnå et giftfritt miljø, tror jeg det er en viktig forutsetning.

Men det betyr også at meldingen representerer et godt stykke arbeid, hvor viktige mål og utfordringer er trukket opp og presentert. Dette er før i dag omtalt av mange, så jeg skal ikke gjenta akkurat det.

Jeg vil starte med å si at det er gjort mye bra arbeid med å begrense utslipp og konsekvensen av kjemiske stoffer i Norge allerede. Reduksjonen av farlige og giftige stoffer har historisk kommet fram mange steder, tror jeg, i kombinasjon mellom strengere regulering fra myndighetene, en engasjert miljøbevegelse og et næringsliv som er blitt mer og mer opptatt av sitt eget omdømme. Det tror jeg er viktig. Ikke minst ser jeg dette i min egen region, som jeg synes er et godt eksempel på akkurat det. Jeg husker godt miljøbevegelsens aksjoner, og jeg husker godt myndighetenes innsats og krav om reguleringer. Nå ser vi altså konsekvensene av industriens og det samlede samfunnets innsats. Det er bra, og det er et bevis på at vi sammen kan gjøre svært mye, og at det nytter. Jeg tror at historiens kunnskap viser oss, til tross for dagens og morgendagens utfordringer, at vi kan oppnå mye, og at vi kan, dersom vi velger å samle oss, legge et grunnlag for en framtid med et giftfritt miljø.

Så er det mange utfordringer. En av dem er pekt på, nemlig å rydde opp i en sjøbunn som er forurenset gjennom mange år. I meldingen slås det klart og ettertrykkelig fast at man skal gjennomføre de tiltaksplanene som er definert. Det er et utrolig viktig arbeid som skal gjøres, og

det er et ganske stort arbeid som skal gjøres. Jeg har den største tiltro til at både Regjeringen og Stortinget vil følge opp det arbeidet i framtiden.

En annen utfordring er å gi tilstrekkelig informasjon om farlige stoffer, og kjemiske stoffer. Jeg tror også det å gjøre informasjonen mer allment tilgjengelig vil være av betydning. Det vil øke bevisstheten, og det vil gjøre at folk flest blir mer opptatt av konsekvensene ved bruken av de kjemiske stoffene. Ikke minst er det viktig for en føre var-diskusjon og -holdning. Det å bedre allmennhetens tilgang til informasjon tror jeg er et viktig arbeid – som ikke er omtalt i meldingen, men som må gjøres for å bedre forholdene.

Et annet punkt, som også er nevnt av flere, er forholdet til REACH. Det sies i meldingen at Norge vil vurdere eventuelle behov for unntak gjennom tilpasninger i EØS-avtalen. Miljøvernministeren har allerede vært inne på det. Jeg har bare lyst til å understreke det som representanten Asmund Kristoffersen sa tidligere i dag, at et eventuelt løp for å få enkelte unntak fra REACH kan være en risikosport, spesielt med tanke på at det haster med å få implementert det.

Det er nå gått fem måneder siden meldingen ble lagt fram, og det er en halv måned igjen før REACH-forordningen tretr i kraft direkte overfor bedrifter og myndigheter i EU, altså fra 1. juni 2007. I Norge får REACH-forordningen altså ikke direkte virkning, men må først formelt tas inn i EØS-avtalen, og det er dette som haster.

Regelverket knyttet til REACH er meget komplisert og komplekst. De største byrdene er knyttet til å registrere stoffene. Registreringsansvaret ligger på bedrifter i EU som produserer kjemiske stoffer innenfor metaller, mineraler og andre naturstoffer, eller som importerer i ren form eller stoffblandinger inn til EU. Brukere av kjemiske produkter har ikke registreringsansvar. Men så lenge REACH ikke er en del av EØS, vil norske eksportbedrifters kunder innenfor EU være importør av stoffene. Dermed vil de få den formelle plikten til å registrere alle stoffene som inngår i de importerte produktene. Dette kan de unngå ved å skifte til en leverandør innenfor EU, men vi håper at det ikke skal bli slik.

Det er derfor viktig for konkurransesituasjonen til norske eksportbedrifter at vi blir en del av REACH-systemet, og at vi blir det raskt. Det haster med en avklaring. Jeg er beroliget av det miljøvernministeren nå har sagt, når hun har sagt at dette er en prioritert oppgave for Regjeringen. Det er en viktig sak for norske eksportbedrifter.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 3023)

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (Innst. S. nr. 183 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 32 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten begrenses til 1 time og 5 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Høyre 10 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Kristelig Folkeparti 5 minutter, Senterpartiet 5 minutter og Venstre 5 minutter.

Det foreslås i tillegg at statsråden får en taletid på inntil 5 minutter.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil 3 replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og 5 replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Torny Pedersen (A) [13:59:52] (ordfører for saken): Så er vi kommet til den siste runden angående vern og utvikling av villaksbestandene og skal nå vedta ferdigstillingen av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder.

Regjeringens framleggelse av proposisjonen like før jul skapte ikke de store medieopplagene, og det tolker jeg slik at både miljøorganisasjonene og havbruksnæringene er godt fornøyd med innholdet i proposisjonen. Det er heller ikke stor uenighet i komiteen, noe som gjenspeiler seg i innstillingen. Så jeg takker komiteen for et godt samarbeid.

Noen partier hadde ønsket en evaluering av den første runden før man gikk på sluttfasen, men signalene fra oppdrettsnæringen gikk ut på det motsatte. De ville bli ferdige med hele prosessen så fort som mulig. Tiden var allerede overmoden, og de ville ha forutsigbarhet i næringen.

Norge ender nå opp med 52 laksevassdrag og 29 laksefjorder, noe som er om lag det antallet Villaksutvalget foreslo i sin NOU 1999:9 Til laks åt alle kan ingen gjera?

St.prp. nr. 32 for 2006-2007 er en godt utarbeidet proposisjon der flere departement har vært involvert. Etter min mening er den godt balansert mellom miljøtiltak for å ta vare på de mest produktive bestandene av villaks og næringsvirksomhet, og da spesielt oppdrettsnæringen.

Vi vet at situasjonen for villaksen er alvorlig i store deler av artens utbredelsesområde, og da er det viktig å sette inn ressurser og virkemidler for å stanse ytterligere tap av stammer. Blant annet skal beskyttelsesregimet sikre villaksen særlig beskyttelse.

Hele komiteen er enig i at det er viktig å ta vare på den atlantiske villaksen, der Norge har et stort internasjonalt ansvar for at vi i framtiden skal kunne drive turistnæring i distriktene, drive rekreasjonsfiske og ha tilgang til genetisk materiale for oppdrettsnæringen.

Fremskrittspartiet og Høyre har skrevet en motmerknad til det at flertallet mener at vernet av de nasjonale laksevassdrag og laksefjorder skal være permanent.

Ingen ting varer evig, sier nå jeg. Dersom ny teknologi, ny kunnskap og nye generelle rammebetingelser tilsier endringer i regelverket for forvaltningen av vassdragene

og fjordområdene, kan dette tilsi en ny gjennomgang. For øvrig skal hele ordningen evalueres senest i 2017.

Mange forhold påvirker villaksens utvikling, og vi er nødt til å foreta noen tiltak. Det er bl.a. tiltak i oppdrettsnæringen, gyrobekjempelse, vassdragstiltak, kalking, forskning og overvåking. Rømning av oppdrettslaks er en av de største truslene for villaksen. Dessverre stiger rømningstallene fra år til år, slik at det nå rømmer like mange laks fra oppdrettsanlegg som det finnes villaks i norske elver. I fjor fikk Fiskeridirektoratet melding om at 790 000 laks og ørret hadde rømt. Her kan det i tillegg finnes store mørketall.

Det er det største miljøproblemet oppdrettsnæringen har, og derfor er det viktig at hele komiteen er klar på at her må det tiltak til både i form av forskning og også i form av å vurdere behov og muligheter knyttet til framtidig teknologi og produksjonsformer. DNA-sporing, som Havforskningsinstituttet har utarbeidet, kan være et gjennomslag for å spore tilbake til rømt oppdrettsfisk.

Hittil har dette tiltaket vist gode resultater. Alle vet vi at for å treffe riktige beslutninger er det av avgjørende betydning å få tilgang til relevant kunnskap. Slik er det også i denne saken. Når det gjelder forvaltning av villaksressursene, er det mye kunnskap, men også kunnskapshull, og sjelden er det et entydig fasitsvar.

Men alle kan lære, og det er det Kunnskapssenter for Laks og Vannmiljø i Namsos skal bidra med. Stiftelsen har som formål å bidra til økt kunnskap om laksebestandene som grunnlag for bærekraftig forvaltning og næringsmessig utnyttelse. De skal legge fram resultater som er uhildet, der ingen kan trekke deres objektivitet i tvil. Styret er bredt sammensatt av forskere, grunneiere og representanter fra havbruksnæringen i tillegg til de som har laksefiske som næring og hobby.

Jeg er stolt over å kunne si at den rød-grønne regjeringen bevilger i dag, i revidert nasjonalbudsjett, 900 000 kr til denne stiftelsen. Dette kommer godt med i utviklingen av senteret.

Alle kjenner vi problemene med *Gyrodactylus salaris*. I tillegg til rømt oppdrettslaks er denne parasitten en av de alvorligste truslene mot villaksen. Den kom til Norge i 1975 fra Sverige i vår myndighetsregi, og har siden vært påvist i hele 46 vassdrag. Etter et omfattende bekjempelsesarbeid er den nå i 20 vassdrag.

Ingen regjering før har satset så mye på bekjempelsen av gyro som den sittende regjering.

Villaksen skal beskyttes, og vassdragene skal gjøres rene for parasitten. I Steinkjærvassdraget er arbeidet i gang, og det neste store tiltaket er Vefsna i Nordland. Dette har denne regjeringen tatt på alvor, og bevilger i dag i revidert nasjonalbudsjett 20 mill. kr i tillegg til de 31 mill. kr som ble bevilget i budsjettet for i år. Nå skal jobben gjøres.

Vefsna med sideelver skal renses slik at villaksen blir reetablert. Store naturopplevelser og næringsutvikling skal bli mulig i framtiden. Selv om Vefsna ble vernet mot vannkraftutbyggingen gjennom Soria Moria-erklæringen, så er ikke benevnelsen «laksevassdrag» noe hinder for vannkraftutbygging.

Hele komiteen er fornøyd med at Regjeringen mener kraftutbygging som ikke har nevneverdig betydning for laksen, kan gjennomføres. Faktisk er det slik at enkelte vassdrag er blant de beste laksevassdragene, fordi det ved regulering er mulig å utjevne vannføringen slik at ingen deler av vassdraget blir tørrlagt, selv med lite nedbør. Vi får håpe at klimaforandringene ikke innebærer en tørrlegging av de vernede vassdragene i framtiden.

Når det gjelder næringsutvikling i våre 29 laksefjorder, er det litt forskjellige meninger hos partiene i komiteen om hvor strenge reglene for dette skal være. Det er en kjensgjerning at de første laksefjordene ble opprettet kun for å beskytte villaksen mot oppdrett. Dette gjelder ennå, men en vil kunne drive med andre næringsaktiviteter i laksefjorder – samtidig som villaksen beskyttes.

Så litt om de enkelte fjordene. Jeg er glad for at flertallet i komiteen er enige om å flytte Førdefjordens «yttergrense (...) tilbake til den tidligere midlertidige sikringssonen». Etter høringer med ulike aktører fra Sogn og Fjordane ble det nødvendig å få flyttet grensen, slik at Flokenes Fiskefarm – som fire familier eier og driver – vil ligge utenfor yttergrensen for laksefjorden og ha utviklingsmuligheter i framtiden, på lik linje med de andre oppdrettsanleggene i fjorden. Dette er god miljø- og distriktpolitikk.

I ettertid har komiteen fått en del henvendelser fra oppdrettere i Sandsfjorden. Når det gjelder denne fjorden, kan det se ut som om det gis gale opplysninger i proposisjonen. Dette vil nok statsråden si noe om.

Forslag nr. 8 – i tolvte time – fra Fremskrittspartiet, om å flytte grensen i Sandsfjorden, vil de rød-grønne ikke støtte. Dette er en grense som ble foreslått av Direktoratet for naturforvaltning allerede i 2003. Den har aldri vært oppe til diskusjon, heller ikke i høringer. I proposisjonen presiseres det:

«Stamfiskproduksjonen i Sandsfjorden skal sikres mulighet til nødvendig utvikling i tråd med endrede nasjonale rammebetingelser for stamfiskanlegg.»

Jeg mener derfor at anleggene i Sandsfjorden fortsatt har utviklingsmuligheter.

Tanafjorden i Finnmark skal i framtiden være en oppdrettsfri fjord. Det innebærer at Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett vil gi Gamvik kommune 5 mill. kr i omstillingsmidler – som kompensasjon.

Til slutt: I komiteens tilråding til vedtak står den opprinnelige grensen i Førdefjorden, satt av Regjeringen. Denne grensen utgår, jf. det som er innstilt under V. Fra nå av vil den gjeldende yttergrense for Førdefjorden som laksefjord være lik «den tidligere midlertidige sikringssonen i fjorden».

L o d v e S o l h o l m hadde her teke over presidentplassen.

Tord Lien (FrP) [14:10:36]: Jeg hadde gledet meg til at Regjeringen skulle legge fram en stortingsproposisjon om villaks. Jeg hadde håpet den skulle inneholde en ambisiøs satsing på å styrke villaksen. Den proposisjonen vi behandler i dag, gjør ikke det.

For 150 år siden fantes atlantisk laks i rikt monn i Norge, i Nord-Amerika, på Island, på De britiske øyene, i Russland og i Sverige.

Norge har alltid hatt mange sterke laksestammer, men bestandene i de fleste andre lakselandene er sterkt redusert. Dermed har bevaringen av den norske villaksen fått relativt større betydning internasjonalt. Det er imidlertid viktig å peke på at det ikke finnes belegg for å si at laksen som art er truet i Norge. Noen få av bestandene er derimot utryddet, og noen er truet. Dette har vi alle et felles ansvar for å bidra til å korrigere.

Hver lakseelv har sin egen genetisk unike bestand. De aller fleste av laksebestandene i Norge har det til felles at de etter ca. et års tid som lakseyngel i en elv reiser på en flerårig næringsvandring i storhavet.

Nettopp det at laksen er avhengig både av havet og av ferskvann i elv, er en medvirkende årsak til at antallet bestander av atlantisk laks internasjonalt er sterkt redusert, og at andre bestander er svekket.

Det er forskjellige forhold som kan true i forskjellige vassdrag. Det er f.eks.:

- forsuring fra industri og fra landbruk
- lite miljøtilpasset vassdragsregulering
- overbeskatning både i elv og i sjø
- kjemikalier
- rømt oppdrettslaks
- lakselus
- og – ikke minst – lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*

Av disse truslene er det vassdragsutbyggingen på 1930-tallet og fram til 1960-tallet som er årsaken til langt de fleste utryddelsene, mens forsuring og gyro nok er årsaken til noen få av de mest alvorlige tilfellene.

Så er jeg som representant for Fremskrittspartiet stolt over å se at den kampen mitt parti har ført i Stortinget for å øke bevilgningene til kalking av forsurede vassdrag – i tillegg til reduserte svovelutslipp fra industrien i Europa – har ført til at forsuring som årsak til tap av laksebestander nok vil kunne unngås i framtiden.

Det er imidlertid grunn til å peke på at mange av de vassdragene i Agderfylkene og på Vestlandet som kalkes i dag, må kalkes ennå i mange år før de endelig kan friskmeldes.

Vannkraftutbygging, slik man gjorde det i første del av det forrige århundre, er den viktigste årsaken til at bestander av villaks er utryddingstruet – eller er blitt utryddet. Disse vannkraftanleggene ble bygd i en tid da man kjente lite til hvilke økologiske konsekvenser utbyggingen ville få, og i en tid da industriens kraftbehov overskygget de fleste andre hensyn. Samtidig skjedde dette ved bruk av en helt annen teknologi enn den som er tilgjengelig i dag. I dag er kunnskapsnivået et helt annet, og utbygginger kan mange steder skje uten at det forverrer villaksens oppvekst- og gytevilkår i elva. I enkelte tilfeller kan det til og med føre til bedre vilkår for laksen.

I denne sammenheng vil jeg gi min støtte til Regjeringen for at den i proposisjonen kommuniserer at den vil gi tillatelse til vassdragsutbygging, dersom det ikke vesentlig negativt påvirker laksens levevilkår i elva. Men jeg forstår ikke helt hvilke biologiske forhold som rettfærdiggjør

at forvaltningsregimet for laksens fødestue, elva, er mindre strengt enn forvaltningsregimet for fjordene, hvor laksen i løpet av noen få dager bare passerer. Etter min oppfatning vil et regime der en både i elv og i sjø tillater alt som ikke er til skade for laksen, være det riktige – noe som også framgår av innstillingen.

Kunnskap om hvordan kraftutbyggingen påvirker laksen, og om hvordan både nye og gamle anlegg bør utformes, er viktig. Mange sterke fagmiljøer i Norge kan mye om laksens biologi.

Når det gjelder kunnskap om hvordan inngrep i elv påvirker laksen, er det grunn til å trekke fram miljøene tilknyttet Vassdragslaboratoriet i Trondheim og NINAs forskningsstasjon for villaks på Ims i Rogaland.

For å kunne si noe om hvordan inngrep i elv påvirker laksen, er man avhengig av to forhold. Det ene er mulighet til å modellere inngrepene, noe man kan gjøre på Vassdragslaboratoriet. Det andre er muligheten til – ved hjelp av vitenskapelige instrumenter – å studere laksen mens den opptrer i sin naturlige biotop, elva. Det er dette de gjør på forskningsstasjonen på Ims.

Begge disse miljøene representerer internasjonal toppklasse og vil være viktige bidragsyttere til den kunnskap villaksforvaltningen har behov for i framtiden. Kunnskap fra disse miljøene behøves for å kunne utforme treffsikre tiltak for styrking av villaksen og for å kunne legge til rette for miljøtilpasset kraftutbygging – og også i forhold til hvordan de nær forestående konsesjonsrevisjonene best kan utføres.

Disse fagmiljøene er også viktige i forhold til evalueringen av Regjeringens arbeid med villaksen. La meg i den anledning peke på at jeg er mye mer komfortabel med stortingsflertallets tilnærming enn med Regjeringens tilnærming til evalueringen. I St.prp. nr. 32 gis det uttrykk for at det primært er vernet av fjorder og elver som skal evalueres. Jeg er glad for at stortingsflertallet i komiteinnstillingen gjør det klart at et samlet storting ønsker en mer ambisiøs tilnærming:

«Alle villaksens trusselfaktorer må overvåkes i et tilstrekkelig antall nasjonale laksevassdrag og laksefjorder samt i et tilstrekkelig antall fjorder og vassdrag som ikke er en del av ordningen.»

Dette er jeg veldig fornøyd med. Det viser at Regjeringen i hvert fall i noen grad ønsker å satse på forskning rundt villaksen.

Av alle trusselfaktorene jeg så langt har nevnt, er det kun én faktor som er i nærheten av å ha et potensial til å kunne utrydde all laks i norske vassdrag. Det er lakseparasitten Gyrodactylus salaris. Det er også grunn til å minne om at parasitten ikke finnes naturlig i norsk fauna, og at det var staten, gjennom utsetting av gyroinfisert laks fra statens avlsstasjon på Sunndalsøra, som introduserte gyro til norsk natur. Fremskrittspartiet er av den klare oppfatning at dette faktum burde borge for at staten også burde sette alle ressurser inn på å få utryddet gyroen fra norsk natur.

I forrige periode anklaget alle de tre dagens regjeringspartier Bondevik II-regjeringen for unnfallenhet i kampen mot gyro. Særlig var statsråd Helen Bjørnøys parti, SV, en

aggressiv pådriver for å løfte bevilgningene opp mot et akseptabelt nivå. Dagens framlegging av revidert nasjonalbudsjett tyder på at løftene ikke er helt glemt, men flertallet vil i dagens votering avvise å følge opp den såkalte «ideal-planen» til Direktoratet for naturforvaltning for bekjempelse av gyro. Planen som er fra 2002, tar i stor grad hensyn til samfunnsøkonomi og fare for smittespredning. De beregninger som ligger til grunn for planen, viser at det er til dels store samfunnsøkonomiske gevinster å hente på å styrke satsingen på bekjempelse av Gyrodactylus salaris.

Det er to store paradokser i forhold til gyro og dagens innstilling.

Det ene paradokset er at vi nettopp har fått klarlagt fra statsråden at behandlingen av Steinkjærvassdraget av budsjettmessige årsaker ikke vil la seg slutføre i år heller. Steinkjærvassdraget har vært infisert i mer enn 30 år. De første årene på 1970-tallet var de tre elvene i Steinkjærvassdraget blant de beste lakseelvene i landet. Elvene er nå praktisk talt tomme for laks.

Paradoks nummer to er at vi i dag vil vedta å verne Vefsna. I Vefsna har det ikke på årevis vært dokumentert vellykket utvandring av smolt på grunn av gyro. Vefsna vil med dagens bevilgninger til bekjempelse av gyro, selv etter framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett i dag, aldri noensinne kunne friskmeldes.

I tillegg er det slik at gyro kan spre seg fra ett vassdrag til et annet. Med tanke på at Midt-Norge, med Helgeland, inneholder fem av de ti mest potente laksevassdragene i Norge, og at to av dem er infisert av gyro, er det grunn til å være urolig. Skulle gyroen spre seg fra Vefsnassdraget og Steinkjærvassdraget til Namsen eller Gaula, kan det ikke være tvil om hvor ansvaret ligger.

Flertallets manglende ambisjoner og vilje til satsing er etter min oppfatning et sjansespill og står i kontrast til det samme flertallets klokkertro på passivt arealvern som et miljøpolitisk virkemiddel. Kanskje hadde norsk villaks vært bedre tjent med en skikkelig gyrobekjempelse i Vefsna enn at man verner den. Kraftsituasjonen i Midt-Norge og norsk fornybar energiproduksjon hadde i hvert fall vært bedre tjent med gyrobekjempelse enn med vern.

Jeg skal bruke resten av innlegget mitt til å snakke om fjordvernet. Jeg må få begynne med å peke på at i forhold til de fjordene Direktoratet for naturforvaltning utredet, valgte Regjeringen i hovedsak å skåne de fjordområdene som har størst verdi for oppdrettsnæringen. Faktum er at vi etter dagen i dag får mindre arealvern enn vi hadde før, og det er bra. Regjeringen gikk imidlertid inn for å verne to fjordområder hvor vern ville gitt særdeles uheldige konsekvenser for oppdrettsnæringen. En av disse fjordområdene er Førdefjorden. Jeg vil berømme saksordføreren og flertallet for at et enstemmig storting i dag vil gå inn for å trekke grensen innover i fjorden, slik at Flokenes Fiskefarm blir liggende utenfor verneområdet.

Det andre området som blir rammet, er Sandsfjorden i Rogaland. Etter dagen i dag blir størstedelen av kysten i Rogaland vernet. Det vil fra i dag av være et svært begrenset vekstpotensial for oppdrettsnæringen i fylket. Et av de firmaene som blir rammet, er Erfjord Stamfisk. Selskapet

produserer rogn og yngel for oppdrettsnæringen på hele Vestlandet. Fremskrittspartiet fremmer i dag et forslag vi dessverre ikke kunne spille inn i komiteens arbeid. Dersom forslaget får flertall i dag, vil det medføre at Sandsfjorden, pluss noen få mål utenfor fjorden, ikke blir vernet. Nettopp i dette lille området ligger en av Erfjord Stamfisks stamfisklokaliteter. Dersom vårt forslag ikke blir vedtatt, vil det medføre at produksjonen av rogn fra Erfjord Stamfisk blir mer sårbar, og sjansen for svikt i produksjonen øker. Å flytte grensen slik vi foreslår i dag, vil ikke ha noen negative konsekvenser verken for villaksen eller når det gjelder andre miljøhensyn.

Stamfisklokaliteter drives som kjent etter langt strengere regler enn vanlige matfisklokaliteter. Samtidig er det en kjensgjerning at næringen har vært rammet av mangel på smolt. Med tanke på at representantene Tore Nordtun og Magnhild Meltveit Kleppa i valgkampen i 2005 lovet at oppdrettsnæringen i Rogaland ikke skulle utsettes for ytterligere vern, er vårt forslag et bitte lite plaster på såret for dem som nå får sine arbeidsplasser vernet.

De øvrige fjordvernene medfører, med unntak av et og annet område, ingen større negative konsekvenser for eksisterende lokalt næringsliv, og det er bra.

De aller fleste vernede fjordområdene har vært vernet siden 1989. Da innførte Regjeringen midlertidige sikringssoner for laksefisk, mens enkelte andre områder ble vernet for første gang i 2002 gjennom Stortingets behandling av nasjonale laksefjorder. I denne perioden har det aldri blitt dokumentert at passivt arealvern er et treffsikkert virkemiddel. Til tross for dette dundrer flertallet i dag i vei med et forslag om å båndlegge store deler av norsk kyst mot oppdrett av anadrom laksefisk.

Direktoratet for naturforvaltning peker på at havbruk er en trussel mot enkelte laksestammer på bakgrunn av to faktorer: rømning og spredning av lakselus. Rømning har vært et stort problem de siste årene. Riktignok er trenden at en stadig lavere andel av fisken som produseres, rømmer, men på grunn av stor produksjonsøkning har ikke de totale rømningstallene gått særlig ned. Dessverre har rømningstallene for de to siste årene vært langt over normalen, og det er ikke heldig. Dermed er det viktig at både Stortinget og Regjeringen fokuserer sterkt på kampen mot rømning. Jeg forventer at denne regjeringens sterke retorikk rundt dette blir å finne igjen i budsjettet for 2008, i form av økte bevilgninger til statens rømningskommisjon. Det er imidlertid grunn til å peke på at det ikke er noe som tyder på at vern av fjordene fører til færre rømninger, snarere tvert imot.

Likeens er det viktig å peke på at lakselus på laks er helt naturlig. Men når konsentrasjonen av lakselus på utvandrende smolt blir for stor, vil den få redusert overlevelsessevne. Men så er det slik at vill smolt forlater elvene samtidig med vårløsningen og når vannføringen i elvene er på sitt største. Dette gjør at saltinnholdet i mange av de vernede og planlagt vernede fjordene på dette tidspunktet av året er så lavt at lusa rett og slett dør, og der er det praktisk talt ikke lakselus i merdene. Men noen ganger vet vi allikevel at smolt møter anlegg med forholdsvis høye kon-

sentrasjoner av lakselus. Derfor mener Fremskrittspartiet at istedenfor å legge hindringer i veien for oppdrettsvirksomheten, bør man heller stille strengere krav til bekjempelse av lakselus i den perioden vill smolt passerer oppdrettsanleggene. Det forslaget vi fremmer om nettopp dette i dag, blir jo ikke vedtatt, men jeg håper at statsråden vil ta med seg dette forslaget når hun skal arbeide videre med forskriften rundt fjordvernet.

Så vil jeg avslutte med å si at norsk havbruksnæring er i vekst, stikk i strid med de ønskene Regjeringen tilsynelatende – hadde jeg nær sagt – har. Det produseres stadig mer fisk med stadig høyere lønnsomhet. Samtidig er det en næring som i sin natur er distriktsvennlig. Det går ikke an å sentralisere en oppdrettsmerd. Skal næringen kunne fortsette å vokse som en lønnsom distriktsnæring, må den ha plass til å vokse. Gode lokaliteter er den viktigste faktoren for å sikre videre vekst og lønnsomhet. Mange av de beste lokalitetene ligger inne i fjordene, beskyttet mot vær og vind og med høyt ferskvannsinhold i vannet. Nesten 50 000 mennesker har sin inntekt knyttet til havbruk i Norge, og hver av disse står for et bidrag til verdiskapingen på mer enn 600 000 kr.

Når det gjelder matproduksjon, er havbruket dobbelt så stort som landbruket, uten at en eneste krone i subsidier er blitt innvilget. Havbruksnæringen kan bli en av arvtakerne etter oljenæringen dersom vi gir den mulighet til det. I den anledning er det viktig for meg å peke på at norsk havbruksnæring etter hvert handler om mye mer enn oppdrett av anadrom laksefisk. Jeg håper vi i løpet av dagen kan få avklart at oppdrett av marinfisk og landbaserte smoltanlegg skal få utvikle seg fritt innenfor begrensningene i akvakulturloven, selv om de ligger innenfor nasjonale laksefjorder.

Når det gjelder bevaring av villaksen, er det det å si at den saken vi behandler her i dag, ikke dreier seg om en ambisiøs satsing på å berge villaksen. Det vi behandler her i dag, er derimot en illustrasjon på at Regjeringen mener at det fremste miljøpolitiske virkemiddelet er passivt arealvern. Etter Fremskrittspartiets mening er dette feil. Når regjeringens partiene kategorisk slår fast at vernene som blir vedtatt, skal være permanente – nå modifiserte jo saksordføreren dette noe – er det lett å forstå hvorfor Regjeringen ikke var veldig interessert i en grundig evaluering av de forskjellige trusselfaktorenes innvirkning på villaksen.

Regjeringen velger i dag nok en gang å ofre oppdrettsnæringen i et spill for å framstå som handlekraftig i arbeidet med å redde villaksen og å gjenreise Norge som miljønasjon. Jeg må si at jeg hadde blitt mer imponert om Regjeringen og flertallet hadde vært mer konkret i forhold til hvilke aktive virkemidler Regjeringen selv skal ta i bruk for å styrke villaksen.

Derfor fremmer jeg herved de forslagene i innstillingen som Fremskrittspartiet er medforlagsstiller til, de forslagene vi står alene om, og det forslaget som er om delt på representantenes plasser.

Presidenten: Representanten Tord Lien har teke opp dei forslaga han refererte til.

Ivar Kristiansen (H) [14:26:02]: Det er en stor og viktig sak vi har til behandling i dag. La meg bare innledningsvis få gi honnør til saksordføreren for hennes gode jobb med denne saken. Jeg skal ikke legge noe mer i det enn at det fort kunne ha gått enda mer i gal retning enn det Høyre egentlig hadde sett for seg med – kanskje – en annen saksordfører. Men det var ikke det som var mitt største poeng i denne debatten.

Norsk laksenæring er egentlig et moderne industrieventyr i en klasse som det nesten ikke noe annet sted i verden finnes sidestykke til, som i løpet av få år er blitt et økonomisk lokomotiv som står for en betydelig utvikling langs norskekysten, og som på en bærekraftig måte har levert resultater som nå viser at man i økonomisk styrke har passert villfisknæringen i omsetning. Hvem kunne egentlig trodd det? Og hvem var det som ved FOS-konkursen i 1991/1992 – da man produserte rundt 100 000 tonn og forklarte dette med strenge statlige styringsmekanismer som bevis på overproduksjon – kunne tro at man i dag ville begynne å se nesten 700 000 tonn i produksjon fra norskekysten? Derfor er dette en viktig sak, der vi ser at denne næringen ikke bare har hengende over seg trusselen med påstander om at man kanskje er hovedårsaken til at villaksstammen er truet, men vi ser alle de andre truslene som denne næringen er utsatt for, ikke minst i markedet, bl.a. fordi man er utstyrt med de dårligste eksportbetingelser som noen næring i dette landet er utstyrt med. Og vi ser – om ikke daglig, så månedlig – markedstrusler som gjør at denne næringen sannelig ikke bare har utfordringer med å produsere kvalitetsmessig best som man gjør, miljømessig mest robust som man gjør, og til en best mulig pris som man gjør, men også markedstrusler med hensyn til antidumping, ut av det amerikanske markedet og utallige slike forsøk fra EU-markedet. Og vi ser i dag hvordan situasjonen er vis-à-vis det russiske marked.

Som proposisjonen peker på, er årsaken til at det er mindre villaks i Norge, flerdelt. Det pekes på forsurening av vassdrag, reguleringer av vassdrag, lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*, ugunstige oppvekstvilkår i Atlanteren og trolig også lakselus, som det heldigvis blir mindre av. Likevel velger departementet å foreslå tiltak som stort sett er rettet mot oppdrettsnæringen, et annet område enn det forvaltningen selv sier har skapt problemer. Det er derfor all mulig grunn til å stoppe litt opp og stille noen kritiske spørsmål. Havbruksnæringen kan nok tåle å bli feilaktig stigmatisert som årsaken til lav villaksbestand, men villaksnæringen er i lengden neppe tjent med å ha en lite konsistent forvaltning og en lite konsistent påpeking av hva som er dens største trussel.

Båndlegging av svært store arealer, som runde to nå medvirker til, gir selvfølgelig mindre utviklingsmuligheter og mindre inntekter, som på den annen side neppe kompenseres med økte bidrag for å bli kvitt de andre alternative truslene for villaksen som det også pekes på i proposisjonen.

Formålet med opprettelsen av nasjonale vassdrag og fjorder var bevaring av den atlantiske villaksstammen mot de trusler som oppdrett av laks innebar og innebærer. De truslene man særlig ønsket å beskytte villaksen mot, var

lakselus rundt oppdrettsanleggene og genetisk innblanding som følge av rømminger av oppdrettslaks. I etterkant av opprettelsen av nasjonale laksefjorder og vassdrag er det fra faglig hold kommet innvendinger mot effekten av den type arealvern som vassdrags- og fjordregulering innebærer. Formålet med en evaluering er å se – slik vi går inn for – om nasjonale laksevassdrag og laksefjorder er et treffsikkert virkemiddel for å beskytte den atlantiske villaksen i forhold til andre aktuelle virkemidler, før en eventuelt går videre i neste runde med nasjonale laksevassdrag og -fjorder.

Bevaring av den atlantiske villaksen er selvfølgelig svært viktig for å bevare det biologiske mangfold. Fordi Norge har en unik forekomst av villaks og betraktes som et kjerneområde for denne arten, har Norge et særlig ansvar for bevaring av den atlantiske villaks. La meg også si at de nasjonale laksevassdrag og -fjorder ble introdusert som ett tiltak for å bevare de atlantiske villaksstammene i Norge. Det har i tillegg tidligere vært nevnt typer arealvern for å begrense oppdrettsnæringens tilstedeværelse i fjorder og i nærhetene av utløpene til vassdragene, slik som bl.a. midlertidige sikringssoner. Disse ordningene er omfattende og får store konsekvenser for dem det gjelder. Det har ikke på noe tidspunkt blitt foretatt noen evaluering av dette som tyder på at det er de viktige og riktige tiltak i forhold til målsettingen om å ta vare på villaksstammen som er gjennomført. Derfor er det også i denne saken grunn til å stille flere store og viktige spørsmål.

Høyre går derfor imot proposisjonens hovedinnhold. Vi vil ha gjennomført en evaluering av runde én med laksefjordene. Stortinget er ellers flink til å kreve evaluering av nærmest enhver sak før man går videre og iverksetter nye reguleringer på andre områder. Det er kun gjennom en evaluering at vi vil få svar på de kompliserte spørsmål som alle egentlig har behov for å stille i denne saken. Når vi vet at det nå legges opp til at denne evalueringen kanskje kommer på plass en eller annen gang i 2017, skal ikke jeg si at vi har en blind ferd mot målet, men vi burde tatt oss mer tid og brukt mer ressurser på å foreta en evaluering av den omfattende førsterunden.

Som alle har vært inne på i tidligere innlegg, er rømming et stort problem. Her har næringen et særskilt ansvar for å komme den omfattende rømmingen til livs. Jeg tror vi alle forventer en forbedring her og bedre resultater enn det man hittil har vært i stand til å oppvise. La meg også få lov til å si at vi er særdeles fornøyd med at Førdefjorden ikke har lidd den skjebne som Regjeringen foreslo. Jeg tror nok at vi i Høyre føler et litt større fadderskap til den beslutningen som Stortinget fatter i dag, enn det regjeringspartiene har grunn til å gjøre, men det behøver ikke være hovedpoenget. Poenget er at nå er også grensene flyttet ut til der de var, ved den tidligere grensen for sikringssoner, altså linjen Flokeneset–Horneneset. Det er vi vel alle sammen svært glade for.

Hovedpoenget med vern av vassdrag og fjorder er å ta vare på villaksstammen langs kysten. Vern har skapt stor usikkerhet for næringsaktørene, og det er kostbart. Sammen med myndighetene har næringen tatt aktive grep for å få ned rømmingen og for å redusere lusetryk-

ket. Dette er et viktig arbeid som må fortsette. Forskningsmiljøet som har jobbet med denne problematikken, er derfor også usikker på om vern av fjordene er det riktige tiltak for å verne villaksen. Derfor er det på nytt behov for å foreta en evaluering før man går nye runder angående laksefjorder.

Jeg må også få tilføye at vi støtter Fremskrittspartiets forslag når det gjelder Sandsfjorden i Rogaland. La meg avslutningsvis, så ingen skal misforstå, understreke at vi må gjøre det som er mulig for å beskytte villaksstammen. Den er basis for oppdrett av laks verden rundt, og den sikrer viktige friluft- og næringsinteresser langs elvene. Norge har, som sagt, et internasjonalt ansvar for å stille best mulig med denne naturarven.

Det er likevel ikke rom for den symbolpolitikk og agitasjon som denne saken nærmest skulper over av. Det er viktig at vi er treffsikker på de tiltakene som settes inn. Vi må også kunne kreve at forvaltningen uegennyttig frigjør seg fra de mange særinteressene som holder én hand eller flere hender fast i disse spørsmålene, at man forholder seg til den kunnskap man har, og som man bruker for å skaffe seg en basis for å få tatt de rette beslutningene i denne saken. Derfor burde vi ha tatt oss bryderiet med en evaluering av runde én før vi startet på runde to.

Heidi Sørensen (SV) [14:36:25]: Villaksen er en art Norge har et særskilt ansvar for. I Nord-Europa er vi blant dem som har flere laksestammer som har det rimelig bra, historisk sett. Tidligere var utbredelsen av laksen, som flere har vært inne på, langt større. Mange steder er villaksen borte.

I Norge har vi også utfordringer knyttet til det å ha en ordentlig forvaltning av villaksen. Vi hadde opprinnelig 446 bestander. Av dem er nå en tredjedel enten tapt, truet av utryddelse eller vurdert som svært sårbar. Vi har ikke råd til å miste noen flere av de villaksstammene som vi har et ansvar, også internasjonalt, for å forvalte.

Det er mange trusler mot villaksstammene. Historisk har sur nedbør vært med på å utrydde 25 av disse stammene. 25 bestander forsvant på grunn av den forurensningen som skjer, og fremdeles bruker vi store midler over Miljøverndepartementets budsjett på kalking for å hindre at flere bestander går samme veien.

Vannkraftutbygging har også gjort at vi har mistet laksebestander. Det var utryddede eller sårbare eller truede arter i 35 vassdrag på grunn av utbygging.

Gyro er en av de store truslene mot villaksen i dag. Derfor er vi stolte over at vi i revidert nasjonalbudsjett i dag har økt bevilgningene til bekjempelse av gyro med 20 mill. kr, fordi vi vet at det å bekjempe gyro er en miljøkamp vi kan vinne.

Representanten Tord Lien var inne på at vi hadde husket noen valglofter. Vi har ikke bare husket noen av valgloftene, vi oppfyller det som er idealplanen i forhold til Direktoratet for naturforvaltning, med det vedtaket vi gjør. Og det blir et løft som jeg tror opposisjonen og også Tord Lien innerst inne ikke hadde trodd at vi klarte å få til i denne forbindelsen. Det som skjer, er et betydelig løft for villaksen.

Oppdrettsnæringen er en trussel mot villaksen. Det er alvorlig når antallet rømt oppdrettslaks i de senere årene er like stort som det innsiget av villaks til de norske vassdragene er på ett år. Det betyr at halvparten av det vi kan se, er oppdrettslaks. Lakselusproblematikken er et kapittel for seg, men det mest alvorlige er den genetiske forurensningen som gjør at hvis vi ikke får bukt med rømmingen, vil vi få en situasjon hvor vi har en stor, litt diffus genetisk bestand som vil være langt mer sårbar og langt vanskeligere å forvalte, og som vil miste noe av særpreget ved laksen og noe av det som er mest fascinerende ved den, nemlig at den vokser opp i en elv og kommer tilbake og gyter i den samme elva.

Proposisjonen inneholder tiltak på alle områdene hvor laksen er truet. Det er viktig for oss. Men det er slik at vi har ett hovedtiltak, og hovedtiltaket er å gi villaksen pusterom, ved først og fremst å ta hensyn til den i noen vassdrag og fjorder gjennom opprettelsen av de nasjonale laksefjordene og laksevassdragene. Jeg vil likevel i denne sammenhengen få lov til å si at med vedtaket av forslaget til ferdigstilling av nasjonale laksefjorder og laksevassdrag får oppdrettsnæringen et betydelig areal til å utøve sin virksomhet. De har jobbet hardt for å få det, og jeg er glad for at flertallet da understreker at det påhviler næringen selv et tungt ansvar for å få ned antallet rømt oppdrettslaks.

Jeg er også glad for at flertallet sier at uten en betydelig nedgang i antallet rømt laks fra oppdrettsnæringen må nye og strengere virkemidler settes inn. Det er ingen akseptabel situasjon med et så høyt antall rømminger, og selv om oppdrettsnæringen kommer med gjentatte forsikringer om at de skal få bukt med det, viser statistikken det motsatte. Nå er vi ferdige med prosessen med å opprette laksefjorder, og vi sier med dette at ser vi ikke en rask endring, må vi komme med helt nye og strengere virkemidler. Vi kan ikke leve med den trusselen som villaksbestanden er utsatt for i dag.

Line Henriette Holten Hjemdal (KrF) [14:41:38]: Den atlantiske villaksstammen er kraftig redusert. Også de nordeuropeiske laksestammene er redusert. Dette er bakgrunnen for at Kristelig Folkeparti i regjeringen Bondevik II gikk inn for å innføre arealvern for villaks gjennom å opprette nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Forslaget fra Bondevik II-regjeringen i 2003 fikk støtte i Stortinget. Nå følger dagens regjering opp med slutføringen av denne prosessen, med forslag om vern av nye 15 laksevassdrag og 8 nye laksefjorder. Totalt er vi dermed oppe i 52 laksevassdrag og 29 laksefjorder.

Kristelig Folkeparti er fornøyd med at vi nå avslutter prosessen med å opprette nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Vernet omfatter nå tre fjerdedeler av Norges samlede villaksressurs. Vi mener dette arealvernet er et riktig og nødvendig tiltak. I debatten har vi sett forutsigbare og tradisjonelle motsetninger mellom oppdrettsnæringen og elvefiskere og grunneiere. Men arbeidet i komiteen har vist at partene nå i stor grad har akseptert omfanget av det foreslåtte vernet. Hovedslaget stod tydeligvis i 2003.

Vern gjennom laksevassdrag og laksefjorder er et viktig tiltak, men ikke det eneste som trengs for å få til en mer bærekraftig forvaltning av villaksen. Også andre tiltak må til. Kristelig Folkeparti har derfor ikke vært mest opptatt av grensene for vernesonene, da forslaget fra Regjeringen har vært godt begrunnet på dette punktet. Kristelig Folkeparti har vært med på en justering i Førdefjorden ut fra de lokale innspillene vi har fått. Men det er også andre tiltak som er viktige, og som vi har vært opptatt av. Det gjelder arbeidet med å begrense rømning fra lakseoppdrettsanlegg, det gjelder bekjempelsen av lakselusen og parasitten gyro, og det gjelder å hindre inngrep i vassdrag som kan påvirke gyteforholdene.

Det er ikke enkelt å hindre rømning, men Kristelig Folkeparti er glad for at oppdrettsnæringen selv er aktivt med i arbeidet for en nullvisjon for rømning. Vi bør nå være villige til å iverksette DNA-sporing av laks. Dette er mulig og vil ha størst betydning for å kartlegge oppdrettslaksens påvirkning av villaksstammen. Det kan også være et virkemiddel for å videreføre oppdrettsnæringens arbeid mot rømning, selv om disse har stor økonomisk egeninteresse i å hindre rømning. Videre er det viktig å opprettholde arbeidet mot gyro, og Kristelig Folkeparti forventer at Regjeringen tar i bruk nye metoder som har god effekt. Det er i dag hyggelig at man i revidert øker denne viktige posten på budsjettet.

For å oppsummere: Kristelig Folkeparti er glad for at vi nå fullfører arbeidet med å opprette nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Vi står bak innstillingen på dette punktet. Men vi er fortsatt utålmodige når det gjelder oppfølgingen av bekjempelsen av gyro og det å hindre rømninger. Vi står sammen med mindretallet om egne forslag på disse to punktene.

Ola Borten Moe (Sp) [14:46:03]: Vi ferdigstiller i dag arbeidet med de nasjonale laksefjordene og laksevassdragene, og det er vi godt fornøyd med. Dette gir sikre og forutsigbare rammevilkår, ikke bare for oppdrettsnæringen, men også for andre næringer enn oppdrettsnæringen. Det har vært mye snakk om den her, men det er grunn til å minne om at innlandsfisket og elvefisket og de ressursene laksen representerer i vassdragene, er betydelige og sannsynligvis også næringer som har et betydelig vekstpotensial i framtiden.

Vi erkjenner behovet for å innføre reguleringer for å beskytte den nordatlantiske villaksstammen. Som flere har vært inne på, har denne stammen hatt en negativ utvikling de siste årene, og Norge er et av de siste landene som har betydelige stammer. Det står relativt sett godt til her, men det gjør jo også at vi har et bedre utgangspunkt for å lykkes enn det man har andre steder.

Gjennom denne behandlingen vil oppdrettsnæringen få økt tilgang på areal, og man vil få veldig tydelige og klare rammevilkår for den aktiviteten som skal utøves. Hvis man legger til grunn de reaksjonene som har kommet i etterkant av at dette forslaget ble lagt fram, vil jeg vel gå så langt som å si at det er positivt mottatt i de fleste leirer. Det tror jeg vi i denne sammenheng bør ta som et tegn på godt politisk håndverk.

Det er sagt at denne ordningen er permanent. Det er selvsagt sant. Samtidig er det slik at ordningen skal evalueres fram mot 2017, altså senest i 2017, og det er jo åpenbart for alle at hvis denne evalueringen viser at det ikke er samsvar mellom de virkemidlene vi knesetter gjennom denne ordningen, og de målene vi ønsker å oppnå, er det nødt til å få konsekvenser for utformingen av den praktiske politikken. Noe annet ville vært veldig merkelig.

Vi peker på en lang rekke andre viktige tiltak. Selv om dette er ett tiltak, er det ingen grunn til å ikke fortsette enda hardere når det gjelder den trusselen som gyro representerer, med kalking, bekjempelse av lakselus og med regulering av vassdrag og av fisket. Jeg har lyst til å peke spesielt på den faren for genetisk forurensning som rømt oppdrettslaks representerer i denne sammenheng. Vi har i en lang periode fokusert på dette problemet, ikke minst politisk og sammen med næringen. Derfor er det selvsagt skuffende å registrere at antall rømninger ikke går ned – snarere tvert imot. Jeg ser selvsagt fram til at innstillingen blir fulgt opp på det punktet, men jeg tror det er viktig at man her ganske fort må komme tilbake med enda skarpere tiltak hvis man ser at man nå ikke får effekt. Så beskjeden fra Stortinget til oppdrettsnæringen i dag når det gjelder dette spørsmålet, kan ikke være til å misforstå.

Så er det spørsmål om hva dette forslaget skal kunne brukes til. Senterpartiet legger til grunn at dette i hovedsak regulerer de forholdene som proposisjonen omhandler. Det er ikke aktuelt, slik vi ser det, at dette skal brukes som en brekkstang for å regulere alle andre typer aktivitet og næringsutvikling rundt om i landet. En slik praksis vil vi advare mot, og vi forbeholder oss retten til å komme tilbake til det hvis det skulle vise seg at det blir praksis.

Når det så gjelder Sandsfjorden og det forholdet som representanten Lien tar opp, mener vi at stamfiskanlegget der er ivarettatt, og at både Tore Nordtun og Magnhild Meltveit Kleppa har sine ord i behold, fordi man sier at produksjonsvekst som følge av endrede nasjonale rammebetingelser skal være tillatt.

Vi er selvsagt også glade for at vi fikk til en omforent løsning i Førdefjorden.

Gunnar Kvasheim (V) [14:51:16] (komiteens leder): Gjennom sitt arbeid i Bondevik II-regjeringen var Venstre med på flere tiltak som er viktige for å ta vare på villaksen. Ett av de tiltakene som var viktige, var å få vernevedtak for 50 vassdrag i tillegg til dem som allerede var vernet. Flere av de vassdragene som det ble vernevedtak på, er øg berørt i den innstillingen som vi behandler i dag. Det var også Bondevik II-regjeringen som i 2003 opprettet 37 nasjonale laksevassdrag og 21 nasjonale laksefjorder, og som samtidig fastsatte grunnprinsippene for ordningen og gav føring for det videre arbeidet og behandlingen av saken.

Dette er nå fulgt opp av Stoltenberg II-regjeringen, helt i samsvar med det som var forutsetningen i det vedtaket som fikk bred tilslutning i 2003. Gitt forhistorien er det derfor ikke unaturlig at også dagens innstilling preges av

bred enighet. Dette er en god og viktig plattform for det videre arbeidet med å forvalte lakseressursene.

På ett område er det gjort endringer i forhold til areal og inndeling som var foreslått av Regjeringen. Det gjelder Førdefjorden, som får en spesiell status med overvåking av alle trusselfaktorer som er involvert. Dette er et opplegg som fordrer jevnlig undersøkelse, og da knyttet til alle trusselfaktorene. Dette ønsket om å gi Førdefjorden denne statusen er svært godt i samsvar med det som står i Venstres program om å ha Førdefjorden som nasjonal referansefjord, og også svært godt i samsvar med det vi har arbeidet for under behandlingen i komiteen.

Som det er nevnt av flere tidligere, er det flere faktorer enn arealvern som trengs for at en skal gjøre jobben i forhold til villaksen. Bekjempelse av *Gyrodactylus salaris* står sentralt. Det er bakgrunnen for det forslaget Venstre er med på, hvor en ber Regjeringen komme med en plan om oppfølging av gyrobekjempelse fram mot 2010.

Venstre var misfornøyd med satsingen på dette området i budsjettet for 2007, og foreslo en økning av posten rettet mot bekjempelse av *Gyrodactylus salaris* med 11 mill. kr i vårt alternative statsbudsjett. Det fikk vi ikke tilslutning til. Men det er positivt at innenfor et justert, revidert budsjett, framlagt i dag, som inneholder svært få gode nyheter på miljøområdet, så er *Gyrodactylus salaris*-satsingen styrket med 20 mill. kr. Og det er bra.

Sammenhengen mellom å ha kontroll i forhold til rømning og det å ivareta villaksen har vært nevnt. Jeg tror det er veldig viktig at Regjeringen kommer med en plan om hvordan vi skal følge opp arbeidet i forhold til rømning. Det er satt ned en rømningskommisjon, og det er svært viktig at den gis en uavhengighet, som gjør at det arbeidet som utføres der, er troverdig. Det er også viktig at Rømningskommisjonen gis de økonomiske ressursene den må ha for å kunne gjennomføre arbeidet sitt på en egnet måte.

Jeg vil også gjerne peke på at kalkingsarbeidet er viktig og må fortsette. I mange vassdrag har en oppnådd gode resultater, og på sikt vil behovet for bevilgninger her være nedadgående. Men det er viktig å holde trykket oppe her, og det har også Regjeringen ivare tatt i årets budsjett.

Et annet område hvor en har hatt resultater av det arbeidet som er gjort, gjelder tiltak mot lakselus. Der har en fått til en betydelig begrensning, men det er fortsatt en alvorlig trussel mot villaksen.

Så konklusjonen fra Venstre i dag er at vi er ikke i mål med dagens vedtak, men det er et viktig skritt på veien videre.

Statsråd Helen Bjørnøy [14:55:39]: Da jeg presenterte proposisjonen om villaksen for nøyaktig fem måneder siden, uttalte jeg at villaksen ikke har noen uvenner – bare mer eller mindre gode venner.

Innstillingen i denne saken viser helt klart at et samlet politisk miljø vil være med på et løft for villaksen, selv om det naturligvis er noe ulike meninger om valg og bruk av virkemidler. Jeg konstaterer derfor med glede at alle partiene i denne salen er gode venner av villaksen, og at det er bred oppslutning om en styrket politikk for vern av denne arten, som Norge har et særlig ansvar for.

Det kan virke som et paradoks at villaksen – til tross for alle sine gode venner – likevel er truet, men jeg tror altså at mye av forklaringen er at det er krevende å forvalte denne arten.

Villaksen er en vandrer som støter på trusler og hindringer både i vassdragene, i kystområdene og i havet. Summen av menneskelige aktiviteter blir rett og slett for mye for svært mange av laksebestandene våre.

Vi har gjennom svært mange år gjort mye for å snu denne negative utviklingen, men vi må altså gjøre mer. Villaksen betyr mye for Norge. Den er en av våre viktigste naturverdier og har i århundrer også vært en viktig del av vår kulturtradisjon, vårt næringsgrunnlag og vår livskvalitet. Mange distrikter har også betydelige inntekter fra turisme og annen aktivitet knyttet til laksefisket. De mulighetene villaksen gir for sportsfiske, rekreasjon og naturopplevelse er viktig for svært mange mennesker i landene rundt Nord-Atlanteren. I tillegg er de ville laksebestandene en viktig genetisk ressurs for lakseoppdrettsnæringen.

Jeg er svært fornøyd med komiteens forslag til vedtak om ferdigstilling av ordningen med nasjonale laksevassdrag og laksefjorder. Hele tre fjerdedeler av den norske villaksressursen vil dermed få en særlig beskyttelse i vassdrag og fjordområder. Jeg setter også stor pris på den brede oppslutningen om andre tiltak for vern og utvikling av laksebestandene, bl.a.

- styrket bekjempelse av lakseparasitten *Gyrodactylus salaris*
- styrkede tiltak mot lakselus og rømning av oppdrettslaks
- fortsatt kalking av laksevassdragene
- bevaring og istandsetting av laksens leveområder
- strengere reguleringer i laksefisket

Nå har vi lagt de viktigste utredningene bak oss. Tiden er inne for å styrke innsatsen, og som flere allerede har nevnt, er en del av dette en konsekvens av at Regjeringen i dag har foreslått å øke årets bevilgning til bekjempelse av gyro med 20 mill. kr. Det betyr altså at den samlede bevilgningen kommer opp i 51 mill. kr, og at dette vil sikre en vesentlig bedre framdrift i bekjempelsesarbeidet. I første rekke vil vi få det til i Vefsn-regionen og i Steinkjer.

Til slutt har jeg lyst til å si at om tre uker blir det årlige møtet i den nordatlantiske organisasjonen for vern av villaksen, NASCO, avholdt i USA. Den norske delegasjonen til møtet vil da orientere de øvrige villaksnasjonene om Norges forsterkede politikk for vern av villaksen. Jeg vet at de vil gjøre dette vel vitende om at Norge, som verdens viktigste villaksland, er i front i dette viktige arbeidet.

A n d e r s A n u n d s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tord Lien (FrP) [15:00:54]: Dette blir mer som fra en god venn av villaksen til en annen.

Det er i næringen en betydelig usikkerhet for hvilke konsekvenser dagens behandling av saken vil få for retningslinjene for oppdrett av marin fisk og skjell. Jeg skul-

le ønske at statsråden nå kunne avkrefte, for å si det slik, at oppdrett av marin fisk og skjell vil bli hemmet av det vedtaket Stortinget gjør i dag. Kan statsråden gi meg en slik bekreftelse?

Statsråd Helen Bjørnøy [15:01:40]: Jeg tror nok at når det gjelder den prosessen og dette arbeidet som har pågått i lang tid, også under den forrige Bondevik-regjeringen, er det ikke så veldig stor uro i oppdrettsnæringen i disse spørsmålene. Det har vært et nært samarbeid, og en har jobbet nært også i forståelse for nødvendigheten av å verne villaksen.

Det er ca. 1 600 lokaliteter knyttet til oppdrett i Norge. Det forslaget vi i dag snakker om, berører 10 lokaliteter for oppdrett av laksefisk, slik at det har nokså begrensede konsekvenser.

Det vi har sagt, er, selvfølgelig, at det som eksisterer av oppdrett allerede, kan fortsette, men da med noen strengere krav til tiltak mot rømning, lakselus, osv. Jeg kan berolige med at det er ingen stor grunn til uro.

Ivar Kristiansen (H) [15:03:01]: Ordningen med vern av laksefjorder er permanent, slås det tydelig fast i proposisjonen, og det understrekes sågar fra bl.a. de rød-grønne partiene i merknadene i innstillingen. Burde man ikke ha startet i en helt annen ende, når man gir det signalet om å båndlegge svært store kystareal som mange har håp om kan gi fremtidig næringsvirksomhet, balansert, bærekraftig næringsvirksomhet, og tatt stilling til begrepet «permanent vern» den dagen man var i stand til å legge frem dokumentasjon på at oppdrettsvirksomhet er den største direkte trusselen mot villaksstammen? Man kunne da tatt stilling til om de fjordene som vernes nå, skal vernes permanent, av den gode grunn at ingen slik dokumentasjon legges frem i proposisjonen vi har til behandling.

Statsråd Helen Bjørnøy [15:04:03]: Det er riktig at det er et permanent vern. Det er viktig fordi villaksen er en så sterkt truet art. Villaksen er en viktig ressurs for Norge ut fra både naturhensyn og genetiske hensyn, men også ut fra næringsinteresser.

Vi setter i gang et overvåkingsprogram og en evaluering som skal gå over ti år. Overvåkingsprogrammet vil bli satt i gang i løpet av året, og da vil en selvfølgelig skaffe seg viktig kunnskap som vil ha betydning for videre vurderinger av eventuelle nye tiltak som må settes i gang.

Gunnar Kvasheim (V) [15:05:00]: Som flere har vært inne på, er rømning en betydelig problemstilling knyttet til de utfordringene vi har for å ta vare på villaksen. Derfor var det viktig at en rømningskommisjon kom i arbeid. En har understreket behovet for at kommisjonen gis den uavhengighet den må ha for å kunne arbeide på en troverdig måte, og at den sikres økonomi som gjør at den kan gjøre den jobben som skal gjøres.

Kan statsråden bekrefte at en vil sørge for både uavhengighet og det økonomiske handlingsrom som trengs

for at kommisjonen skal kunne gjøre sitt arbeid på en grundig og skikkelig måte?

Statsråd Helen Bjørnøy [15:05:46]: Jeg har lagt merke til forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Jeg ser positivt på det og vil ta det opp med fiskeriministeren.

Tord Lien (FrP) [15:06:10]: Jeg gir meg ikke helt. Statsråden sa i sitt første svar at det var liten grad av usikkerhet i næringen, men jeg konstaterer at det var betydelig usikkerhet hos statsråden om hva det var jeg spurte om.

Jeg vil altså fram til hvorvidt dagens vedtak fører til konsekvenser og vanskeligheter for oppdrett av marin fisk som torsk og kveite – altså ikke laksefisk – i nasjonale laksefjorder. Torsk er nok det som er mest aktuelt i mange av disse fjordene, og da prøver jeg en gang til: Vil dagens vedtak føre til negative konsekvenser for oppdrett av torsk i nasjonale laksefjorder?

Statsråd Helen Bjørnøy [15:06:55]: Utgangspunktet for denne proposisjonen og for det arbeidet som vi har gjort nå i flere år, er selvfølgelig at det ikke skal øke risikoen for villaksen. Alle de endringene og de tiltakene som settes i verk, må ikke øke risikoen for villaksen, slik at den får økte belastninger.

Så er det selvfølgelig slik at den virksomheten som ikke øker risikoen for villaksen, kan eksistere rundt om i de ulike fjordene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Tore Nordtun (A) [15:08:04]: Formålet her er innlysende for alle, nemlig å få regler og systemer som er forutsigbare og fremtidsrettede for denne næringen, som er så veldig viktig for landet og for distriktene. Det er en næring som vi har tro på for framtiden. Den har vekstmuligheter, og den produserer matvarer som kan være av stor nytte og betydning framover. Dette er òg noe som Regjeringen selvfølgelig har sett, og levd med. Derfor følger Regjeringen og statsråden på en glimrende måte opp Innst. S. nr. 134 for 2002-2003, hvor Stortinget sa en del om St.prp. nr. 79 for 2001-2002. Da ble det lagt til grunn at man skulle gå videre, og at ordningen totalt sett skulle omfatte om lag 50 nasjonale laksevassdrag med tilhørende nasjonale laksefjorder.

Formålet er selvfølgelig å sikre tre fjerdedeler av Norges totale villaksressurs ved å gi om lag 50 av de største og mest livskraftige laksebestandene særskilt beskyttelse. Det er ikke for ingenting man gjør det. Forekomsten av atlantisk villaks er på et historisk lavt nivå. De samlede fangstene er nå bare på en fjerdedel av nivået på 1970-tallet. I USA er laksen nesten utryddet og ført opp på listen over truede arter. I Canada er bestandene så redusert at det ikke lenger tillates kommersielt fiske. Det søreuropeiske bestandskomplekset er også meget svakt. Derfor har vi også internasjonalt et meget stort ansvar for å gjøre noe med denne situasjonen. Hvis vi ser på situasjonen for de nordeuropeiske bestandene, er den litt bedre, men her er

øg bestandene, sett under ett, historisk svake. I Norge ligger fangstene nå på nesten det samme lave nivået som i årene 1995–1999, og de utgjør mindre enn halvparten av fangstene på 1970-tallet. Dette er alvorlig, og det er her vi må rydde opp og få kjøreregler, slik at vi fortsatt kan ta vare på villaksen og de mange bestandene.

Vedtaket om de nye nasjonale laksevassdragene vil ikke få særlige konsekvenser for andre interesser i vassdragene, først og fremst fordi vassdragene ikke har realistiske vannkraftprosjekter som vil være til skade for villaksen. Det tror jeg òg er viktig å ta med i denne sammenhengen. Sju av de foreslåtte vassdragene munner ut i en nasjonal laksefjord der forholdet til oppdrettsinteressene allerede er avklart.

Hvis vi kaster et blick på de nye nasjonale laksevassdragene, og jamfører disse med vannkraftprosjekter i elver i Samlet Plan som ikke er vernet, eller som utredes for vern, er de heller ikke til hinder her. Man kan leve i et godt samspill og få dette til. Vi ser også vassdrag i dag hvor denne kombinasjonen går veldig bra når vi bare har kjøreregler, og vi ser faktisk òg at bestanden tar seg opp.

Jeg vil òg komme inn på en sak i det området som jeg kommer fra, nemlig Sandsfjorden. Jeg ser at Fremskrittspartiet har et forslag her om å regulere grensene når det gjelder Sandsfjorden. Det er et forslag som vi ikke kan støtte. Vi har vært vel kjent med Sandsfjordens utvikling over lengre tid. Den blir nå noe utvidet i forhold til eksisterende sikringssone. Det er tre lokaliteter med matfiskoppdrett med laksefisk og en stamfisklokalitet opprettet i dette området, og det står jo helt klart i proposisjonen:

«Stamfiskproduksjonen i Sandsfjorden skal sikres mulighet til nødvendig utvikling i tråd med endrede nasjonale rammebetingelsene for stamfiskanlegg.»

Det synes jeg er et meget bra forslag. Det er et bra syn på stamfiskproduksjonen, som er så viktig for den videre produksjonen av oppdrettsfisk.

Når det så gjelder de lokalitetene som blir «litt rammet» av den lille grensejusteringen i området, er det ikke snakk om å fjerne disse lokalitetene. En har bare fått pålegg om at nye ikke kan opprettes i det området, og det er i aller høyeste grad til leve med.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bendiks H. Arnesen (A) [15:13:33]: Dette er en meget viktig sak for både miljø og næringsliv i store deler av landet vårt, spesielt for Distrikts-Norge. På den ene siden skal vi sikre vern og utvikling av laksebestandene og på den andre siden skal vi utvikle den viktige oppdrettsnæringen videre.

Jeg synes både departementet og komiteen denne gangen har gjort en god og ryddig jobb med å se på alle sider av saken, og på mulighetene for å kombinere hensynet til naturen og hensynet til en viktig næring. Jeg mener at det er viktig å innrette seg slik at disse to interessene kan leve side om side. Med den store verdiskapingen oppdrettsnæringen gir, er denne næringen kommet for å bli, og diskusjonen går ikke lenger på dette.

Jeg har et sterkt inntrykk av at også oppdretterne er gode lagspillere for å finne løsninger som gjør det enda tryggere å drive oppdrett uten å ødelegge villaksen. Dette er jo helt naturlig, for det vil ikke være liv laga for oppdrettsnæringen uten at villaksstammene er i god hevd. Villaksen utgjør en avgjørende viktig genetisk ressurs for oppdrettsnæringen. Dette tror jeg ikke det hersker noen tvil om, og dette var også saksordføreren og statsråden inne på i sine innlegg.

Villaksens eksistens er viktig også i mange andre sammenhenger, ikke minst for verdiskaping og aktivitet i Bygde-Norge, som statsråden også var inne på.

Jeg er mest av alt opptatt av hvordan vi kan gjøre tiltak for å hindre rømming fra oppdrettsanlegg. Dette er bekymringsfullt av flere grunner. Her er det viktig at myndighetene og næringen spiller på lag for å finne gode tekniske løsninger som forhindrer rømming. Her sitter næringen selv på kunnskap som må kunne benyttes for å oppnå optimale resultater. Her må det samarbeides, og her må man snarest se klare forbedringer.

Skulle uhellet være ute, må næringen påta seg det avgjørende ansvaret de har for umiddelbar varsling. Teknologi for sporing av rømt laks må benyttes så langt dette er utviklet, og det må utvikles videre.

Alle har vi et ansvar for å sikre villaksen og for å sikre en godt fungerende oppdrettsnæring. Dette ansvaret tar vi i dag, og dette må følges opp.

Ingrid Heggø (A) [15:16:21]: Regjeringa foreslår i dag ei rekkje gode tiltak for å styrkja innsatsen for å bevare villaksen, og det er viktig og riktig.

I tillegg til nye nasjonale laksevassdrag og laksefjodar, vert det lagt opp til ein brei innsats som bl.a. omfattar forsterka tiltak mot rømming av oppdrettslaks, betre bevaring av laksen sine leveområde og strengare reguleringar i laksefisket. Det er eit faktum at den atlantiske villaksen er nede på eit historisk lågt nivå, og at ei rekkje truslar skapar stor usikkerheit om framtida til laksebestanden. Denne utviklinga må vi snu, og dagens innstilling om nasjonale laksefjodar er eit viktig bidrag i så måte.

Så vil eg seia litt om tilhøva i mitt eige fylke, Sogn og Fjordane.

Primærstandpunktet mitt, og Arbeidarpartiet i Sogn og Fjordane sitt, har, som alle sikkert veit, heile tida vore at med tre store fjordområde som allereie er verna, hadde vi ikkje så veldig lyst til å verna den siste store fjorden vår, og vi følte vel at det var ei urimeleg belastning for eit fylke der oppdrettsnæringa er ein viktig del av næringsgrunnlaget for fleire distriktskommunar. I tillegg representerer eg det fylket som har størst nedgang i folketalet for tida, og det er absolutt behov for framtidsretta arbeidsplassar for å snu denne trenden.

Men når eg no likevel står her i dag og står 100 pst. bak den gode innstillinga som har kome, er dette fordi ein har kome fram til ein veldig god balanse mellom føre varprinsippet og verning og næringsinteressene. Når vi flyttar grensa i Førdefjorden til mellombels sone, slik ho har vore dei siste 18 åra, ja, då vil både det lokale næringslivet

og verneinteressene leva vidare side om side, nett som før. Det har òg vore viktig for oss lokalt ikkje å leggja for sterke band på Engebøfjellet og utvinninga av rutil der. Her kan det også verta nye, framtidretta arbeidsplassar.

Eit av hovudargumenta på miljørada når det gjeld Førdefjorden, har vore å bevare den gode og flotte lakseelva Nausta, som bl.a. Venstre gjekk i bresjen for å verna. Ein er sjølv sagt redd for at rømt oppdrettsfisk skal blanda seg med villaksen. Eg vil derfor trøsta alle her med at Nausta har ein oppgangshindrande foss, dvs. at oppdrettslaksen med si butte og runde form faktisk ikkje kjem opp i elva for å gyta, mens villaksen med si lange, smekre form fint greier å forsera fossen.

Avslutningsvis vil eg takka heile komiteen for godt og konstruktivt samarbeid heilt til siste slutt. Eg meiner at alle – med ministeren i høgsetet – har grunn til å føla seg som ein glad laks i dag.

Steinar Gullvåg (A) [15:19:42]: Norge er en pionernasjon i utviklingen av moderne akvakultur. Havbruk er blitt en av våre største næringer. I fjor nådde eksporten av norsk sjømat sitt rekordnivå. Eksportverdien løp opp i over 35 milliarder kr. Oppdrettsfisken utgjorde mer enn halvparten. Oppdrett er en av våre viktigste framtidsnæringer.

Oppdrettsnæringens suksess er paradoksalt nok bakgrunnen for at vi i dag drøfter villaksens situasjon og opprettelsen av nye laksefjorder og laksevassdrag. For det står ikke til å nekte at forurensning og rømning fra oppdrettsanleggene er en trussel mot bestanden av villaks, og at det derfor er nødvendig å skjerme bestandene i viktige vassdrag mot innblanding av oppdrettsfisk.

Jeg konstaterer at den godt balanserte løsningen som nå er funnet, legger begrensninger på oppdrettsnæringens utviklingsmuligheter. Jeg nærer et visst håp om, og har tillit til, at Regjeringen og Stortinget er villig til å se noe annerledes på dagens permanente beslutninger i det øyeblikk oppdrettsnæring er rømningsfri og avfallsstoffene fra oppdrettsanleggene er tatt vel vare på. Ny teknologi er nemlig under utvikling og under utprøving. Lykkes man med det, og næringen tar den nye teknologien i bruk, vil dagens restriksjoner måtte ses i et ganske annet lys.

For oppdrettsnæringen er det nå viktig at det er konsistens i det forvaltningsregimet som det legges opp til, dvs. at det er samsvar mellom tiltakene i laksevassdrag og laksefjorder. Næringen frykter at det blir stilt strengere og mer absolutte krav til aktiviteten i fjordene, mens forvaltningen i vassdragene blir tøylig og skjønsmessig.

Næringen er også opptatt av at Regjeringen sørger for at forvaltningen nå forholder seg til de vedtak Stortinget gjør, og ikke går lenger når det gjelder restriksjonsnivået, enn det Stortinget legger opp til. Det samme gjelder for de grensene som Stortinget har satt for de nasjonale laksefjordene.

Oppdrettsnæringen har nå sett skriften på veggen. Betydelig arbeid og ressurser legges ned i å hindre rømning. Fortsatt rømmer altfor mye fisk fra oppdrettsanleggene.

Men i dette mørket kan det være et lyspunkt når Direktoratet for naturforvaltning i en rapport fra 2006 sier at beregnet antall rømt oppdrettslaks i fangstene de tre siste årene har vært på sitt laveste nivå siden 1980-tallet.

Ann-Kristin Engstad (A) [15:23:07]: Da Stortinget behandlet finnmarksloven, bad man Regjeringen om å utrede samers og andres rett til å fiske i Finnmark. Det utvalget er satt ned, og ledes av Carsten Smith.

Fremskrittspartiet foreslår i denne innstillingen å utvikle krokarnfiske, og de vil legge inn strenge restriksjoner på kilenotfiske. Fremskrittspartiet viser her en utålmodighet etter å gjøre endringer før utvalgets innstilling foreligger. Stortinget har bedt om denne utredningen, og da er det også naturlig at Stortinget ikke foretar større endringer før den innstillingen foreligger. Fremskrittspartiets utålmodighet i denne saken er for meg uforståelig.

Når det gjelder rømning, må vi ha to tanker i hodet samtidig. Den ene er å hindre rømning, og den andre gjelder gjenfangsten av den allerede rømte laksen. Begge deler krever kunnskap og forskning. Det pågår mange spennende prosjekter innenfor begge områdene.

Jeg vil her særlig vise til komiteinnstillingen, hvor det står:

«Nødvendige FoU-midler bør stilles til rådighet for å utvikle spesialtilpassede fangstredskap for fanging av rømt oppdrettslaks.»

Målet med dette er å verne villaksen. Det er ikke å hindre næringsutøvelse – tvert imot. Laks er ikke synonymt med vern og vanskelige hindringer. Nasjonale laksefjorder og laksevassdrag er ikke et nei til næringsaktivitet. Jeg gjentar: Målet er å verne villaksen, ikke å hindre næringsutøvelse.

I komiteen sier man:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre, vil understreke at hensynet til villaksen alltid skal veie tyngst i laksefjordene, men at ulike næringsaktiviteter som ikke er til hinder for villaksens utvikling, må kunne foregå i nasjonale laksefjorder.»

Eksisterende oppdrettsnæring har utviklingsmuligheter i nasjonale laksefjorder. Flertallet i komiteen slår fast at allerede etablerte slakterier skal ha mulighet til å flytte innad i fjorden, og de skal ha mulighet for utvidet slaktevolum så lenge det medfører en redusert risiko for villaksen.

Norsk laks er en viktig merkevare for Norge. Villaksen gir oss assosiasjoner til rene og rike naturopplevelser, og oppdrettslaksen genererer betydelige inntekter og arbeidsplasser. Regjeringspartiene viser at det er plass til begge i Norge.

Tord Lien (FrP) [15:26:16]: Jeg vil si at denne debatten tok seg i aller høyeste grad opp mot slutten!

Først litt om de forvirrende tallene rundt rømning. De siste 10–15 årene har det rømt mellom 500 000 og 900 000 laks – selvfølgelig altfor mange. Samtidig står det 220 millioner individer i norske laksemerder. Dette innebærer at vi har en rømningsprosent på 0,25. Det er en sterk forbedring i forhold til det det var tidligere.

(Lien)

Så var det en som var så uheldig å si at antallet laks som rømmer hvert år, er like stort som den norske laksebestanden. Hadde det vært tilfellet, hadde norsk laks vært i en alvorlig krise. Hvert eneste år vandrer det ut ca. 10 millioner smolt fra norske lakseelver. Så vidt jeg vet er 10 millioner et langt høyere tall enn 500 000.

Så til gyro-satsingen. All ære til Regjeringen for en forbedring på det området – men vi er fortsatt langt unna det nivået som må til for å få aluminiumsbehandlet f.eks. Vefсна, som er det neste som står for tur. Kanskje er det på tide i laksedebatten å bringe inn spørsmålet om vi i større grad må bruke rotenon, som er et atskillig billigere behandlingsmiddel.

Ola Borten Moe sa at Tore Nordtun har sine ord i behold når det gjelder vern av Sandsfjorden. Når Tore Nordtun i valgkampen sa at det ikke skal vernes flere lokaliteter i Rogaland, tror jeg man kan slå fast at Tore Nordtun i dag overhodet ikke har sine ord i behold. Jeg kan også gjøre Arbeiderpartiet og Tore Nordtun oppmerksom på at det er to konsesjoner for stamfisk og to lokaliteter som blir vernet, ikke én, som representanter fra Arbeiderpartiet har gitt uttrykk for.

Så snakker man om begrensninger på næringen og sier at for de eksisterende næringene får det ikke så veldig store negative konsekvenser. Nei, og hadde jeg stått her og kun vært opptatt av næringer som eksisterer i norske distrikter, hadde jeg tatt det med knusende ro. Problemet er jo at vernet forhindrer enhver mulighet for vekst og utvikling i disse områdene. Det er det som er problemet, ikke at de som er der i dag, får veldig store problemer. Noen problemer får de, men det store problemet er at man stopper muligheten for vekst i næringen. Det synes jeg er synd.

Så til laksefiske. Jeg kan ikke for mitt bare liv fatte og begripe at laksen skal bli noe mindre borte om den fanges av en same eller av en nordmann. Jeg klarer ikke å se at krogarnfiske er noe bedre på noe som helst vis enn drivgarnfiske, som man drev i gamle dager. Jeg vil høre den representanten som er klar til å gå på talerstolen i dag og forsvare gjeninnføring av drivgarnfiske.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 3023)

S a k n r . 5

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om evaluering av nytt regelverk for barnebidrag (Innst. S. nr. 185 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 19 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hvert parti og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen – innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Britt Hildeng (A) [15:30:36] (ordfører for saken): Vi har til behandling evalueringen og oppfølgingen av barnebidragsreformen, som trådte i kraft i oktober 2003. Bakgrunnen for reformen var behov for endringer i et regelverk som i stor utstrekning hadde fått sin utforming på 1960-tallet og således var basert på datidens familiemønstre.

I den typiske barnefamilien i dag bidrar begge foreldre til familiens økonomiske forsørgelse og til omsorgsarbeidet i hjemmet. Et barnebidragssystem tilpasset dagens situasjon må ta utgangspunkt i barnets beste og speile utviklingen i likestillingen mellom mann og kvinne, slik at barnets behov for samvær og forsørgelse deles mellom foreldrene i samsvar med deres muligheter.

Komiteen har i sine merknader understreket at barnebidrag i utgangspunktet tilhører det privatrettslige området, og understreker at forsørgelse av egne barn er foreldrenes ansvar, uansett foreldrenes forhold til hverandre.

Det er likevel slik at det offentlige har et ansvar for å sikre at begge foreldre overholder sin forsørgelsesplikt overfor barna. I denne forbindelse var – og er – det en utfordring å utforme regler som motiverer til at flest mulig av foreldrene ordner bidragsforholdene seg imellom. Det synes å ha virket. I dag er det ca. 40 pst. som finner løsning uten det offentliges hjelp, mot mellom 10 pst.–15 pst. før reformen.

Utgangspunktet for bidragsreglene er å dekke barns forsørgelse. Derfor er underholdskostnadene for det enkelte barn et nøkkelbegrep. Det er således underholdskostnadene som skal fordeles foreldre imellom. Med dette som utgangspunkt støtter komiteens flertall, alle utenom Kristelig Folkeparti, opphevelsen av bestemmelsen om tilleggsbidrag i de tilfeller der bidragsyter har spesielt god råd.

Når underholdskostnadene skal fastsettes, skal det tas høyde for at disse varierer med barnets alder. Komiteen støtter endringene som foreslås, og finner det rimelig at man ved utregningene forholder seg til SIFOs standardbudsjett.

Komiteen legger vekt på at barnets behov for forsørgelse skal deles mellom foreldrene etter deres økonomiske evne. At foreldrene skal forsørge barnet etter evne, innebærer at forsørgelseskostnadene deles i forhold til inntekt og i forhold til hva den bidragspliktige med rimelighet kan klare å betale. Blir bidraget så høyt at bidragspliktige ikke klarer å forsørge seg selv, må det antas å gå ut over samarbeidet mellom foreldrene og samværet. Det har vært – og er – stor enighet om prinsippet om at samvær skal ha betydning for bidragets størrelse. Dess mer samvær, dess større samværsfradrag.

Regjeringen går også inn for at det ved offentlig fastsettelse av bidrag skal tas hensyn til boutgifter den bidragspliktige har som følge av samvær med barnet, og vil beregne økte boutgifter den bidragspliktige har, inn i sam-

værsfradraget for samværsklassene 2, 3 og 4. Flertallet i komiteen, alle utenom Kristelig Folkeparti, Høyre og Venstre, slutter seg til dette.

Ulike mindretall i komiteen har fremmet forslag vedrørende tiltak mot samværs sabotasje, om automatisk delt omsorg og om utredning av klasse 2-beskatning for bidragspliktige. Komiteens flertall viser til at det er nedsatt et utvalg som skal gjennomgå barneloven, og at disse problemstillingene forutsettes belyst i forbindelse med Barnelovutvalgets helhetlige gjennomgang av barnelovens bestemmelser om foreldreansvar, om fast bosted og om samvær.

Jeg regner med at mindretallet selv vil redegjøre for sine forslag.

May Hansen (SV) [15:36:05]: Vi behandler i dag evalueringa av nytt regelverk for barnebidrag. Det er en evaluering SV har ventet på, for vi stemte imot de endringene som ble vedtatt under forrige behandling, da man endret bidragsreglene.

Det vi var redde for, var at de nye reglene ville øke konfliktnivået og ramme barns rett til samvær med begge foreldrene. Erfaringsmaterialet viser imidlertid at reformen var en nødvendig modernisering, som det nå skal bygges videre på.

Barnebidrag tilhører i utgangspunktet det privatrettslige området. Forsørgelse av egne barn er foreldrenes ansvar, uavhengig av samlivsform. Når det er sagt, vet vi at det er akkurat reglene for barnebidrag som i stor grad fører til konflikter, spesielt i relasjoner der konfliktnivået er høyt fra før.

Barnebidrag skal være innrettet slik at det stimulerer til at barn skal være sammen med begge sine foreldre, noe barn har rett til etter Barnekonvensjonen. Det skal ikke være økonomien som styrer samværet. Det skal være barnets behov og retten til samvær med begge foreldrene. Barnebidraget skal være en underholdskostnad. Bidraget skal dekke et alminnelig og godt underhold. Begge foreldrenes inntekt skal nå legges til grunn. Det vil bety at begge foreldrene vil oppleve at den andres inntektsforhold, og ikke minst endringer i dette, vil få konkrete innvirkninger på deres økonomi.

SV er på lik linje med Regjeringa bekymret over mangelen på kunnskap om hvorfor noen barn og foreldre mister kontakten med hverandre. Vi er veldig glad for at Regjeringa vil prioritere forskningsressurser for å få mer kunnskap om dette og hva det betyr for barns oppvekst og utvikling. Mange barn ønsker like mye samvær med begge foreldrene, og det har de rett til. Det er også, som jeg sa tidligere, nedfelt i Barnekonvensjonen. Det er derfor viktig at vi lager regelverk som ivaretar dette. Vi er som sagt glad for at Regjeringa har oppnevnt et utvalg som skal foreta en helhetlig gjennomgang av barnelovens bestemmelser om foreldreansvar, fast bosted og samvær. Utvalget vil bl.a. vurdere delt bosted, noe jeg personlig mener er svært viktig.

For tidligere ektefeller og samboere vil det å avtale bidrag privat, konkret tilpasset egen situasjon, være det mest naturlige. Undersøkelser viser at en stor gruppe av

dem med private avtaler understreker at dette bidrag til en konflikt demping mellom foreldrene. Dette vil igjen være det beste for barnet.

Jeg vil understreke at det hviler et stort ansvar på foreldrene for at barn ikke skal komme i en situasjon hvor de føler at de har havnet i et minefelt etter et samlivsbrudd. Her har foreldre et stort ansvar.

I dagens barnefamilier bidrar i større grad begge foreldrene til forsørgelse gjennom yrkesarbeid, og deler også i større grad enn tidligere på omsorgsarbeid. Dette bidrar til at man etter et samlivsbrudd i større grad deler på forsørgelse og omsorg for barna. Det er derfor viktig at vi har bidragsregler som samlet sett bidrar til gode løsninger for barn og foreldre.

Det nye regelverket tar utgangspunkt i hva underhold til barnet koster, og at underholdskostnadene skal fordeles forholdsvis mellom foreldrene etter deres inntekt. Kostnadene omfatter forbruksutgifter, boutgifter og eventuelle utgifter til barnetilsyn. De fastsatte satsene og sjablongene er gjenstand for årlig oppdatering. SV mener det er riktig at inntekten til bidragspliktig eller bidragsmottaker som velger å være hjemme med barn under tre år, skal bli gjenstand for skjønnsfastsettelse. Vi mener dette er veldig viktig i et likestillingsperspektiv.

Vi støtter også departementet i at muntlige avtaler likestilles med skriftlige. Det bør stilles det krav til partene at de er enige om at de har en muntlig avtale om samvær av et visst omfang, før det gis samværsfradrag.

Til slutt vil vi fra SVs side si at vi er glad for den evalueringa som nå er gjort. Vi tror at disse endringene som nå ligger her, vil gi et bedre utgangspunkt for foreldre og barn.

Hans Olav Syversen (KrF) [15:41:22]: Det er jo ikke gitt alle statsråder først å fremme forslag til regelendringer i 2001 og attpåtil være med og evaluere dem. Det må vel være med en viss tilfredsstillelse, regner jeg med, at statsråden kan konstatere at det var riktige og nødvendige endringer som ble foretatt i all hovedsak i 2001 – med virkning litt senere.

Utgangspunktet for oss var å se på barnets behov for forsørgelse, at dette skulle deles mellom foreldrene etter økonomisk evne, og at dette skulle skje så rett og rimelig som mulig. Regelverket skulle oppmuntre til omsorg fra begge foreldre – og det er særdeles viktig for Kristelig Folkeparti. Det skulle også legges til rette for private avtaler om bidraget. Flere har jo nevnt at dette først og fremst er et privatrettslig område. Derfor var det også viktig å legge til rette for at foreldrene kunne ordne dette seg imellom, og det ser det faktisk ut til at man har lyktes med.

Fra Kristelig Folkepartis side støtter vi i hovedsak Regjeringens forslag til endringer i regelverket, med unntak av forslaget om økt samværsfradrag og avviklingen av tilleggsbidraget. Fra vår side er vi enig i at en bidragspliktig eller en bidragsmottaker som velger å være hjemme med nye barn, må bære de økonomiske konsekvensene av dette valget sammen med en ny partner. Kristelig Folkeparti er også enig i at de foreslåtte endringene når det gjelder

reisekostnader ved samvær, bedre gjenspeiler de reelle kostnader knyttet til dette.

Så til de punktene der vi er uenig i endringsforslagene fra Regjeringen. Både i høringsrunden og ved stortingsbehandlingen av bidragsreformen var det bred enighet om at samvær skal ha betydning for bidragets størrelse. Samvær medfører selvsagt utgifter for den bidragspliktige, og det nye regelverket legger vekt på at den bidragspliktige kan dekke disse utgiftene før bidraget fastsettes.

Regjeringen foreslår imidlertid å øke samværsfradraget ytterligere ved å regne med samværsforeldrenes botilgifter for samvær i klasse 2, 3 og 4. Vi vet at samværsfradraget er en kilde til konflikt mellom partene, og fra vår side mener vi at en ytterligere økning kan føre til at flere bostedsforeldre motarbeider samvær ut fra økonomiske motiver. I tillegg vil en enda større del av forsørgelsesbyrden overføres til den av foreldrene som barnet bor mest hos. Vi støtter derfor ikke Regjeringens forslag om økt samværsfradrag, som har som konsekvens lavere bidrag og dermed dårligere økonomi for barnets hovedforsørger.

Kristelig Folkeparti mener det er et gode at barnet får del i foreldrenes høye levestandard, når det er tilfellet. Det skal også skje når barnet ikke bor sammen med begge foreldrene. Selv om tilleggssbidraget går utover den fastsatte underholdskostnaden for barnet, er det etter vår mening et viktig prinsipp at foreldrene skal bidra til barnets forsørgelse etter økonomisk evne. På denne bakgrunn kan vi altså ikke støtte Regjeringens forslag om å fjerne tilleggssbidraget. Jeg er kanskje litt overrasket over dette forslaget, også sett ut fra utjevningsspektet.

Fremskrittspartiet fremmer forslag der de ber Regjeringen komme tilbake med en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar, som de mener er i tråd med FNs barnekonvensjon. Flertallet – og Kristelig Folkeparti – støtter ikke dette forslaget. Selv om delt bosted fungerer fint for mange barn, er det etter Kristelig Folkepartis syn ikke til barns beste å idømme delt omsorg. I en ny forskningsrapport, fra Kristin Skjørten m.fl., om delt bosted for barn konkluderes det med at delt bosted kan fungere bra for mange barn. Men forfatterne konkluderer også med at det er

«ikke hold for å konkludere med at delt bosted vil fungere bra for alle eller de fleste barn».

Faktisk er det også slik at over en fjerdedel, ifølge den samme rapporten, føler at det blir et konfliktfylt forhold til den andre forelderen selv om man har som utgangspunkt at man skal samarbeide. Dette fører med seg konflikter sett fra barnets side. Det skulle jeg gjerne sagt noe mer om, men jeg ser at tiden min er ute.

Karin S. Woldseth (FrP) [15:46:54]: Vi er et langt skritt i riktig retning for å få et rettferdig bidragssystem i Norge. Jeg vil berømme statsråden for den jobben som er gjort, men likevel har jeg lyst til å påpeke et par ting som gjenstår for at både barn og begge foreldrene skal kunne fortsette å ha god kontakt etter et samlivsbrudd.

Det er stadig flere par som opplever samlivsbrudd, og det er stadig flere barn som opplever å «miste» den ene av foreldrene og bli et våpen i en kamp om seg selv. Det vi

skal ta inn over oss, er at vi som politikere nå legger til rette for at også far får en større og viktigere rolle i sitt barns første leveår, og at tilknytningen til begge foreldrene allerede fra veldig tidlig er sterk. Da er det også nødvendig å gjøre noen grep for at denne tilknytningen skal vedlikeholdes, selv om ikke de voksne greier å leve sammen.

Norge liker å vise til FNs konvensjoner – i alle sammenhenger gjør vi det, og det skal vi gjøre. I FNs barnekonvensjon artikkel 9 sier man at man skal ikke skille barn fra foreldrene med mindre det er absolutt nødvendig. Dette har Fremskrittspartiet tolket dit hen at det i utgangspunktet bør være automatisk delt foreldrerett. Som vi har sagt tidligere, og som vi lett kan si igjen, er vi overbevist om at det vil kunne hindre alvorlige konflikter, og ikke, som representanten fra Kristelig Folkeparti sa, vil bli konfliktfylt. Fremskrittspartiet er ikke av den oppfatning. Vi er heller ikke av den oppfatning at partene i et forhold i stor grad er i konflikt med hverandre. De aller fleste par greier å løse dette helt selv, og derfor er det heller ikke nødvendig å idømme delt bosted, som også representanten fra Kristelig Folkeparti var inne på. Dette er vi helt sikker på at parene greier å løse selv.

Men Norge er pliktig til å legge forholdene til rette slik at det er mulig for alle barn som bor i Norge, å få være sammen med begge foreldrene sine. Derfor fremmer vi et forslag i saken om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med barnekonvensjonen, og mener at det skal være hovedregelen, men at domstolen selvsagt kan fradømme omsorgen der barnet har vært utsatt for omsorgssvikt, mishandling eller seksuelle overgrep fra en av foreldrene.

Så over til bidrag. Det finnes dessverre altfor mange barn som ikke får treffe begge foreldrene sine etter et samlivsbrudd. Det har alltid vært slik, og det vil det nok også forbli. Men det er en mulighet for å forsøke å rette opp noe av det som skjer, og som jeg får relativt mange henvendelser om. Slik det er nå, øker bidraget hvis den ene av foreldrene ikke treffer barnet sitt etter vanlige samværsregler. Noen bruker fremdeles samværs sabotasje som et virkemiddel for å forsøke å få økt bidraget. Dette er noe vi ikke kan være bekjent av i Norge. Det påfører ofte bidragspliktige svært mange ekstrautgifter, fordi man reiser til barnet for å hente det, uten at barnet befinner seg der. Dette er vondt for de bidragspliktige, men det er aller, aller mest vondt for barna, da dette ikke gir dem anledning til å være sammen med begge foreldrene sine. Så vi håper at vi med det forslaget som foreligger i saken, kan finne konkrete løsninger på et aldeles håpløst problem.

Til slutt litt om inntektene som bidraget beregnes ut fra. Det er viktig at man bruker reell inntekt når man skal regne ut bidraget. Det finnes alltid noen som ikke vil oppgi korrekt inntekt, fordi det resulterer i at man enten må betale mer eller motta mindre. Det er viktig at det så snart man får kjennskap til slike saker hvor den ene parten ikke oppgir korrekt inntekt, faktisk slås hardt ned på. Det er barnet, uansett hvem som gjør hva, som blir skadelidende. Også svingende inntekter fra år til år kan være et problem.

Det er viktig at det er tatt høyde for alle slike ting, som kan bli til en mulig konflikt mellom foreldrene. Vi må huske på at det er ingen vinnere i en sak med samlivs-

brudd, og til syvende og sist er det barnet som taper mest. Det må vi unngå.

Med dette tar jeg opp forslagene nr. 1 og 2 på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre og forslagene nr. 3, 4 og 5 på vegne av Fremskrittspartiet.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Erling Sande (Sp) [15:52:18]: Regelverket for barnebidrag er eit utfordrande område, som skapar sterkt engasjement. Senterpartiet sitt inntrykk er at alle i denne sal, uavhengig av politisk farge, har vore opptekne av å samle seg om eit rettferdig regelverk som varetek både bidragsmottakar og bidragsytar, men fyrst og fremst det barnet som står i fokus.

I alt vedkjem dette regelverket 400 000 born, mødrer og fedrar, og årleg blir om lag 3 milliardar kr overførte via dette regelverket. Ikkje minst på bakgrunn av dei tala er det viktig og gledeleg at dei ulike partia i så stor grad har greidd å samle seg om det regelverket og dei endringane vi her i dag handsamar.

Erfaringane vi har med det regelverket som blei vedteke i 2001, har for det meste vore positive. Vi opplever noko auke i samværet, og sjølv om dette kanskje ikkje kan takast til inntekt for dei nye reglane, er det i alle fall eit teikn på at ting går i riktig retning. Det er lågare konflikt-nivå, og det er ein tydeleg auke i private avtalar, frå 15 pst. til 40 pst.

Det er vidare gledeleg at det er ein auka trend, om enn langsam, i retning av at det er vanlegare å bu hos far. Det er eit mål at vi skal nærme oss ein situasjon der foreldre i størst mogleg grad samarbeider om omsorga for felles born.

Det er likevel trong for justeringar i regelverket for å rette opp skeivheiter som er dokumenterte i saka. Etter Senterpartiet sitt syn har vi gjort tilpassingar som går i ret-

ning av ein betre sosial profil og eit meir rettferdig regelverk:

- Samværsfrådraget for dei som har vanleg samvær og meir, blir auka ut frå at ein må anta at desse har auka buutgifter som følgje av samværet.
- Høvet til å søkje tilleggsbidrag der inntekta er over 675 000 kr, blir fjerna. Det er bra, for dette har ofte ramma urettferdig, særleg i dei tilfelle der bidragspliktig er i nytt forhold med nye born.
- Inndelinga i sjettedelar blir oppheva, slik at bidraga betre kan tilpassast endra økonomi.
- Begge partane kan søkje om gjensidig særbidrag til å halde konfirmasjon.
- Konfliktløysing i samband med refusjon av reisekostnader blir betra.
- Dei som vender seg til trygdekontoret for hjelp til privat avtale, skal få betre rettleiing.

Det er etter Senterpartiet sitt syn viktig at resten av endringane i lov og forskrift skjer raskt, slik at dei som allereie har venta lenge på justeringane, slepp å vente unødvendig mykje lenger.

Senterpartiet meiner dei endringane det no blir lagt opp til å gjennomføre, kjem i møte det som er målet med det nye lovverket, nemleg at borna sitt forsørgingsbehov skal delast mellom foreldra etter økonomisk evne og så rett og rimeleg som mogleg, at regelverket skal oppmuntre til omsorg frå begge foreldre, og at ein i størst mogleg grad skal leggje til rette for private avtalar om bidrag.

For Senterpartiet er det i denne som i mange andre saker bornas beste som er det viktige. Vi håpar at vi med desse justeringane i lovverket vil gjere det betre for borna og foreldra som kjem innunder desse reglane.

Presidenten: Den reglementsmessage tiden for formiddagens møte er snart over. Presidenten vil nå heve møtet, og nytt møte settes kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.56.

Møte tirsdag den 15. mai 2007 kl. 18

President: C a r l I . H a g e n

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 79)

Man fortsatte behandlingen av

s a k n r . 5

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om evaluering av nytt regelverk for barnebidrag (Innst. S. nr. 185 (2006-2007), jf. St.meld. nr. 19 (2006-2007))

Statsråd Karita Bekkemellem
overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Statsråd Karita Bekkemellem [18:02:01]: Omleggingen av bidragssystemet i 2003 var en stor reform. Flere regjeringer og statsråder var involvert i dette kompliserte arbeidet, og jeg hadde selv gleden av å kunne legge fram evaluering og endringer av bidragsregelverket i 2001. Vi har nå fått kunnskap og erfaring nok til å vurdere hvordan regelverket fungerer, og jeg er glad for – og faktisk også stolt over – å kunne si at evalueringen viser at reformen i all hovedsak har virket etter målsettingen. Likevel har Regjeringen sett at det er behov for å gjøre noen forbedringer som vi har foreslått i meldingen. Jeg er svært glad for komiteens støtte til de forbedringspunkter som er presentert i denne meldingen.

Reformen innebar en helt ny måte å tenke foreldres forsørgeransvar på. Dagens modell vektlegger begge foreldrene som både forsørgere og omsorgspersoner. Dette er viktig både for å tilrettelegge for et likestilt foreldreskap og et så godt foreldre–barn–forhold som mulig etter et samlivsbrudd. Endringene av bidragsregelverket var en nødvendig og riktig modernisering.

Vi har stort sett nådd målene for reformen. Det er flere som inngår private avtaler, og bidragene er mer i samsvar med hva det koster å forsørge barn i ulike aldre. Samværet synes også å ha økt noe. De med svakest økonomi er godt ivaretatt. SSBs samværsundersøkelser viser også at samarbeidet mellom foreldre som ikke bor sammen, synes å ha bedret seg litt i den perioden undersøkelsene spenner over. Det er gledelig.

Etter mitt syn er det riktig å bygge videre på dagens modell, men modellen må spisses i forhold til hovedmålene, samtidig som den må tilpasses samfunnsutviklingen. Enkelte av de endringene som foreslås, må ses på denne bakgrunn, bl.a. forslaget om å avskaffe tilleggsbidrag, som er et brudd på kostnadsmodellen. Jeg mener det er riktig å legge til grunn barnets kostnad også der den bidragspliktige har svært god økonomi. Jeg har tiltro til at foreldre faktisk lar barna ta del i sin gode økonomi. Jeg merker meg at Kristelig Folkeparti har et annet synspunkt, som vi tar til etterretning.

Et annet forslag som jeg mener spisser og videreutvikler modellen, er forslaget om at det bør tas hensyn til bi-

dragspliktiges boutgifter ved samvær. Jeg er oppmerksom på at medlemmene fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ikke støtter forslaget, og mener det ikke bygger på kostnadsmodellen. Det er Regjeringen uenig i.

Ved at barnets krav på rimelig bostandard også hos samværsforelderen understrekes, mener jeg tvert imot at modellen tydeliggjøres, og at det gis et riktigere bilde av foreldrenes reelle utgifter til forsørgelsen.

Selv om bidragsregelverket i seg selv ikke er ment å løse fattigdomsproblemer, viser jeg til at Regjeringen ønsker å ta et helhetlig grep i bekjempelsen av barnefattigdom. Fattigdom skal ikke gå i arv. Jeg er derfor glad for komiteens støtte til å styrke forskutteringsordningen og gi lettelse i gebyrordningen. Reglene blir dermed mer innrettet mot dem som trenger det mest, både de med svak økonomi og de som har behov for hjelp på grunn av fastlåste konflikter.

Målene om økt samvær og flere private avtaler krever holdnings- og atferdsendringer. Vi vet at det tar tid. Det er også nødvendig med mer kunnskap, bl.a. om barn som har svært liten kontakt med en av foreldrene. Jeg vil derfor prioritere kunnskapsinnhenting og nøye følge med på hvordan modellen fungerer også i det videre arbeidet.

Så har jeg lyst til å kommentere litt Fremskrittspartiets forslag. Jeg føler at Regjeringen følger opp intensjonen i de forslagene ved at vi har satt ned et offentlig utvalg, Barnelovutvalget, som vil komme til å gå gjennom og se på nettopp det Fremskrittspartiet tar opp i sine forslag. Så jeg kan forsikre om at dette er et perspektiv som vi kommer til å vektlegge i det videre arbeidet vårt.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [18:06:40]: Det er gledelig å høre at statsråden tar forslagene våre på alvor. Det ser vi også ut fra det som allerede ligger i meldingen.

Jeg har allikevel lyst til å spørre statsråden noe. Når vi som politikere legger så stor vekt på deltakelse fra begge foreldrene helt fra fødselen – som jeg også for så vidt nevnte i innlegget mitt – synes ikke statsråden at vi da må legge til rette for at barnet beholder den tilknytningen også hvis det blir et samlivsbrudd?

Statsråd Karita Bekkemellem [18:07:21]: Regjeringens utgangspunkt for å sette ned Barnelovutvalget er nettopp at vi skal ha en totalgjennomgang av om barnas situasjon er godt nok ivaretatt med dagens lovgivning. Vi vet at det har skjedd svært mye i løpet av kort tid. Vi vet at papparollen er fundamentalt endret. Vi legger om kort tid fram en egen stortingsmelding om menn og likestilling der dette vil være et viktig tema. Men det er viktig at barn har tilgang til både mamma og pappa også etter et samlivsbrudd, og derfor er det viktig at vi evner å se med kritiske øyne på om vårt eget lovverk fungerer optimalt i forhold til dagens situasjon.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Olemic Thommessen (H) [18:08:35]: Som statsråden var inne på, er vi i alle hovedtrekk enig i de forslagene som er fremlagt. Jeg synes vi kan være glad for at vi selv på et så pass vanskelig – nesten tornefullt – område som dette, hvor det nesten er umulig å finne frem til løsninger som alle vil være tilfreds med, tross alt ser en positiv utvikling. Det er en reduksjon i antall saker til tross for at det nok dessverre er et økende antall barn som opplever samlivsbrudd mellom foreldrene. Vi ser også at det er en nedgang i endringssaker. Det er positivt. Dessverre ser vi nok også at antall klagesaker har økt, men det får vi håpe endrer seg når vi får gjort noen forbedringer.

Jeg ser ingen grunn til her å gå gjennom hele den lange rekken av ting vi er enig i, men vil bare nevne det vi ikke er enig i, som statsråden også var inne på.

Det gjelder først og fremst økningen i samværsfradraget ved at man skal ta med de økte boutgiftene som den bidragspliktige har som følge av samvær. Vi snakker da om samværsfradraget for klassene 2, 3 og 4.

Hovedargumentet mot dette er at bestemmelsen om samværsfradraget later til å ha ført til økt konfliktnivå. I utgangspunktet er barn av foreldre som ikke selv inngår en privat avtale, i en konfliktsituasjon. Det er derfor et overordnet mål å sikre at forhold som åpenbart virker konfliktfremmende, blir marginalisert.

Det er ikke påvist at det er noen sammenheng mellom manglende kompensasjon for økte boutgifter og reduksjon i samværsprosent.

Det er derimot en rekke andre faktorer som spiller inn på omfanget av samværet. Det kan være verdt å merke seg at der hvor kvinner er samværsforelder, er samværet langt større enn der mannen er samværsforelder, til tross for at kvinner i snitt har lavere inntekt enn menn.

Når det gjelder beregning av samværsforelders økte bokostnader som en konsekvens av samværet, er dette et beregningsgrunnlag vi tror vil kunne vise seg å være vanskelig å definere. Som det heter i meldingen, bør barnet ha «en rimelig bostandard også hos samværsforelder». Hva som er en økt boutgift som følge av samværet med barnet, er for oss en vanskelig definerbar størrelse, hvor det vil være stort rom for skjønnsutøvelse. Vi kan ikke se at departementet i tilstrekkelig grad klargjør hvilke kriterier som skal ligge til grunn for en slik vurdering, og vi er derfor bekymret for konfliktnivået som følge av dette.

Utover dette er vi i alle hovedtrekk enig i Regjeringens forslag og støtter meldingen. Vi håper at vi nå får lagt gode alener til stykket, og at vi i fremtiden vil se enda færre saker, for dette er saker som er vonde for dem det angår, og det er saker som dessverre ofte på en urimelig måte rammer barna som er involvert.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 3025)

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget går til votering i sakene nr. 1–5 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem syv forslag. Det er

- forslagene 1–5, fra Øyvind Halleraker på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 6, fra Arne Sortevik på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 7, fra Øyvind Halleraker på vegne av Høyre

Forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen overføre saken om heving av U-864 og fjerning av kvikksølv i havet ved Fedje i Hordaland, fra Fiskeri- og kystdepartementet til Miljøverndepartementet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 80 mot 21 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.18.32)

Presidenten: Forslagene nr. 1–5, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre tas opp til votering.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og etablere et bedre beslutningsgrunnlag for håndteringen av miljøtrusselen fra U-864, utenfor Fedje i Hordaland.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at beslutningsgrunnlaget for håndteringen av miljøtrusselen fra U-864, utenfor Fedje i Hordaland, inneholder en bred konsekvens- og risikoanalyse av problemstillingene som er reist av de impliserte fagmiljøer og omtalt i innstillingen.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at utredningen for håndteringen av miljøtrusselen fra U-864, utenfor Fedje i Hordaland, inneholder ulike alternative hevingsmetoder og konsekvensene av disse, og egne risikoanalyser for hvert enkelt hevingsalternativ.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at konklusjonen fra utredningen for håndteringen av miljøtrusselen fra U-864, utenfor Fedje i Hordaland, legges fram for Stortinget i egen sak som også omtaler administrative og økonomiske konsekvenser.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest sørge for avklaring av Statens forurensningstilsyns rolle når det gjelder tiltak mot forurensning i regi av ulike departement og orientere Stortinget om dette på egnet måte.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.18.56)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:33 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om fjerning av kvikksølv i vrak etter ubåt U864 – avvises.

Presidenten: Her foreligger et alternativt forslag, forslag nr. 7, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Dokument nr. 8:33 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om fjerning av kvikksølv i vrak etter ubåt U 864 – vedlegges protokollen.»

Jan Sahl (KrF) (fra salen): Kristelig Folkeparti har varslet at vi vil støtte forslaget fra Høyre.

Borghild Tenden (V) (fra salen): Det samme gjelder Venstre.

Arne Sortevik (FrP) (fra salen): Og det samme gjelder Fremskrittspartiet.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre ble komiteens innstilling bifalt med 55 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.19.55)

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt frem 2 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge frem en oversikt over hvorvidt det er tilstrekkelig depotdekning, utstyr og tilstand på materiellet som sikrer ønsket beredskapsnivå ved alle kyststrekninger hvor skipstrafikken, vær- eller andre forhold tilsier slik beredskap.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 74 mot 25 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.20.27)

Presidenten: Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sørge for at oljeverndepot på Fedje reetableres så snart som mulig og innen 1. august 2007.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 68 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.20.46)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:34 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud, Tord Lien og Arne Sortevik om å gjenopprette hoveddepot for oljevernberedskap på Fedje – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Tord Lien satt frem et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i høstsesjonen 2007 fremme for Stortinget en egen forpliktende opptrappingsplan for opprydding i forurensede sedimenter.» Forslaget tas opp til votering.

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 54 stemmer mot og 48 stemmer for forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Rune Skjælaaen (Sp) (fra salen): Jeg stemte feil.

Presidenten: Da korrigeres stemmetallene til 55 stemmer mot og 47 stemmer for forslaget. Med disse stemmetall er forslaget forkastet.

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 14 (2006-2007) – sammen for et giftfritt miljø – forutsetninger for en tryggere fremtid – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt frem åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

- forslagene nr. 3 og 4, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslagene nr. 5–8, fra Tord Lien på vegne av Fremskrittspartiet

Forslag nr. 8, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«Sandsfjorden opprettes som nasjonal laksefjord med yttergrense Jelsa–Vardnes.»

Høyre har varslet at de vil støtte dette forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 69 mot 33 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.22.55)

Presidenten: Forslagene nr. 5–7, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sikre NINAs villaksprosjekter de nødvendige rammevilkår for å opprettholde «Miljøtilpasset vassdragutbygging» også kjent som «Mer kraft og mer laks».

Prosjektet forutsetter at det også sikres videre drift på forskningsstasjonen på Ims i Rogaland.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen redusere tiltakskravet for bekjempelse av lakselus til 0,2 kjønnsmodne hunnlus i månedene april-juli.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber om at Regjeringen i forskriftene gir smoltanlegg med dobbelt rømmingssikring i nasjonale laksefjorder de samme driftsvilkår, herunder rom for økt ferskvannstilgang og produksjonsøkning, som smoltanlegg utenfor nasjonale laksefjorder.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 79 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.23.16)

Presidenten: Forslagene nr. 3 og 4, fra Fremskrittspartiet og Høyre, tas opp til votering.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen sette i verk en helhetlig evaluering av de trusler villaksen står overfor og de tiltak myndighetene har satt i verk.

Ett av formålene med en slik evaluering skal være å kartlegge om passivt arealvern i fjord og elv er et godt og tilstrekkelig virkemiddel for vern av villaksen.

Evalueringen bør koordineres av en uavhengig forskningsaktør som ikke aktivt deltar i forvaltningen av villaksen.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen evaluere effekten av de nasjonale laksefjorder og laksevassdrag som ble opprettet av Stortinget ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003), og presentere denne evalueringen for Stortinget på et egnet måte.

Formålet med en evaluering er å se om nasjonale laksevassdrag og -fjorder er et treffsikkert virkemiddel for å beskytte den atlantiske villaksen i forhold til andre aktuelle virkemidler før en eventuelt går videre med neste runde med nasjonale laksevassdrag og -fjorder. Inntil en slik evaluering er ferdigbehandlet av Stortinget, opprettes det ingen flere nasjonale laksevassdrag og laksefjorder utover de som ble opprettet ved behandlingen av St.prp. nr. 79 (2001-2002), jf. Innst. S. nr. 134 (2002-2003).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 68 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.23.36)

Presidenten: Forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, tas opp til votering.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2008 komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan Regjeringen vil følge opp den såkalte «idealplanen» for bekjempelse av Gyrodactylus salaris frem mot 2010.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen i statsbudsjettet for 2008 komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan Regjeringen vil følge opp arbeidet med rømming, særlig gjennom Rømmingskommisjonens arbeid, samt støtte forskningsprosjekter som kan redusere konsekvensen av rømminger av anadrom laksefisk.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble med 55 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.24.00)

Komiteen hadde innstilt:

I

Det opprettes 15 nasjonale laksevassdrag og 8 nasjonale laksefjorder i tillegg til de 37 nasjonale laksevassdragene og 21 nasjonale laksefjordene som er opprettet i Innst. S. nr. 134 (2002-2003).

Følgende nasjonale laksevassdrag opprettes:

Mandalselva	Vest-Agder
Bjerkreimselva	Rogaland
Suldalslågen	Rogaland
Vosso	Hordaland
Nærøydalselva	Sogn og Fjordane
Lærdalselva	Sogn og Fjordane
Nausta	Sogn og Fjordane
Orkla	Sør-Trøndelag
Nidelva	Sør-Trøndelag
Verdalselva	Nord-Trøndelag
Namsen	Nord-Trøndelag
Vefsna	Nordland
Ranaelva	Nordland
Beiarelva	Nordland
Kongsfjordelva	Finnmark

Følgende nasjonale laksefjorder opprettes i henhold til angitte yttergrenser:

LindesnesMannefjorden (Lindesnes – Fugløya, grense mot åpent hav følger grunnlinjen)	Vest Agder
Sandsfjorden (Austbø – Jelsa og Vardnes – Breidvik)	Rogaland
Fjordene ved Osterøy (Molviki – Tysso og Skreaneset – Olsnesnipa)	Hordaland
Førdefjorden (Flokenes – Horneneset)	Sogn og Fjordane
Vefsnfjorden (Leinesodden – Sandnessjøen og Hamnes – Bjørga)	Nordland
Ranafjorden (Leirholmen – Velsvåg)	Nordland
Beiarfjorden (Kvarsnes – Hamnes og Røsnes – Nordsandnes)	Nordland
Kongsfjorden (Nålneset – Vesterneset, grense mot åpent hav følger grunn- linjen)	Finnmark

Presidenten: Her må det gjøres en korrigering i innstillingens forslag til vedtak: Under overskriften «nasjonale laksefjorder opprettes i henhold til angitte yttergrenser:» skal Førdefjorden (Flokenes – Horneneset) i Sogn og Fjordane utgå av vedtaket.

Dette dekkes opp av det som står i forslag til vedtak i V.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til I – med den foretatte rettelse – ble bifalt med 69 mot 33 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 18.24.55)

Videre var innstilt:

II

I de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene skal laksen sikres en særlig beskyttelse.

III

Beskyttelsesregimet i de nasjonale laksevassdragene og laksefjordene som er opprettet i Innst. S. nr. 183 (2006-2007) og i Innst. S. nr. 134 (2002-2003) skal være i samsvar med kapittel 6.1 og 6.3 i St.prp. nr. 32 (2006-2007).

IV

Det tillates ikke oppdrett med laksefisk innenfor den nasjonale laksefjorden Tanafjorden.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 80 mot 22 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 18.25.16)

Videre var innstilt:

V

Førdefjorden opprettes som nasjonal laksefjord med den samme yttergrense som den tidligere midlertidige sikringssonen i fjorden.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Under debatten er det satt frem fem forslag. Det er

– forslagene nr. 1 og 2, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre

– forslagene nr. 3–5, fra Karin S. Woldseth på vegne av Fremskrittspartiet

Forslagene nr. 3–5, fra Fremskrittspartiet, tas opp til votering.

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om fremme en egen sak om automatisk delt omsorg og ansvar i tråd med FNs barnekonvensjon.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen legge vekt på at utregning av bidrag skal hvile på reell inntekt for bidragspliktig og -mottaker.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede klasse 2-beskatning også for bidragspliktig.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 78 mot 24 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.26.21)

Presidenten: Forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, tas opp til votering.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen ta hensyn til svingende inntekt for bidragspliktig og -mottaker på en mest mulig hensiktsmessig måte.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge frem konkrete tiltak mot samværsabotasje. Slik sabotasje bør få konsekvenser.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 18.26.40)

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 19 (2006-2007) – om evaluering av nytt regelverk for barnebidrag – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

S a k n r . 6*Referat*

1. (223) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007 (St.prp. nr. 69 (2006-2007))
2. (224) Revidert nasjonalbudsjett 2007 (St.meld. nr. 2 (2006-2007))
3. (225) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Åge Starheim, Ib Thom-

sen og Jørund Rytman om å utrede konsekvensene av å la kommunale virksomheter omfattes av det ordinære merverdiavgiftsregelverket (Dokument nr. 8:84 (2006-2007))

Enst.: Nr. 1–3 sendes finanskomiteen.

4. (226) Samtykke til deltaking i ei avgjerd i EØS-komiteen om innlemming i EØS-avtala av finansieringsordninga til EU for sivil krisehandtering (2007-2013) (St.prp. nr. 66 (2006-2007))

Enst.: Sendes forsvarskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenrikskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.

5. (227) Lokaldemokrati, velferd og økonomi i kommunesektoren 2008 (kommuneproposisjonen) (St.prp. nr. 67 (2006-2007))

Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

6. (228) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jørund Rytman, Bård Hoksrud og Ib Thomsen om gjennomføring av forsøk med stemmegivning via Internett og SMS ved kommune- og fylkestingsvalget 2007 (Dokument nr. 8:85 (2006-2007))

Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.

7. (229) Ein del saker på Samferdselsdepartementets område (St.prp. nr. 68 (2006-2007))
8. (230) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Engeset og Svein Flåtten om å utrede tunnel Horten-Moss som fergeavløsningsprosjekt (Dokument nr. 8:82 (2006-2007))
9. (231) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ulf Leirstein og Anders Anundsen om å utrede en statlig fullfinansiert Oslofjord-forbindelse mellom Østfold og Vestfold (Dokument nr. 8:86 (2006-2007))

Enst.: Nr. 7–9 sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 18.28.